

Stjepan Jagić

SVJETLO U TAMI

Svjetlo u tami

Stjepan Jagić

Podravske Sesvete, 2026.

Naslov: „Svjetlo u tami“

Autor: Stjepan Jagić

Vlastita naklada autora

URL publikacije: <https://www.podravske-sesvete.eu/knjige/sutami.pdf>

Urednica: Petra Štefec

Jezična lektura i korektura: Petra Štefec

Naslovnica i fotografija na naslovnici: Dražen Nađ

Zadnja strana: Dražen Nađ

ISBN 978-953-46887-4-8

Publikacija je dostavljena Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u skladu s obvezom dostave obveznog primjerka propisanom Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19, 98/19, 114/22) te Pravilnikom o obveznom primjerku (NN 66/20).

Mjesto izdanja: Podravske Sesvete,

Godina izdanja: 2026.

Sadržaj:

I. TEMELJI NAPRETKA

1.1	Svjetlo u tami	6
1.2	Elektrifikacija Podravske Sesvete	7
1.3	Stjepan Kovačić Štefan	8

II. TEHNOLOGIJA I TELEKOMUNIKACIJE

2.1	Vjesnici novog doba	9
2.2	Pošta, telegraf i telefon	10
2.3	Radioprijemnik	12
2.4	Gramofon	14
2.5	Kino	16
2.6	Ulični razglas	17
2.7	Televizor	18
2.8	Radio-stanica Podravske Sesvete – 1250Khz.....	19

III. DOBA ELEKTRONIKE I RAČUNALA

3.1	CB sekcija – 27Mhz	21
3.2	UKW 144Mhz - rad na radioamaterskim valovima	23
3.3	Klub kompjuteraša „Orao“	24
3.4	TV studio 3 – filmska i video sekcija	25
3.5	PS WiFi	27

IV. MOTORIZACIJA I INFRASTRUKTURA

4.1	Motorbicikl – Motorkotač – Motocikl – Moped - Motor	29
4.2	Čovjek i stroj za sva vremena	32
4.3	Sesvečki muzej oldtimera	34
4.4	Prvi traktor	38
4.5	Prvi automobil u selu	42
4.6	Dolazak asfalta	46
4.7	Vodovod	48
4.8	Kanalizacija	50
4.9	Plinifikacija	53

4.10	Katastarska izmjera	55
------	---------------------------	----

V. ZANATI I ŽIVOT

5.1	Kovači	57
5.2	Šustar	61
5.3	Brijačka radnja	63
5.4	Stočne i kolne vage	65
5.5	Vodenice	67
5.6	Skela na Dravi	69

VI. SESVEČKE ZANIMLJIVOSTI

6.1	Sesvečki volovi (Tradicijska velika proslava)	73
6.2	Janjci i prasci: Povijest na ražnju	77
6.3	O ovčama i kozama u Sesvetama	81
6.4	Zagonetka sesvečkih vrana	83
6.5	Divovi iz vrta: Sesvečke bundeve	85

VII. DRUŠTVO, KULTURA I ZDRAVLJE

7.1	Dobrovoljno vatrogasno društvo	87
7.2	Knjižnica	103
7.3	Zdravstvo i socijalna skrb	107
7.4	Ljekarna	113
7.5	Meteorološka postaja	115
7.6	Sesvečko zrakoplovstvo – letovi iz snova	117
7.7	Ekološki vrt mira	119
7.8	Susret obitelji Zvonar 1990.	127

VIII. LITERATURA I PRILOZI

8.1	Korištena literatura i fotografije	131
-----	--	-----

I. TEMELJI NAPRETKA

1.1 Svjetlo u tami

Rasvjeta je imala važnu ulogu u svakodnevnom životu starih Sesvečana, jer je omogućavala produžavanje aktivnosti i okupljanje ljudi u večernjim satima. Kada je padala noć, oslanjali su se na različite oblike rasvjete.

Kao izvor svjetla je najčešće služilo ognjište s otvorenim plamenom, a kasnije kada su u kućama pravljene razni oblici peći od blata i cigle, svjetlost je dolazila je iz nje, samo je trebalo otvoriti vrata ložišta. Za dobivanje svjetla pri kretanju noću koristile su se upaljene suhe trijeske drveta, ili suhe šibe i slama povezane u dugi tanki snop i služile su kao baklja. Budući da je otvoreni plamen oduvijek bio opasna igračka, te su se svjetiljke zarana počele peći od gline. Imale su prepoznatljivu ručku, malen spremnik za ulje i izduženje s otvorom za stijenj, a narod ih je odmilja nazivao oljenkama. U njih se ulijevalo ono čega je bilo pri ruci

Lampaš, svjetlo u pokretu.

– najčešće gusto ulje od bundevinih koštica, mada bi poslužila i bilo koja druga masnoća do koje se moglo doći u oskudna vremena.

U kasnijem razdoblju počinju se izrađivati svijeće, najčešće od pčelinjeg voska ili od loja životinja, koje su izgledale kao veći ili manji valjak u kojem se u sredini nalazio stijenj. Za njih su se izrađivali drveni ili glineni stalci s rukohvatima za prenošenje, ili su se pravili lampaši i u njih stavljale svijeće. Mogli su se koristiti na otvorenom bez obzira na vjetar koji bi inače ugasio plamen. Krajem 19. stoljeća u Sesvetama se u trgovinama pojavljuje petrolej u bocama od jedne litre, a s njim i petrolejke koje su se dugo zadržale još tijekom 20. stoljeća. Kupovna rasvjeta nije se nabavljala na veliko jer novca i nije bilo previše, pa su ljudi nastojali sve važnije poslove obaviti za danjeg svjetla.

1.2 Elektrifikacija Podravskega Sestva

Zahvaljujući izumima Nikole Tesle početak 20. stoljeća je vrijeme elektrifikacije. Pojedina naselja u Podravini u tim počecima snalaze se kako znaju i umiju. Na kraju je sve ovisilo o količini novca i sposobnim ljudima. Nabavljaju se parni i plinski strojevi i dizel agregati koji pokreću električne generatore. Međutim, problem je bio u tome što su to uglavnom bili izvori električne energije male snage, od 5KWh do 100KWh, a potreba za električnom energijom svakim danom bila je sve veća.

Ugradnja novog transformatora

Već 1928. godine, počelo se razgovarati o priključenju Podravine na izmjeničnu struju iz hidroelektrane "Fala" kraj Maribora, ali se realizacija zbog nedostatka financijskih sredstava odužila. Ipak, pred drugi svjetski rat počele su pripreme za gradnju transformatorskih stanica napona 35/20KV, ali zbog rata elektrifikacija nije ostvarena.

Tek 1948. godine nastavlja se gradnja TS velike snage. U pojedinim mjestima grade se TS 10KV/220V i struja se razvodi po ulica žicama postavljenim na drvene stupove(bandere). Kasnije, s vremenom, opskrba električnom strujom se normalizira te se grade TS dovoljne snage za sve potrošače.

Drveni stupovi se zamjenjuju betonskima, a gole Al žice izoliranim kablovima.

1.3. Stjepan Kovačić Štefan

Već 1930. godine svijetle prve sijalice u Podravskim Sesvetama, a sve to zalaganjem Stjepana Kovačića, rođenog 1895. godine u Podravskim Sesvetama, velikog vizionara, mislioca i čovjeka ispred svog vremena. Kućanskih električnih aparata tada nije bilo osim pokojeg radio-aparata.

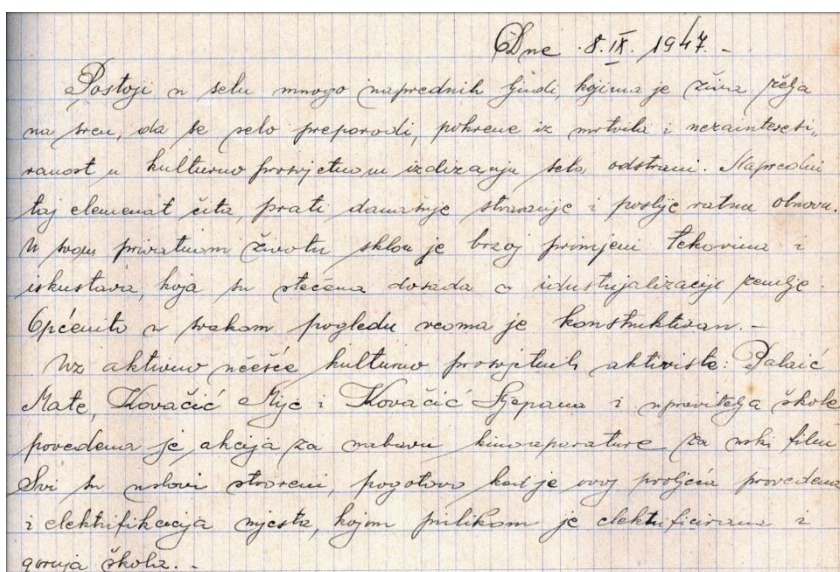

Zamašnjak parnog stroja

Stjepan je u svom dvorištu imao elektranu koju je pokretao jedan od parnih strojeva proizveden oko 1900. godine u Mađarskoj, te je ona snabdijevala električnom energijom nekoliko kuća u selu sve do 1947. godine kada je počela elektrifikacija mjesta. Zamašnjak od elektrane te traktor sačuvani su do danas i nalaze se u privatnoj zbirci Ignaca Škriljaka.

U tijeku 2. svjetskog rata, a naročito poslije njega, osmislio je hidroelektranu na rijeci Dravi u području Crlenike, koja bi imala veliki privredni značaj za cijelu Podravinu.

Nažalost tada nije bilo ni sluha, a ni razumijevanja za takovo velebno djelo, jer je Stjepan inzistirao na tome, da hidroelektrana nosi njegovo ime. U nju je bio voljan uložiti sav svoj kapital, kao jedan od najbogatijih ljudi u mjestu, a ostatak država.

U proljeće 1947. godine započela je elektrifikacija Podravskih Sesveta te je u mjesecu rujnu i Gornja škola imala struju.

O tome postoji vrlo zanimljiv originalni dokument(slika lijevo).

II. TEHNOLOGIJA I TELEKOMUNIKACIJE

2.1 Vjesnici novog doba – prvi uređaji u mjestu

Promjene u Podravskim Sesvetama dolazile su tiho, gotovo neprimjetno, ali nezaustavljivo. Za generacije koje su dotad bile vezane isključivo uz fizički rad, snagu vlastitih ruku i pomoć domaćih životinja, dolazak prvih strojeva nije predstavljao samo tehnički napredak. Bio je to prijelomni trenutak u kojem je vanjski svijet, dotad prostran i nepoznat, počeo ulaziti izravno u obiteljska dvorišta i domove.

Tehnika koju suvremeno društvo danas uzima zdravo za gotovo, u to je vrijeme posjedovala težinu i svojevrsno dostojanstvo. Bili su to uređaji napravljeni da traju i da se popravljaju, a svaki je od njih donio novu vrstu pismenosti: stanovništvo je učilo primati vijesti izvan granica vidljivog obzora, putovati brže od konjskog kasa te percipirati slike koje su zrakom stizale s dalekih odašiljača.

Dolazak tehnike korjenito je transformirao i društveni život mjesta. Tradicionalna okupljanja uz rad ili na seoskim trgovima dobila su nova žarišta – domove koji su prvi posjedovali radio ili, kasnije, televizor. Ti su uređaji postali novi „društveni oltari“ oko kojih su se okupljali susjedi kako bi u zajedničkoj tišini ili živoj raspravi pratili vijesti, sportske prijenose i glazbene programe.

Tehnologija je istovremeno smanjivala fizičku izolaciju pojedinca i širila krug zajedništva. Privatna dvorišta postajala su mjesta razmjene iskustava o rukovanju novom mehanizacijom, dok je zajednički rad na polju nadopunjavan informacijama pristiglim iz dalekih gradova. Društveni život prestao je biti ograničen isključivo na lokalne teme; horizonti su se širili, a razgovori postajali sveopći.

Ovaj proces modernizacije nije obuhvaćao samo materijalne predmete, već i kolektivnu promjenu svijesti. Prvi glasovi iz drvenih radijskih kutija, buka motora na poljima i električne žice koje su se, poput novog živčanog sustava, širile prostorom, čvršće su povezali lokalnu zajednicu s ostatkom Europe i svijeta. Na tim su se temeljima gradila nova znanja u vremenu koje je nepovratno izmijenilo ljudsku svakodnevicu.

Ulazak tehnike u Podravske Sesvete označio je trenutak u kojem je dotadašnja izolacija ustupila mjesto uključenosti u veliku i živu mrežu modernog doba. Preobrazba iz zatvorenog, samodostatnog sustava u dio globalnog poretka bila je duboka društvena i identitetska prekretnica koja je trajno redefinirala način na koji se ljudi međusobno sporazumijevaju i doživljavaju svijet oko sebe.

2.2 Pošta, telegraf, telefon

Povijest moderne komunikacije u Europi započinje krajem 15. stoljeća, kada obitelj Thurn und Taxis, pod zaštitom cara Maksimilijana I., postavlja temelje prve javne poštanske službe.

Hrvatska se, zahvaljujući svom strateškom položaju, vrlo rano uključila u te europske tokove. Ključna prekretnica dogodila se 1848. godine kada je u Zagrebu osnovana Vrhovna hrvatsko-slavonska poštanska uprava. Time je pošta po prvi put postala nacionalna institucija. U tom su razdoblju tiskane i prve vlastite poštanske marke s likom bana Jelačića, iako zbog tadašnjih političkih prilika nisu odmah ušle u punu upotrebu. Razvoj pošte u manjim sredinama, poput onih u Podravini, bio je usko vezan uz napredak transporta. Do početka 20. stoljeća pošta je u manja mjesta stizala poštanskim kočijama. Tek dolazak željeznice kroz Koprivnicu i Đurđevac do Kloštra Podravskog, donosi drastično ubrzanje, pa pisma koja su ranije putovala tjedan dana, sada iz Zagreba u Podravske Sesvete stižu puno prije.

U Spomenici Župe Podravske Sesvete za 1911. godinu piše:

„Valja zabilježiti, da je ove godine u Podr. Sesvetama otvorena pošta najviše nastojenjem upravitelja župe Karla Blažekovića - uz potporu nekadanjeg svećenika g. Gjura Šantića, kr. tajnika pošte i brzojava u Zagrebu, i kojemu su Podr. Sesvete rodno mjesto.”

Ovo je vrlo važan povijesni podatak! A posebno uloga Gjura Šantića. Iako su podaci o njemu rijetki i raštrkani po arhivima, na temelju zapisa i povijesnog konteksta može se utvrditi sljedeće:

Šantić je bio domaći sin iz Podravske Sesvete. Činjenica da se spominje kao nekadanji svećenik govori nam da je u jednom trenutku karijere napustio aktivnu službu ili je bio u posebnom statusu, što tada nije bilo rijetko za obrazovane ljude koji su prelazili u državnu administraciju. Titula kr. tajnik pošte i brzojava znači da je bio visoko pozicioniran u Ravnateljstvu pošta u Zagrebu. U to vrijeme pošta i brzojav bili su strateški najvažnije institucije, a titulu

kraljevskog tajnika dodjeljivao je sam vladar ili resorno ministarstvo. Njegovo nastojanje oko otvaranja pošte pokazuje da je koristio utjecaj u Zagrebu kako bi pomogao rodnom mjestu. Bez takve veze, malo selo

poput Podravske Sesvete teško bi dobilo poštu tako rano. Upravo on je potpisao papire kojima je dozvolio da prva pisma sa žigovima stignu u Podravske Sesvete. Otvaranje pošte značilo je i dobivanje brzjava, što je bila vrhunska tehnologija tog vremena.

Najveći tehnički skok predstavlja uvođenje telefona. Zagreb je svoju prvu liniju dobio 1881. godine, samo pet godina nakon Bellovog izuma.

U sesvečku poštu i općinu 1922. godine stižu i prvi induktorski telefoni "na ručicu". Komunikacija je u to vrijeme zahtijevala strpljenje i fizički napor – korisnik je morao snažno okretati ručicu na aparatu kako bi dobio centralu, najčešće u Đurđevcu ili Pitomači, nakon čega bi telefonistica ručno, prespajanjem kablova, uspostavljala željenu vezu.

Prvi poštanski ured u Podravske Sesvetama bio je u privatnoj kući na sadašnjem Trgu bana Jelačića. Kasnije je preseljen u Ceresnik, također u privatnu kuću. Tek izgradnjom nove zgrade Općine 70-tih godina prošlog stoljeća pošta dobiva svoje namjenske prostorije. Taj je prostor ostao središtem komunikacija mjesta sve do danas. Uz modernu digitalnu telefonsku centralu, pošta je postala i točka ulaska u informatičko doba, omogućivši mještanima pristup brzom internetu putem ADSL tehnologije, čime su Podravske Sesvete ostale povezane s cijelim

Stjepan Miloš, dugogodišnji sesvečki poštar-pismonoša, 1979.

2.3 Radioprijemnik

Radioprijemnik je uređaj koji služi za prijem signala koje emitiraju radio postaje, a njegov je razvoj kroz povijest predstavljao jedan od najznačajnijih tehnoloških iskoraka u ljudskoj komunikaciji. Prva radio postaja u svijetu koja je započela s redovitim emitiranjem bila je postaja KDKA u Pittsburghu u Sjedinjenim Američkim Državama 1920. godine. Prva velika europska postaja, britanski BBC u Londonu, počela je s radom 1922. godine.

Hrvatska je u tom pogledu bila izuzetno napredna. Radio Zagreb je počeo emitirati već 15. svibnja 1926. godine, što je ujedno bila i prva radio postaja u cijeloj jugoistočnoj Europi. U tom početnom razdoblju emitiranje se odvijalo na području srednjeg vala, koji je omogućavao prijenos informacija na velike udaljenosti.

U počecima razvoja radiotehnike, pa sve do kraja 1920-ih godina, glavni radioprijemnik bio je kristalni detektor. To su bili jednostavni uređaji koji nisu zahtijevali vlastito napajanje, već su koristili energiju samog radiovala. Iako su bili ograničeni jer se zvuk mogao slušati isključivo putem slušalice, kristalni detektori bili su prvi masovni prozor u eter.

***Obitelj na okupu.
Svi čekaju svoj red za slušalice***

Najbolji prijem se birao ručno, pipkanjem bakrenom žicom po kristalu galena, a bila je potrebna i velika antena. Pošto u tim prvim danima radiotehnike u Podravskim Sesvetama nije bilo struje, bio je to dobar izbor radioaparata za one koji su ipak željeli čuti glas iz daljine. Jedan takav prijemnik imao je Andrija Golubić, mehaničar iz Zabreka (Ulica M.P. Miškine) koji je njegov djed nabavio iz Njemačke, marke Telefunken model E1. Uređaj radi i danas kao prvog dana.

***Pravi veliki radioprijemnik „na lampe s magičnim okom”,
ponos svake sesvečke obitelji.***

Velika prekretnica nastupa 1930-ih godina s pojavom modernijih radioprijemnika na elektronske cijevi, popularno zvane „lampe”. Zahvaljujući Stjepanu Kovačiću iz Stare cirkve (Ulica J.J. Strossmayera), koji već iste godine napaja električnom energijom cijelu svoju ulicu pomoću generatora pokretanog parnim strojem, imućniji sesvečani nabavljaju prave „lampaše” koji su čak mogli primati više valnih područja. Najčešće se nabavlja Philips model 930A. Navedeni aparati su se koristili još mnogo godina u Podravskim Sesvetama sve do pojave tranzistorskih prijemnika. Ovi su uređaji bili opremljeni ugrađenim zvučnicima, što je omogućilo grupno slušanje i pretvorilo radio u središnji dio društvenog života kućanstva.

U početku su se najviše slušale vijesti, strane i domaće, koje su u sesvečke domove donosile dašak dalekog svijeta, a kasnije narodna i zabavna glazba. Taj je interes posebno narastao sedamdesetih godina, kada u gotovo svakom selu u Republici Hrvatskoj niču lokalne radiostanice kao gljive poslije kiše, donoseći program koji je bio najbliži srcu i svakodnevici malog čovjeka.

Nedostatak službenog servisa u Podravskim Sesvetama nikada nije bio prepreka za ljubitelje radijske tehnike. Zahvaljujući entuzijazmu samoukih majstora poput Gluhaka, Vojnovića i Derežića, radio-aparati su desetljećima bili prozor u svijet za svako kućanstvo. Njihovo nasljeđe i danas podsjeća na važnost lokalne snalažljivosti u povijesti podravske svakodnevice.

2.4 Gramofon

Pojava gramofona označila je revoluciju u ljudskoj povijesti – po prvi put, zvuk je postao nešto što se može "uhvatiti", pohraniti i ponovno reproducirati. Sve je započelo 1877. godine kada je Thomas Alva Edison izumio fonograf, uređaj koji je zvuk bilježio na rotirajućem valjku (cilindru). Međutim, pravi uspon gramofona kakvog poznajemo počinje 1887. godine, kada je Emile Berliner zamijenio valjak ravnom pločom, omogućivši lakše umnožavanje zapisa. U Europi se gramofon brzo proširio krajem 19. stoljeća, a prve tvornice ploča i uređaja otvorene su u Njemačkoj i Velikoj Britaniji.

U Hrvatskoj se zvuk s ploča počeo čuti u građanskim salonima već početkom 20. stoljeća. Ključna figura hrvatske povijesti u ovom kontekstu je Slavoljub Penkala. Iako najpoznatiji po tehničkoj olovci, Penkala je bio vizionar koji je 1908. godine u Zagrebu utemeljio poduzeće za proizvodnju gramofonskih ploča i uređaja (Edison Bell Penkala), a patentirao je i posebnu, usavršenu gramofonsku iglu koja je omogućavala čišći zvuk i manje trošenje ploča.

Tehnologija ranih gramofona bila je čisto mehanička, temeljena na preciznoj fizici: prvi gramofoni nisu trebali utičnicu već su se pokretali ručicom kojom se napinjala snažna čelična opruga koja bi polako otpuštala energiju i okretala tanjur stalnom brzinom. Reprodukcijska je bila mehanička – igla bi prolazila kroz brazde na ploči, a njezino titranje prenosilo se na membranu u zvučnoj kutiji te se taj slabašni zvuk pojačavao isključivo putem velike metalne ili drvene trube.

Stari Penkalin gramofon u zbirci Željka Kovačića, 2008.

Već početkom 20. stoljeća, u vrijeme dok su sesvečkim ulicama još odjekivali koraci konja i pjesma težaka, bogatiji mještani i okretni trgovci u svoje domove unose dašak europskog građanskog duha nabavkom prvih Penkalinih gramofona. Uz prepoznatljive ploče na 78 okretaja, pristigle iz zagrebačkih radionica, sobe su ispunili zvuci sjetnih valcera, prvih domaćih

šlagera i narodnih napjeva koji su u sebi nosili miris nekih starih ljubavi i davno prohujalih proljeća.

Sesvečke djevojke i dečki pjevaju uz zvukove pjesme s gramofonske ploče, 1958. godine

Bila je to glazba koja se slušala s poštovanjem, dok je igla polako putovala kroz brazde vremena, donoseći radost u dugim zimskim večerima. Prava revolucija uslijedila je tek nakon Drugog svjetskog rata kada je, s dolaskom prve struje u sesvečke domove, oživjela nova generacija uređaja.

Gramofoni na struju, bilo kao elegantni samostalni aparati ili skriveni unutar raskošnih drvenih kućišta radioaparata, postali su novo srce društvenog života. Uz njih se budila i sesvečka mladost; skupljali su se po privatnim kućama, u Društvenim domovima, a kasnije i u dinamičnom ritmu sesvečkog Disco-cluba, gdje su se uz pucketanje vinila rađale prve simpatije i plesali nezaboravni plesovi.

Iako je kraj 20. stoljeća donio hladnoću digitalnog zapisa koji je polako istisnuo toplinu igle, duša glazbe nije se dala pokoriti. Dvadesete godine 21. stoljeća donose romantični povratak korijenima, dok se novi naraštaji zaljubljenika ponovo vraćaju ritualu vađenja ploče iz omota, dokazujući da istinska emocija nikada ne zastarijeva.

2.5 Kino

Prva kino-predstava u Podravskim Sesvetama održana je 24.8.1947. godine u učionici u Gornjoj školi.

"Uz aktivno učešće kulturno prosvjetnih aktivista Palaić Mate, Kovačić Mije i Stjepana i upravitelja Osnovne škole Podravske Sesvete Đure Fučijaša, provedena je akcija za nabavu kino-aparature za uski film. Svi su uslovi bili stvoreni, pogotovo kad je ovog proljeća provedena i elektrifikacija mjesta, kojom prilikom je elektrificirana i gornja škola."

Izvod iz Zapisnika od 8. IX. 1947. godine Odbora za kulturu.

Akcija je bila vrlo uspješna te je Državno poduzeće za film dodijelilo Domu kulture u Sesvetama tonsku kino-aparaturu za uski film. Kasnijih godina održavaju se kino predstave u velikoj sali Društvenog doma, uglavnom u zimsko vrijeme, kada na saonicama dolaze kino-operateri iz Ferdinandovca sa 16mm filmskom vrpcom.

Najčešće se prikazuju američki ratni i vestern filmovi.

Početkom 70. godina tadašnja Mjesna zajednica nabavlja kino-aparaturu za 35mm film koji prikazuje sliku na velikom platnu u koloru i kinemaskopu. Sesvečani su tako imali priliku vidjeti najpoznatije svjetske filmove svih vrsta.

Krajem 80. godina kino prestaje s radom, ali na svu sreću, sačuvana je oprema kina čiji projektor danas krasi prostorije Općine Podravske Sesvete, podsjećajući nas na neka druga prohujala vremena.

2.6 Ulični razglas

Zahvaljujući električnom generatoru snage 5KWh, koji je radio sve do 1957. godine, po većini ulica u Podravskim Sesvetama postavljene su drvene bandere na koje su preko izolatora bile pričvršćene žice koje su vodile električnu struju.

Zgrada Poljoprivredne zadruge (postoji i danas) u kojoj je bila smještena Razglasna stanica

Tadašnja Poljoprivredna zadruga nabavlja 1953. godine razglasnu stanicu, a kasnije i radio-aparat i gramofon. Bili su smješteni u prostorijama Zadruga.

Na svaku drugu banderu bio je postavljen zvučnik u obliku kutije na koju je na otvor za zvučnik pričvršćen limeni lijevak radi boljeg usmjerenja zvuka. Zvučnici su bili povezani žicama koje su se spajale na linijski izlaz od 100V razglaša radi manjih gubitaka signala na većim udaljenostima.

Razglas je radio svaki dan u predvečernjim satima. Emitirale su se vijesti Radio-Zagreba i narodna muzika, te kasnije pjesme s gramofonskih ploča. Nedjeljom su se čitale službene obavijesti i naredbe te oglasi. Razglas je zamijenio općinske bubnjare koji su na križanjima okupljenim stanovnicima čitali proglase (*"Daje se na znanje..."*).

Razglasna stanica je radila do početka 60. godina kada je u mjestu povećan broj radio-prijemnika, a pojavili su se i prvi televizijski aparati, pa više nije bilo potrebe za njom.

2.7 Televizor

Nakon ere radija i gramofona, uslijedilo je čudo koje je zauvijek promijenilo ljudsku svakodnevicu – televizija. Ono što je nekada bila samo maštarija o "dalekovidnosti", postalo je stvarnost zahvaljujući vizionarima koji su uspjeli sliku pretvoriti u električni signal i poslati je kroz zrak.

Prva redovita televizijska stanica na svijetu počela je s emitiranjem u Berlinu 1935. godine.

Hrvatska nije nimalo zaostajala za svjetskim trendovima. Već 1939. godine na Zagrebačkom zboru (današnji Tehnički muzej) održana je prva javna demonstracija televizije u ovom dijelu Europe, koristeći sustav tvrtke Philips. Međutim, pravi početak emitiranja dogodio se 15. svibnja 1956. godine, na tridesetu obljetnicu Radio Zagreba, kada je odašiljan prvi signal Televizije Zagreb.

Televizor u Podravskim Sesvetama, središnje mjesto u sobi i mjesto okupljanja cijele obitelji

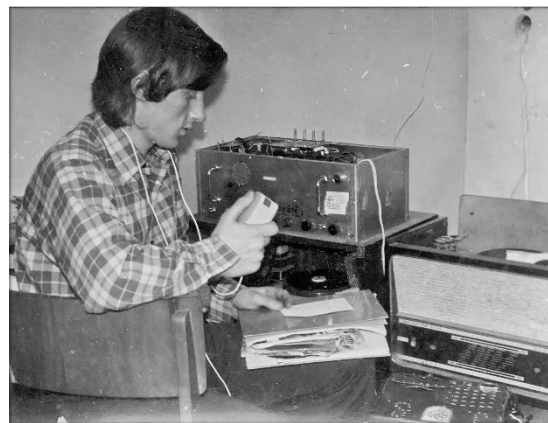
Nakon što je na Sljemenu postavljen odašiljač snage 4KW 1959. godine, prijem tog signala na 9. kanalu VHF-a, postao je moguć i u Podravskim Sesvetama. Već iduće godine pojedine obitelji kupuju TV prijemnik. U tim prvim godinama, televizor nije bio samo uređaj; bio je to statusni simbol i tehnološko čudo koje je okupljalo cijela susjedstva, rodbinu, prijatelje i radoznalce, pogotovo za vrijeme prijenosa nogometnih utakmica. Prvi aparati bili su glomazni, s malim crno-bijelim ekranima. S ekonomskim razvojem mjesta, tv prijemnik postaje dostupan sve većem broju Sesvečana.

2.8 Radio-stanica Podravske Sesvete

Sedamdesetih godina prošlog stoljeća svako selo koje je imalo držalo do sebe imalo je svoju radiostanicu pa tako i Podravske Sesvete. Program je emitiran na srednjem valu na frekvenciji od 1250Khz. Zahvaljujući našem Stjepanu Derežiću Pićini, majstoru od elektronike i najpoznatijem i

Stjepan Derežić s kristalnim mikrofonom u ruci kraj svoje radio-stanice.

Stjepan Jagić čita vaše pozdrave, želje i poruke.

najboljem sesvečkom elektrovariocu svih vremena, napravljen je odašiljač sa elektronskim cijevima EL36 (2 kom) izlazne snage oko 50W.

Antena je bila malo veći komad žice, nategnut od krova Društvenog doma pa do vrha platane i kad se naš čuveni i najpopularniji radijski voditelj emisije „Mladi za mlade“ Riki malo jače oglasio u mikrofonski, čuli smo se na daleko. Za njegovu emisiju dolazilo je i do 70 razglednica s naručenim pjesmama, pa se emisija znala otegnuti do duboko u noć. Mikrofonski je bio bijeli, kristalni kakvih danas ima samo u muzejima.

Ivan Rusan Riki voditelj emisije mladi za mlade

Emisiju poezije za nježne duše vodio je naš Ivan Posavec Vecko.

Pjesme su se emitirale izravno, uživo, s gramofona i kasetofona. Bilo je to vrijeme kada je Narodni sastav Blaža Lengera žario i palio diljem Hrvatske. To vrijeme pjesama „Ustani bane“, „Hrvatica ja sam mlada“, „Oj, Hrvati vratite se!“, „Vatrene podravske polke“...

Slušale su se i sve ostale narodne pjesme, domaće zabavne kao i meksičke pjesme koje su u našu zemlju ušle (i ostale do današnjeg dana) s prvim meksičkim filmom „Jedan dan života“ 1950. godine. Naravno, najočekivanija bila je emisija vaših „Želja, čestitaka i pozdrava“, a bila je tu i emisija „Oglasa i obavijesti“.

Stjepan Derežić i Stjepan Jagić tijekom emitiranja programa, 1970. godine

Program je emitiran iz prostorija sesvečkog Disko kluba. Pošto na kraju, dozvolu za stalni rad nismo uspjeli dobiti, emitiranje je moralo biti obustavljeno, a od svega su ostala samo sjećanja i lijepe uspomene.

III. DOBA ELEKTRONIKE I RAČUNALA

3.1 CB sekcija Podravske Sesvete

Osnovana je 21.12.1985. godine. Osnivačka skupština održana je u Maloj sali Općine Podravske Sesvete.

Zapisnik sa sastanka Inicijativnog odbora za osnivanje CB sekcije u P. Sesvetama, održanog u P. Sesvetama 20. listopada 1985. godine

Sastanku su prisustvovali CB-aši iz P. Sesveta: Đorđić Stjepan, Ruson Ivan, Stefanić Andrija, Vlačić Marijan i Jogić Stjepan, te tajnik RK Đurđevac Ljubo Golubić i predsjednik MZ P. Sesvete Igric Ivan. Sastanak je održan na temelju usmenog dogovora zainteresiranih osoba te je nakon kratke diskusije donesena odluka da se prije osnivanja CB sekcije u P. Sesvetama, a koja će raditi u sastavu RK Đurđevac, pripremi Statut predložiti postojećoj CB sekciji.

Donesena je odluka da se osnivačka skupština održi u zgradi MZ P. Sesveta u subotu 21. prosinca 1985. godine u 18 sati do kada moraju biti završene sve pripreme.

Za pripremu materijala za Skupštinu zaduženi su Jogić Stjepan i Ljubo Golubić. Poslove okorade žige i QSL kartica izvest će Jogić Stjepan.

Organiziranje korenske CB stanice i nadziranje održavanja osnivačke skupštine izvest će Ljubo Golubić i Jogić Stjepan.

Tajnik RK Đurđevac: *Ljubo Golubić*
Predsjednik Inicijativnog odbora: *Jogić Stjepan*
Predsjednik MZ P. Sesveta: *Igric Ivan*

Zapisnik Inicijativnog odbora za osnivanje Cb sekcije od 20.10.1985.

Večernji list
SRIJEDA, 25. XII
1985.
7

Osnovana CB – sekcija

DURDEVAC – U Podravskim Sesvetama održana je osnivačka skupština CB sekcije koja će raditi u sklopu Radio-kluba Đurđevac. Novoo- snovana sekcija omogućit će svim zainteresiranim građanima upozna- vanje sa znanstvenim dostignućima

iz radio-tehnike, a već sad ima pede- setak članova. Sekcija će povremeno organizirati predavanja iz elektroni- ke i radio-tehnike u želji da za svoj rad zainteresira što više stanovnika Podravske Sesvete. U suradnji s Mjesnom zajednicom Podravske Se- sveta, Radio-klubom Đurđevac, Ast- ronomskim društvom Pitomača, os- novnim školama i organizacijama udruženog rada općine svake će se godine održati po nekoliko natjeća- nja CB-aša, a vodit će se briga i o stručnom usavršavanju članova sek- cije.
(Z. C.)

Akciju oko osnivanja društva vodili su CB-aši iz Podravske Sesvete, u suradnji s Radio-klubom Đurđevac i MZ Podravske Sesvete.

Zapisnik
sa osnivačke skupštine CB sekcije u Podravskim Sesvetama
Radio kluba Đurđevac održane dana 21.12.1985. godine
u Mažuranićevoj 1 u Podravskim Sesvetama.

Dijelovi zapisnika s osnivačke skupštine CB sekcije.

Zapisničar: *Vlačić Marijan-Lorac*
Ovjerovaljani zapisnik 1. *HL*
2. *Tokar Oliver*

CB je skraćenica od engleskih riječi „Citizen band“, što znači građanski val. Radi se o dijelu radio-frekventnog opsega između 27,00 i 27,50 Mhz dodijeljenom na korištenje isključivo građanskim licima. Osnivanje CB sekcije Podravske Sesvete bio je izraz potrebe, želje i nastojanja da se svim zainteresiranim građanima omogući upoznavanje sa značajnim dostignućima iz radio tehnike, da preko radiovalova steknu nove

Snimak s osnivačke skupštine 1985.

prijatelje te pomognu svojim radom i znanjem u osiguranju veza u naročito važnim situacijama. Cilj sekcije je da provodi popularizaciju radio-tehnike, prati znanstvena dostignuća iz oblasti elektronike, organizira znanstveno popularna predavanja i vrši sustavno usavršavanje svojih članova nabavkom stručne literature te međusobnom razmjenom iskustava.

U prostorijama CB sekcije za vrijeme održavanja radio-veza bilo je uvijek živo.

Godine 1990. CB sekcija je imala oko 116 članova i svoje prostorije i kompletnu primopredajnu tehniku.

Članovi CB sekcije na Ivanšćici 1.5.1986.

Zajednička fotografija prije odlaska na natjecanje na Omanovac, 14.5.1986.

Godine 1986. CB sekcija PS je bila organizator natjecanja na kojem su ostvarene 1053 veze s CB operatorima iz raznih dijelova EU. Dvije ekipe radile su sa vrhova Ivanšćice i Omanovca. Svim sudionicima natjecanja dodijeljene su diplome, naljepnice i QSL karte.

Te iste godine CB sekcija Podravske Sesvete na natjecanju koje je organizirala CB sekcija Radio-kluba Zelina, kao CB sekcija sa najmasovnijim odazivom svojih članova osvaja 1. mjesto te dobiva u trajno vlasništvo pehar, spomenicu i knjigu.

Za vrijeme ratnih zbivanja 1991. godine sva oprema i uređaji predani su na korištenje Hrvatskoj vojsci, te time prestaje rad CB sekcije.

Najpoznatiji i najčešći sesvečki pozivni znakovi na CB-u bili su: Lovac, Pićo, Riki, Nada...

3.2 UKW 144Mhz - rad na radioamaterskim valovima

Većina članova CB-sekcije kasnije prelazi u radioamaterske vode te radi na UKW-u. U radio-Klubu Đurđevac 9A1CBK polažu ispit za tadašnju E-kategoriju.

Na jednom Od sastanaka članova UKW sekcije u Podravskim Sesvetama 1993.

Najpoznatiji i najčešći sesvečki pozivni znakovi na UKW-u bili su:

9A7BTA, 9A7GAK i 9A7PTR.

3.3 Klub kompjuteraša „Orao“

Odjavna špica Zvonarijade iz 1990. godine.

Računalo Orao s tipkovnicom i monitorom. Nije imalo miša.

Kada bismo se vratili u 1989. godinu, zatekli bismo prijelomni trenutak za informatičku kulturu u našim krajevima. Bilo je to vrijeme kada računala nisu bila tek potrošna roba, već prozor u budućnost koji su širom otvarali entuzijasti i vizionari. Upravo u tom ozračju, zahvaljujući donaciji Narodne tehnike, naš je klub dobio svoja prva dva računala – legendarnog Orla.

Tadašnji Orao, ponos varaždinskog PEL-a i konstruktora Miroslava Kocijana, bio je više od stroja. Iako su njegove specifikacije iz današnje perspektive skromne – procesor 6502 na 1 MHz i svega 16 KB radne memorije – za nas su predstavljale beskrajn poligon za učenje. Međutim, tehnologija je tih godina brzo napredovala. Već krajem osamdesetih i početkom devedesetih, na tržištu su se počela pojavljivati PC računala. Sa svojim procesorima serije 8088 i 286, ona su nudila mogućnosti koje je 8-bitni

Orao teško mogao pratiti – veće memorije, disketne jedinice i, što je najvažnije, moćni MS-DOS.

Članovi kluba, počeli su polako, prema svojim financijskim mogućnostima, nabavljati vlastitu opremu. U klupske razgovore o BASIC-u i strojnom jeziku polako su ušle teme o konfiguracijama, „floppy“ diskovima i novom operativnom sustavu koji je obećavao standardizaciju. Prijelaz na PC značio je i oproštaj s arhitekturom Orla; kasetofone su zamijenile diskete, a crno-bijelu grafiku prvi VGA monitori.

Ubrzo nakon DOS-a stigli su i prvi Windowsi, koji su informatičko zanesenjaštvo pretvorili u vizualno sučelje koje danas poznajemo. Orao je tada tiho otišao u zasluženu mirovinu, ali temelj koji je postavio u našem klubu ostao je neuništiv. On nas je naučio logici, strpljenju i strasti prema tehnologiji – vrijednostima koje su članovi kluba ponijeli sa sobom u novo, digitalno doba.

Danas, kada se prisjetimo onih dvaju računala iz 1989., ne sjećamo se samo plastičnih kućišta i sporih procesora, već početka jednog putovanja koje je odredilo naše profesionalne i privatne živote.

3.4 TV Studio 3 – filmska i video sekcija

Nekada davno, pristup tehnologiji bio je privilegija rijetkih. Danas, u eri pametnih telefona, teško je zamisliti vrijeme kada nije bilo lako doći ni do običnog fotoaparata, a kamoli do filmske, a kasnije i video kamere. Dok se u albumima sesvećkih obitelji još uvijek može pronaći pokoja požutjela fotografija, filmski zapisi na 8mm ili Super 8 trakama, snimani prije šezdeset i više godina, prava su rijetkost i dragocjenost.

Vlado Halusek i Stjepan Jagić 1988. godine na I. programu TV Zagreb, u emisiji o video-amaterima

Upravo iz te želje da se zaustavi vrijeme i zabilježi život nastao je Video klub TV studio 3, koji postaje živa arhiva našeg kraja, bilježeći događaje koji bi inače nepovratno izbljédjeli iz sjećanja.

Prvi susret Podravine i Slavonije u starim narodnim sportovima 1988. godine.

Prekretnica se dogodila 1987. godine. Nabavkom tada vrhunske Panasonicove kamere A2 i VHS snimača NV-180, Podravske Sesvete dobile su svoje prve "televizijske" oči. Iako nam se danas, s odmakom od gotovo pedeset godina, ta oprema čini glomaznom i teškom, ona je tada bila simbol napretka. Taj sustav, povezan kablovima, nosio se na ramenu s nekom vrstom strahopoštovanja, jer smo znali da u tom trenutku pišemo povijest.

Objektivi Video kluba TV studio 3 nisu mirovali. Klub je bilježio sve ono što čini dušu Podravine: od velike Zvonarijade i Susreta folklor, do sportskog uzbuđenja na Susretima Podravine i Slavonije u starim narodnim sportovima. Nisu se snimale samo velike manifestacije, već i ljudi – tako su ostali sačuvani dragocjeni razgovori sa Željkom Kovačićem i mnogim drugim mještanima koji su obilježili to doba. Kamera kluba ulazila je u dvorišta, na trgove i u domove, hvatajući autentične motive svakodnevice Podravske Sesveta.”

Nastup Martina Sagnera Dudeka u Podravske Sesvetama 1988. godine

Odjavna špica video uratka o Podravske Sesvetama 1988. godine.

Vrhunac priznanja za rad Video kluba uslijedio je pozivom na tadašnju Televiziju Zagreb 1, 22. ožujka 1988. godine. Tom je prigodom javnosti predstavljen rad kluba, čime je pokazano da i mala sredina poput Podravske Sesvete posjeduje viziju i tehnološku hrabrost potrebnu za dokumentiranje vlastitog identiteta. Danas te snimke više nisu samo "video materijal". One su prozor u svijet koji više ne postoji – u vizure ulica koje su se promijenile, u lica ljudi koji više nisu s nama i u običaje koji polako tonu u zaborav.

Vrijednost rada Video kluba TV studio 3 nije ostala zarobljena na magnetskim trakama koje nagriza zub vremena. Naprotiv, sav taj golem trud uspješno je prebačen u digitalni format, čime je osigurano da budući naraštaji mogu vidjeti kako su njihovi preci živjeli, radili i slavili.

Danas se svi ti zapisi – njih gotovo tisuću – nalaze na YouTube kanalu ***<https://www.youtube.com/Kratkopisi>***.

Kanal se stalno nadopunjuje novim materijalima, postajući tako najopsežnija video-arhiva našega kraja. Od prvih kadrova do danas, ovi "kratkopisi" služe kao živo svjedočanstvo identiteta Podravske Sesvete, dostupno svima, bilo gdje u svijetu, samo jednim klikom.

3.5 PS WIFI - Iz povijesti bežičnog interneta u Podravskim Sesvetama

Krajem 90-ih godina prošlog stoljeća PC računala sa Windows operativnim sustavom su postala cjenovno pristupačna, a pojavio se i internet zahvaljujući CARNET-u. Mnogi Sesvečani s toga nabavljaju računala. Ali javio se problem. Bez obzira što su Sesvete imale jednu od najmodernijih telefonskih centrala, ona dugo vremena nije imala priključak na ADSL, a optike nema ni danas. Veza preko modema bila je svega 64Kbps što nikako nije moglo zadovoljiti korisnike žedne informacija i znanja. Jedino rješenje bilo je dovesti brzi signal od tamo gdje ga je bilo. Pitomača je bila najbliža, a jedini način je bilo dovođenje i raspodjela signala na zainteresirane korisnike bežičnim putem.

veljača 2007.

Pod pokroviteljstvom Općine Podravske Sesvete, u prostorijama računalne učionice u PŠ Podravske Sesvete održava se već peti tjedan informatički tečaj za sve zainteresirane mještane naše Općine. Tečaj je potpuno besplatan, a predavač je Danijel Pintarek. Uče se osnove računalstva, rad u OS Windowsima XP te osnove rada s uredskim paketom programa MS Office. Tako su i naši učitelji došli da nauče nešto novo i prodube i učvrste svoje znanje. Akcija je za svaku pohvalu i nadamo se da će se i dalje nastaviti.

Udruga korisnika bežičnih sustava Podravske Sesvete Wireless osnovana je 5. travnja 2004. godine od strane nekoliko računalnih zanesenjaka i ljubitelja tehnike.

"Udruga ima svojstva pravne osobe kao neprofitna udruga građana, koja promiče informatiku, bežične i ethernet mrežne tehnologije, način iskorištavanja novih tehnologija, timski rad te tehničku kulturu. Prvenstveni zadatak PS Wireless je računalno povezivanje stanovnika Općine Podravske

Sesvete, čemu Općina Podravske Sesvete daje punu moralnu i materijalnu potporu kao najveći sponzor.

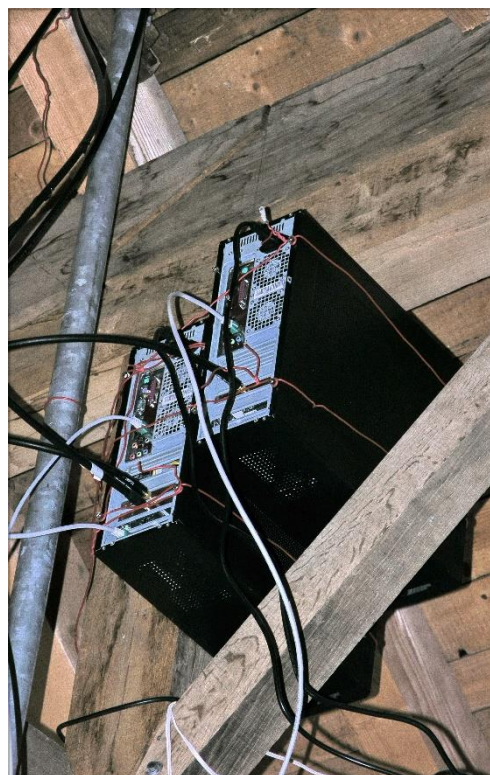
Mreža radi na javnoj frekvenciji 2,4 Ghz i za njeno korištenje se ne plaća nikakva naknada uz poštivanje svih zakonskih propisa vezanih uz njeno korištenje (*Narodne novine br. 75 od 21.07.1997.- Odluka o vrstama radijskih postaja za koje se ne izdaje dozvola, Zakon o telekomunikacija (Narodne novine br.: 122, 30. 7. 2003.)*)

Članom Udruge može postati svaka punoljetna osoba, koja je zainteresirana za rad u Udruzi, te koja prihvaća odredbe Statuta i Pravilnika o radu PS Wireless.

Putem PS Wireless bežične mreže članovi mogu razmjenjivati podatke, komunicirati na različite načine, učiti jedni od drugih iako se ne nalaze fizički na istoj lokaciji, pokretati servise koji se njima sviđaju, prenositi glas i slike, igrati igre, razmjenjivati poruke i još puno toga. Mreža već sadrži mnoge servise kao što su Chat, game serveri, internet veza...

Godine 2016. prošlo je 12 godina od osnutka Udruge korisnika bežičnih sustava Podravske Sesvete Wireless, poznatije pod nadimkom "Mreža". Od svega nekoliko članova, sada već davne 2004. godine, došli smo do brojke od 150, a ona svakim danom postaje sve veća."

Tih godina Podravske Sesvete konačno dobivaju i ADSL, a pojavljuju se i pametni telefoni. U igru ulaze i drugi davaoci interneta bežičnim putem.

Danas je cijelo područje Općine Podravske Sesvete dobro pokriveno wifi signalom, dok je sama Udruga prestala s radom
7. Motorbicikl – Motorkotač – Motocikl – Moped - Motor

IV. MOTORIZACIJA I INFRASTRUKTURA

4.1 Motorbicikl – Motorkotač – Motocikl – Moped – Motor

Prvi pravi **motorbicikl** pojavio se u Europi već 1903. godine. Bio je to spoj mašte i sirove mehanike: čelična trokutasta rama, kotači promjera 26 inča s pneumaticima (gumama na pumpanje) i dvotaktni benzinski motor koji je zahtijevao oko 5% ulja u mješavini. Jedan od najpriznatijih proizvođača tog doba bio je austrougarski **Puch** iz Graza, čiji su strojevi postali mjerilo izdržljivosti u ovim krajevima.

Sesvečki dečki i Puch 200, 1928. godina

U Podravske Sesvete prvi primjerci stižu krajem dvadesetih godina prošlog stoljeća. Kupovali su ih bogati trgovci i napredni poljoprivrednici, bilo za posao, bilo svojim sinovima za sport i dokazivanje. Bio je to idealan stroj za tadašnje sesvečke puteve – prašnjave ljeti, blatne u jesen i izrovane zimi. Motor se nije bojao ni vožnje preko njiva. Svaki njegov prolazak bio je prvorazredni događaj: kad bi nedjeljom vozač "nabio gas" po cesti prekrivenoj slojem od dvadesetak centimetara fine prašine, cijelo bi selo prekrila gusta magla, uz nezaboravnu tutnjavu i prasak iz ispušne cijevi. Taj pionirski sesvečki stroj bio je model **Puch 200**.

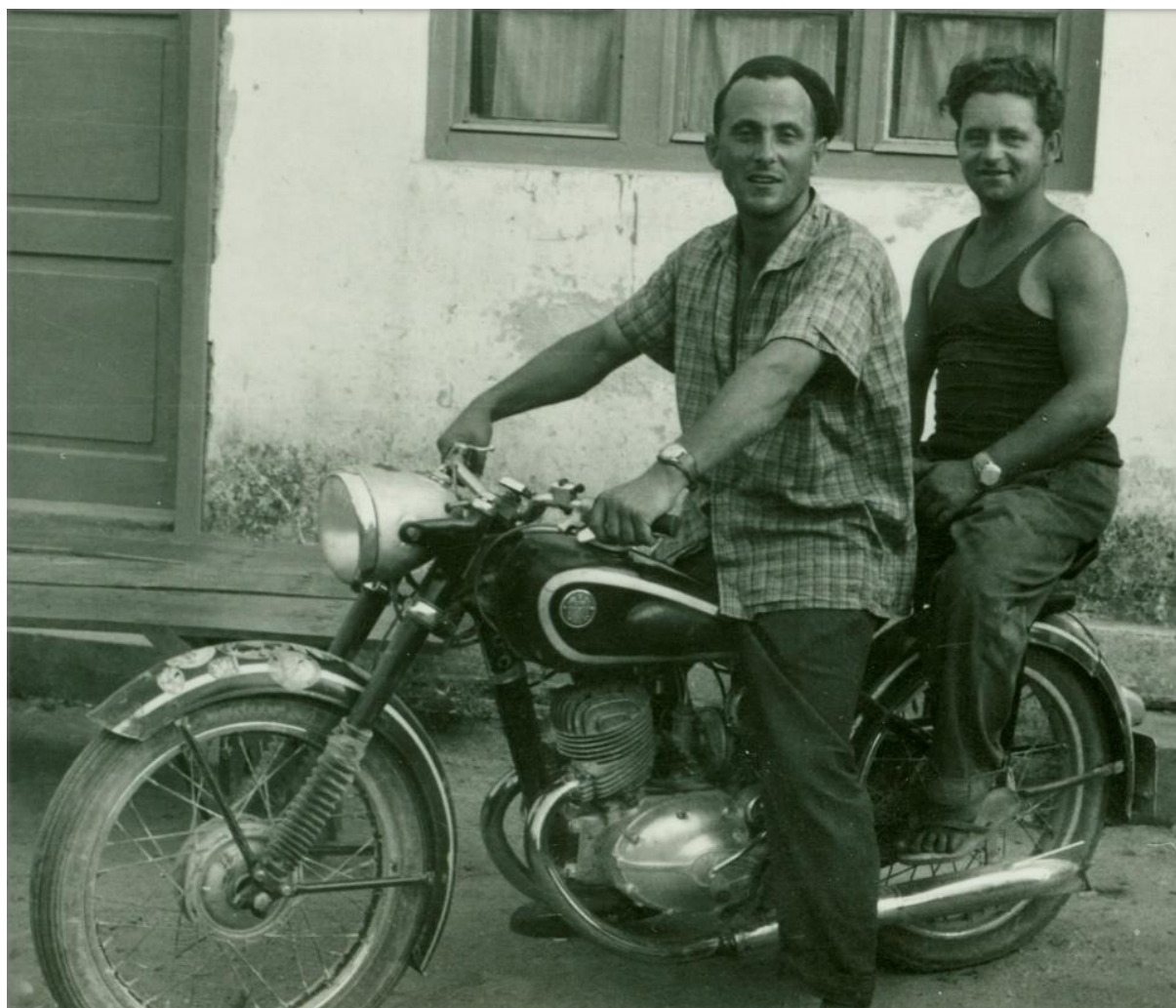
Nakon Drugog svjetskog rata, Sesvečani dolaze u posjed motora koje je iza sebe ostavila njemačka vojska u povlačenju. Ti su strojevi bili pravi ratni veterani, građeni da izdrže nemoguće.

***Jedan takav, model
Puch 250 S4, sa
svojom
prepoznatljivom
robusnom siluetom,
godinama se brižno
čuvao u privatnoj
zbirci Željka
Kovačića (snimak iz
2003. godine) kao živi
spomenik povijesti
mehanike.***

Ni tadašnja Poljoprivredna zadruga nije zaostajala; imali su moćni Puch 250 SGS. Vožnja na tom stroju" bio je pravo doživljaj i pokazivanje snage.

Đoko i Mišeta 1966. godine na zadružnom Puchu.

Nova era nastupa 1954. godine osnivanjem tvornice **Tomos** u Kopru. Sve je počelo sklapanjem prvih mopeda pod licencom Pucha – legendarnog modela **MS 50**, koji kod nas dobiva nježno, ali poletno ime **Colibri**. Već 1959. započinje proizvodnja serija T (od T-01 do neuništivog T-13), a 1971. kreće legendarna **APN serija**. To su bili motori za sve vrste puteva i vremena. Više se ne proizvode, ali su i danas vrlo traženi i u upotrebi.

Sesvečani na neuništivom T-12 motoru, 1962. godine

Danas Sesvečani voze najmodernije japanske i europske motocikle, pune elektronike i raznih mogućnosti koje stariji modeli nisu imali.

No, uspomene na miris spaljenog ulja i onih pet posto mješavine iz starih Puchova i Tomosa i dalje žive – ne samo u pričama, nego i u prostorijama gdje su poneki od njih pažljivo njegovani i održavani. I još uvijek u voznom stanju. Čovjek se nikad ne rješava prijatelja koji vas nikad neće iznevjeriti niti ostaviti na pola puta.

4.2 Čovjek i stroj za sva vremena

Sesvečka priča o Ivanu Vlašiću

U vremenima kada se sve oko nas brzo troši i zamjenjuje novim, postoje ljudi i strojevi koji prkose zakonu zastarijevanja. Pravi simbol takve dugovječnosti i neraskidive veze čovjeka i tehnike je Ivan Vlašić iz Zabereka. Sa svojih 87 godina života, Ivan je danas jedan od najstarijih aktivnih biciklista u Podravskim Sesvetama, a njegov vjerni suputnik na dva kotača tek je neznatno mlađi od njega. Riječ je o kultnom muškom biciklu "sa štangom", proizvedenom oko 1960. godine u FBP Pančevo.

Kada vidite Ivana kako ponosno i vitalno okreće pedale svog

pouzdanog oldtimera, shvatite da ovi strojevi nisu samo obično staro željezo; oni su produžetak čovjeka koji ih s puno pažnje održava, čineći živim portret jednog vremena koje polako nestaje.

Sesvečki trijer: Čuvar čistog sjemena i tradicije

Dok bicikl Ivanu služi za kretanje selom, u njegovom dvorištu pravo tehničko i povijesno čudo predstavlja drevni stroj za čišćenje i odabir domaćeg žita za sjetvu – trijer (franc. *trieur*). U ne tako davna vremena, kada nije bilo genetski izmijenjenog sjemena, aditiva ni umjetnih bojila, seljaci su živjeli u skladu

s prirodom i sijali polja probranim sjemenom iz vlastitog uroda. Da bi se ono uspješno iskoristilo, žito je najprije trebalo očistiti od zemlje, pljeve, kukolja i korova, a potom odvojiti sitna i polomljena zrna od onih najboljih.

Ovaj sesvečki trijer, marke *Robers Petkus* (Type 2.0, tvornički broj: 2010470), proizveden je u Njemačkoj davne 1852. godine. Krajem 19. stoljeća kupila ga je obitelj Kovačić i dovezla u Podravske Sesvete, a od sedamdesetih godina prošlog stoljeća ponosni mu je vlasnik Ivan Vlašić. Nevjerojatno zvuči podatak da ovaj stroj, punih 169 godina od proizvodnje, i danas besprijekorno obavlja svoju zadaću! Žito prolazi kroz ventilator koji otpuhuje lagane nečistoće, a zatim kroz valjkasta metalna sita koja propuštaju čisto zrnje ujednačene debljine, čime se u jednom satu može očistiti 200 do 300 kilograma žita. Budući da se takvi dijelovi odavno ne proizvode, Ivan samostalno izrađuje potrebna sita i vrši sve neophodne popravke, dokazujući da je za ovakvu vrhunsku kvalitetu izrade jedno stoljeće – tek rana mladost.

Srce pogona: Neuništivi sesvečki ARAN

Najljepši i najupečatljiviji prizor u ovoj obiteljskoj zajednici tradicije jest trenutak kada taj drevni trijer preko dugog pogonskog remena pokrene legendarni motor ARAN. Ovaj kulni pogonski stroj, također u Ivanovom vlasništvu, pravi je inženjerski raritet koji već više od 60 godina i nakon desetina tisuća radnih sati bez greške pali od prve i "radi ko švicarski sat". Uz samo malo mašte, specifičan i ritmičan zvuk rada sesvečkog Arana u sekundi vraća u vremena kada je svaki takt stroja značio život i napredak na podravskom selu.

4.3 Sesvečki muzej oldtimera

Neki ljudi ulažu u dionice, drugi u zlato, a oni najmudriji – u vlastito zadovoljstvo. Kad čovjeka prođe prva mladost, shvati da se život ionako svodi na par stvari koje voli, dok je novac tek prolazna stavka. Za Ignaca Škriljaka iz Podravske Sesvete ta računica nikada nije bila upitna.

Visoko iznad kolnog ulaza u muzej stoji ova greda s motorom i natpisom

Svoju istinsku ljubav prema starim vozilima s vremenom je pretvorio u veliku zbirku koja danas, nakon punih dvadeset i pet godina strpljivog sakupljanja, broji gotovo pedeset vozila – točnije dvadeset i dva traktora, sedam automobila i sedamnaest motocikala.

Ignac Škriljak pokraj svojih ljubimaca na četiri kotača

Sve je počelo sasvim obično – s jednim Fićom. Bio je to prvi automobil koji je Ignac posjedovao, kupljen davne 1975. godine, u vrijeme kad se tek oženio i počeo vjerovati da je svijet njegov. Ali, život je tekao dalje, Fićo je

otišao nekim svojim putem, no prva ljubav ostavlja predubok trag u sjećanju.

Godinama kasnije, vođen nekom tvrdoglavom čežnjom za prošlošću, Ignac je uspio ući u trag potpuno istom modelu, proizvedenom te iste 1975. godine. Taj je ponovni susret s vlastitom mladošću bio onaj sudbonosni trenutak kada se običan čovjek pretvara u strastvenog sakupljača povijesti. Od tog dana, njegova se zbirka vozila neprestano širi, vođena strpljenjem i onom vrstom ljubavi koju razumiju samo oni s motornim uljem na rukama.

Taj je Fíco danas uređen do posljednjeg detalja. Od motora, limarije pa sve do precizno postavljenih unutarnjih obloga – sve je na njemu novo, zategnuto i, što je najvažnije, u potpunom voznom stanju. Spreman je da u svakom trenutku prkosi modernim „kutijama na kotačima“.

Ubrzo se u garaži stvorilo pravo malo društvo od sedam automobila iz prošlog stoljeća, a svaki od njih ima svoju čud – bilo da je riječ o boji, godini proizvodnje ili pukom značaju. Tu je i Mercedes s bijelim upravljačem. Taj njemački gospodin ima mjenjač smješten na stupu upravljača, pet brzina te staromodni sustav paljenja na čok. Treba ga prvo pustiti da se ugrije, da se malo smiri, a tek onda krenuti. Uređen je carski, od sjedala do krova, sve u novoj opremi.

Prava veličina ove strasti rođena je kada je u dvorište stigao traktor **Porsche iz 1962. godine**. U to vrijeme takve stvari nisu bile skupe; ljudi su ih se rješavali kao starog željeza. Među njima se ističe i osebujni **Fendt**, mališan od svega dvanaest konjskih snaga iz šezdeset i neke godine. Kad mu podignete poklopac motora, dočeka vas iznenađenje – naprijed nema

motora, već samo masivni uteg od tristo i pedeset kilograma, dok je motor lukavo smješten straga, tik uz spremnik goriva.

Traktori u zbirci Ignaca Škriljaka

No, pravi teškaši Ignacove zbirke kriju se u ostavštini Štefana Kovačića, komadima strojarske povijesti koji vraćaju u dane kad je mehanizacija bila masivna i surova. Među dvadeset i dva traktora posebno mjesto zauzima stari **McCormick**, četverocilindrični div na grubim željeznim kotačima. U vrijeme kad su njime upravljali naši stari, taj je stroj umjesto benzina gutao petrolej, a glavna mu je zadaća bila vuča golemih vršalica kroz podravska polja.

Iz iste Kovačićeve ostavštine potječe i pravi spomenik industrijskog doba – golemi zamašnjak parnog stroja koji je nekada pokretao izvor električne struje u dvorištu obiteljske kuće. Taj div, iskovan davne 1900. godine u Budimpešti, u zlatno doba stare Austro-Ugarske Monarhije, pravi je dokaz nekadašnje sile: težak je nevjerojatne četiri tone, dok mu promjer iznosi zadivljujuća 2,4 metra. Stajati pred njim znači osjetiti dah vremena kada su strojevi imali težinu, značaj i dušu.

Ignac kraj svoje Jawe i ostalih ljubimaca na dva kotača

Uz automobile i traktore, u ovoj se sesvečkoj zbirci našlo mjesta i za sedamnaest motocikala. Među njima posebno mjesto u srcu zauzima **Jawa 250 Sport** iz 1975. godine. Ignac ju je kupio potpuno novu i njezin je prvi i jedini vlasnik. Na zidu garaže još uvijek visi slika iz momačkih dana na kojoj ponosno pozira s tom istom Jawom. Vozila se na njoj i supruga, nizale se ceste i godine, i zato ta Jawa nikada nije bila na prodaju. Neke se uspomene jednostavno ne mogu unovčiti.

Obnova ovakvih strojeva traži golemo strpljenje. Danas nije lako naći originalne dijelove, a ni prave majstore. Kao kruna svega, tu su i stari radni strojevi – plugovi, kosilice i oruđa koja su nekada vukli konji i krave dok se zemlja orala ručno. Ti strojevi, poput stare kosilice koja je nekad imala i žetveni pribor za pšenicu, svjedoče o vremenu kada je kruh tražio težak rad.

Za površnog promatrača, sve su to samo stari strojevi, hrpa metala iz nekog drugog vremena. No za Ignaca, to su živi svjedoci, komadići zaustavljenog vremena i opipljive uspomene. Možda će ti starodobni strojevi zauvijek imati sigurno mjesto u njegovoj garaži, ali njihovo pravo i glavno mjesto ipak je ono u njegovu srcu.

4.4 Traktor

"Prvi strojevi koje možemo nazvati traktorima pojavljuju se u Europi već oko 1868. godine. Bili su pokretani parom, iznimno velike težine i sa željeznim kotačima. Trošili su i do 40 kg ugljena te čak 300 litara vode po satu rada. Brzina kretanja im nije bila veća od 6 km/h, pa su se češće koristili kao stajaći (pogonski) strojevi koji su putem remenice pokretali druge strojeve, poput vršalica.

Prvi traktori s motorom s unutarnjim izgaranjem pojavljuju se oko 1894. godine, iz radionice i danas poznatog proizvođača – firme Deutz. Za pogon su koristili benzin i petrolej, od kojeg bi cijela ulica još dugo mirisala nakon što bi njome prošao traktor. Benzinski modeli proizvodili su se sve do sredine 1970-ih godina, nakon čega su se zadržali uglavnom kod malih vrtnih traktora. Trošili su i do 10 litara goriva po satu rada, a zbog željeznih kotača brzina im nije bila veća od 12 km/h.

Prvi pravi dizelski traktori pojavljuju se oko 1930. godine. Imali su snagu do 30 KS, sa zadnjim kotačima promjera do 150 cm i prednjima do 80 cm. Brzina i upotrebljivost su im zbog željeznih kotača još uvijek bile male. Tek nakon 1932. godine, a masovnije po završetku Drugog svjetskog rata, prelazi se na kotače s gumama. Ovaj izum im je drastično povećao brzinu kretanja i umnogostručio namjenu. Najpoznatiji proizvođači tog doba, od kojih su neki i danas vodeći, bili su: Hanomag, Ferguson, Deutz, Steyr..."

.....

Pojava prvih traktora u Podravskim Sesvetama vezana je uz ime dviju osebujnih ličnosti: Stjepana Kovačića i Ivana Drvenkara Lukiše iz Stare cirkve.

**Traktor Lanz
Bulldog, model
D8506 iz 1930.g.
majstora Lukiše.**

Bio je u upotrebi sve do 60-ih godina prošlog stoljeća. Motor je jednocilindrični, dvotaktni i može raditi na gotovo bilo koje gorivo – od dizela i plinskog ulja do

sirove nafte, špirita ili čak biljnog ulja. Da bi se traktor pokrenuo trebalo je prvo zagrijati glavu motora dok ne postane užarena, a zatim ručno snažno okrenuti veliki bočni zamašnjak. Trošio je do 7 litara goriva po satu rada.

Uglavnom se koristio za pokretanje mlina, vršalice ili cirkulara preko remenice. Rjeđe se koristio za radove po polju, a zbog male brzine od svega 8km/h nije bio prikladan za vuču materijala putem prikolice. Kotači su bili željezni sa zupcima. Stražnji promjera do 150cm, a prednji do 80 cm. Motor je imao zapreminu oko 10dm³ i snagu 35KS.

Pojava ovog traktora i njegovog vozača bili su prava seoska atrakcija zbog samog izgleda, zaglušujuće buke, posebnog oštrog mirisa sagorijevanja nafte, ali i same osobnosti vozača. Ovakvim traktorom nije mogao upravljati svatko. Vozač je morao biti isti kao i stroj - neobuzdan, nasilan i svojeglav.. Mijenjanje brzina zahtijevalo je vještinu duplog kvačila i međugasa, a svaki krivi potez značio je krčanje zupčanika koje se čulo u cijelom selu. Često se događalo da motor pri paljenju proradi u suprotnom smjeru, pa bi traktor u svim brzinama išao unazad, što je samo potvrđivalo njegovu nepredvidivu narav. Prizor majstora Lukiše kako krotiti ovog neobuzdanog diva dok grmi kroz Sesvete ostao je upisan kao simbol jednog vremena u kojem su strojevi imali dušu, a vozači čelične živce.

.....

Stjepan Kovačić Štef bio je jedan od najbogatijih ljudi svoga vremena. Nabavio je parne strojeve dvadesetih godina prošlog stoljeća. Bili su to stacionarni strojevi koji su pokretali pilanu, mlin i od 1930. pa sve do 1947. godine električnu centralu. Pojedini dijelovi tih strojeva sačuvali su se i do danas. Posebno je upečatljiv zamašnjak stroja težak 4 tone i promjera 4 metra.

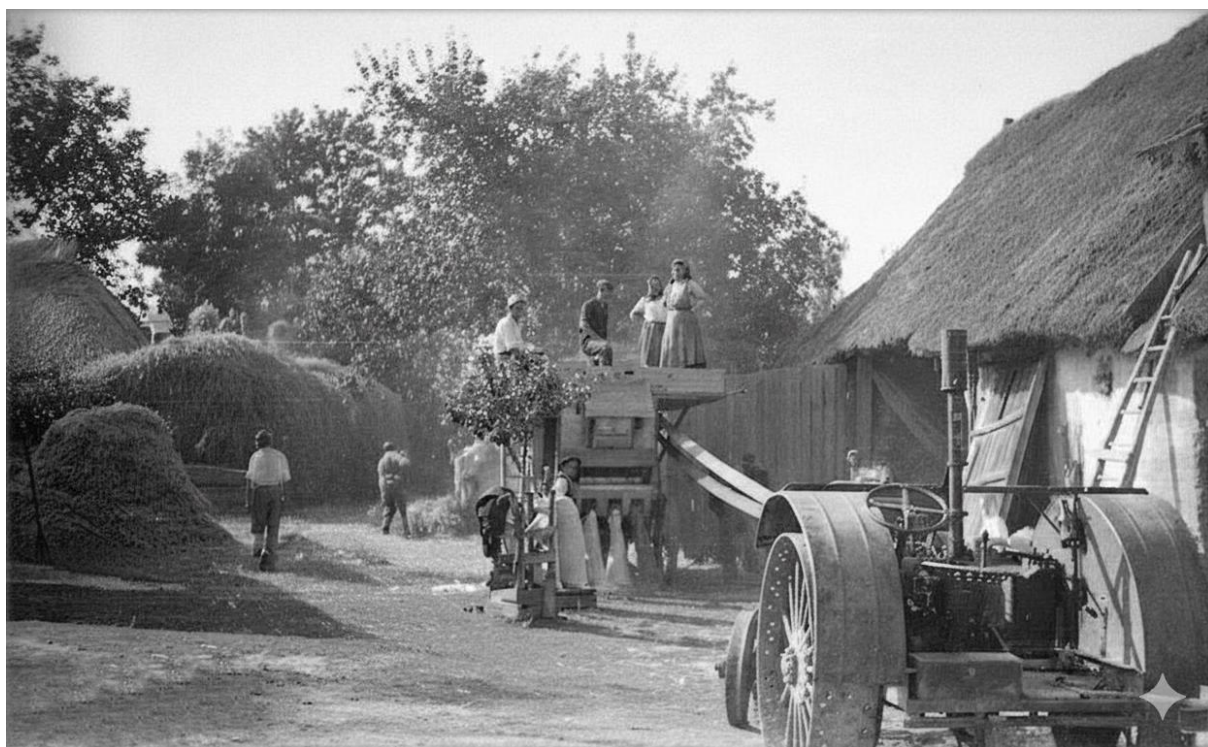

Ostaci traktora McCormick nalaze se danas u zbirci Ignaca Škriljaka.

Vrlo rano, već oko 1928. godine nabavio je i dva McCormick-Deering traktora. To nije bio klasični Diesel motor. McCormick je koristio četverocilindrični motor zapremine 6,3 litre s

unutarnjim izgaranjem koji je radio na principu paljenja pomoću svjećica i magneta (kao benzinski motori), a ne na principu kompresije kao Diesel.

Primarno gorivo bio je petrolej. Budući da se petrolej teško pali kad je motor hladan, traktor je imao dva spremnika. Startao bi na benzin iz malog spremnika (oko 4 litre), a tek kad bi se motor dovoljno zagrijao, vozač bi prebacio ventil na glavni spremnik s petrolejem. Ovi su motori imali i poseban sustav koji je dodavao malu količinu vode u mješavinu goriva i zraka pri velikim opterećenjima kako bi se spriječilo "lupanje" motora i pregrijavanje.

Traktor je korišten najčešće za pokretanje vršalice preko remena duljine 10-15 metara, kako bi traktor bio udaljen od lako zapaljivog materijala, 1936. godina.

Imao je snagu od 15KS na poteznici i 30KS na remenici. Kotači su bili željezni sa zupcima. Stražnji promjera do 127cm, a prednji do 86 cm. Trošio je oko 14 litara goriva na sat. Imao je 3 brzine naprijed i jednu natrag, a najveća brzina je bila oko 6,4km/h. Osim vršalice, služio je i za pokretanje mlina i pilane.

Tek nakon Drugog svjetskog rata i osnivanjem Poljoprivredne zadruge Podravske Sesvete, na seoske puteve stižu moderni traktori s gumenim kotačima. Predvodnici te nove ere bili su **Ferguson, Zetor i Rakovica**. Iako su nastavili obavljati teške poslove svojih "željeznih" prethodnika, ovi su strojevi bili brži, tiši i znatno učinkovitiji. Uz njih se pojavila i nova, ključna uloga: transport. Zahvaljujući priključnim prikolicama, traktori su postali glavni prijevoznici tereta, prevozeći i do 5 tona robe, što je u potpunosti izmijenilo svakodnevni rad zadruge i mještana.

***Radnici PZ Podravske Sesvete sa prvim Ferguson 1959. godine.
Asfalt je došao tek šest godina kasnije.***

Danas su u Podravskim Sesvetama neki drugi traktori. Veliki, skupi, luksuzni i opremljeni tehnologijom koja je nekadašnjim zadrugarima bila nezamisliva. Današnje kabine s klimom, GPS navigacijom i računalnim upravljanjem malo toga veže za njihove legendarne prethodnike poput Zetora ili Fergusona.

No, unatoč toj modernizaciji, ona osnovna spona ostaje ista: traktor je i dalje srce podravskog gospodarstva. Dok su stari strojevi tražili snažnu ruku, sluh za rad motora i miris nafte na dlanovima, današnji zahtijevaju informatičko znanje. Ipak, svaki put kad moderni div prođe sesvečkim ulicama, on korača putem koji su utabali strojevi koji nisu bili samo alat, već simboli opstanka i napretka koji su selo izvukli iz blata i uveli ga u novo doba.

4.5 Prvi automobil u selu

Priča o automobilu nije samo priča o strojevima, već o ljudskoj čežnji za slobodom i brzinom. Prije nego što su se prvi "limeni ljubimci" pojavili u našim krajevima i postali dio svakodnevice naših obitelji, svijet je svjedočio revolucionarnim trenucima koji su zauvijek promijenili način na koji se krećemo. Iako je bilo ranijih pokušaja s parnim strojevima, povijest modernog automobila službeno počinje 1886. godine u Njemačkoj. Tada je Karl Benz patentirao svoj *Motorwagen* – prvo vozilo dizajnirano s motorom s unutarnjim izgaranjem. Ti prvi automobili koristili su benzin kao gorivo, dok šira upotreba dizelskog goriva počinje tek u 60-im godina 20. stoljeća.

Istočnonjemački IFA F9, automobil u kojem je rodbina iz grada dolazila u Podravske Sesvete 1958. godine, uvijek je bio predmet pažnje i znatiželje.

U Podravskim Sesvetama prije Drugog svjetskog rata nije bilo automobila u privatnom vlasništvu mještana zbog visoke cijene vozila, loših cesta, teške nabave goriva i dijelova. Ponekad su se ipak rođaci sesvečkih obitelji, koji su živjeli u većim gradovima ili inozemstvu, odlučili na taj pothvat – prije svega zbog prestiža i avanture. Bio je to veliki doživljaj za sve stanovnike sela koji su tom prilikom izišli na ulice i sa znatiželjom promatrali pridošlicu, slušali buku motora koja je prekidala seosku tišinu i gledali guste

oblake prašine iza njega. Djeca bi često trčala za vozilom, pokušavajući dostići tu "kočiju bez konja" koja je mirisala na benzin i daleki svijet.

Prvi 'selfie' uz limenog ljubimca (Moskvić 401) u Podravskim Sesvetama 1960. godine i ekipu koja se ne zaboravlja.

Ova fotografija s Moskvičem 401 posjeduje i dodatnu povijesnu važnost jer nam vjerno prikazuje tadašnje središte mjesta. Na desnoj strani slike uočavamo kuću u kojoj se nalazila mesnica Pere Derežića, što je

najvjerojatnije bila prva takva radnja u cijelome mjestu. Odmah do nje smještena je stara zgrada Općine u čijem se dvorištu nalazio zatvor, dok se izravno iza njih naziru stara škola i kapelica svetog Ivana Nepomuka. Na krajnjem lijevom rubu fotografije vidi se farof, odnosno stara zgrada župnoga dvora, čime ovaj prizor postaje neprocjenjiv dokument vremena koji bilježi tadašnji izgled i ključne ustanove Podravske Sesvete.

Ljubav, zajedništvo i prva putovanja: Malo ja vozim tebe, malo ti guraš mene – važno je samo da smo skupa!

Na fotografiji je Ante sa svojim ljubimcem 1970. godine, a riječ je o legendarnom modelu Zastava 750, u narodu poznatijem kao Fićo. Ovaj je automobil prepoznatljiv po svom zaobljenom prednjem dijelu, okruglim svjetlima i malim dimenzijama koje su ga učinile najpopularnijim vozilom na ovim prostorima, simbolizirajući slobodu i napredak tadašnjih obitelji.

Početkom masovne proizvodnje Fiće 1955. godine te uvozom automobila iz zemalja tadašnje istočne Europe, a osobito dolaskom asfalta u Podravske Sesvete 1964. godine, mještani postupno počinju kupovati vlastita vozila. Uz nezaobilazne modele iz programa Crvene zastave, na sesvečkim se ulicama sve češće viđaju Prinz-NSU i Škoda. Daljnjim razvojem političkih i gospodarskih odnosa te masovnim odlaskom naših ljudi na privremeni rad u Njemačku, u selo počinju stizati i modernija vozila

zapadne proizvodnje koja su donijela novu razinu udobnosti i tehnike. Taj se snažni val motorizacije, koji je započeo kao hrabra avantura pojedinaca, nastavio sve do današnjih dana kada gotovo svako sesvečko kućanstvo posjeduje i po nekoliko automobila, čime je nekadašnji simbol prestiža postao nezaobilazan dio svakodnevice.

Nedjeljno okupljanje ispred omladinskog doma na Dragancima 1985. godine. U prvom planu limeni ljubimac Škoda 1000 MB i njen ponosni vlasnik.

Bila su to vremena kada je posjedovanje ovakvog "zapadno" oblikovanog vozila sa stražnjim motorom značilo više od pukog prijevoza – bio je to statusni simbol, ulaznica u svijet odraslih i najbrži put do ženskog srca. Dok se društvo druži u hladovini doma, Škoda u prvom planu svjedoči o dolasku novih vremena i snovima jedne generacije koja je tek počela otkrivati čari slobode na četiri kotača.

4.6 Dolazak asfalta

Asfalt je složeni građevinski materijal koji se prvenstveno sastoji od drobljenog kamena, pijeska i kamenog brašna te bitumena koji služi kao vezivno sredstvo. Proces postavljanja asfalta započinje pripremom stabilne podloge od nabijenog šljunka, nakon čega se vruća asfaltna mješavina, zagrijana na temperaturu od oko 180°C, ravnomjerno raspoređuje na podlogu, dok teški valjci sabijaju sloj kako bi se istisnuo zrak i postigla potrebna gustoća i glatkoća površine. Iako se prirodni asfalt koristio još u starom vijeku, njegova masovna primjena u Europi započinje krajem 19. i početkom 20. stoljeća s razvojem automobilske industrije. Pravi zamah cestogradnja doživljava nakon Drugoga svjetskog rata, kada asfalt postaje ključni čimbenik gospodarskog napretka, povezujući ruralna mjesta s gradovima i zauvijek mijenjajući način putovanja i kvalitetu života.

Postavljanje novog sloja asfalta u Staroj cirkvi 2020. godine.

Glavno razdoblje izgradnje i modernizacije Podravske magistrale, kada je cesta dobila svoj suvremeni oblik i asfaltni kolnik, odvijalo se između 1962. i 1973. godine. Upravo u to vrijeme, točnije 1964. godine, asfalt je prvi put stigao i u Podravske Sesvete. Tada je izgrađena dionica od Kloštra Podravskog do Podravske Sesvete, odnosno do Mekiša, dok je cesta prema Brodiću asfaltirana nešto kasnije, usporedo s postupnim uređenjem svih ulica u Sesvetama i Dragancima. Modernizacija se nije odvijala odjednom, već ulica po ulica, sukladno raspoloživim financijskim sredstvima, a taj proces obnove i održavanja traje neprekidno sve do današnjih dana. Pojava prve glatke crne trake na sesvečkim ulicama izazvala je neopisivo oduševljenje, ponajprije kod mališana i biciklista koji su pohrlili prvi

isprobati novu podlogu. Ipak, bilo je i nesvakidašnjih zgoda kada bi poneki vozač zaprežnih kola s teškim željeznim kotačima nehotice zalutao na još svjež i vruć asfalt, ostavljajući za sobom trajne tragove jednog vremena u nestajanju. Dolazak asfalta nije bio samo tehnički napredak, već istinsko olakšanje za svakog mještanina; bio je to kraj ere dubokog blata u jesen i neprestane prašine ljeti, čime su Podravske Sesvete konačno zakoračile u modernije i čišće doba."

Obnova asfaltnog sloja u Mekišu 2011. godine.

Asfaltiranje Stare cirkve sa spojem Druge vulice, 2020. godine.

4.7 Vodovod

Voda – izvor života i temelj zdravlja u Podravskim Sesvetama

Voda je oduvijek bila presudan čimbenik pri odabiru mjesta za život, no njezina dostupnost nije uvijek značila i sigurnost. Kroz povijest, javno zdravlje bilo je neraskidivo vezano uz kvalitetu pitke vode. Dok su se gradovi počeli planski opskrbljivati još u antičko doba, ruralna mjesta su se stoljećima oslanjala na vlastitu snalažljivost, što je često nosilo velike rizike.

U prošlosti je svako sesvečko domaćinstvo imalo vlastiti bunar koji je služio za sve potrebe – od pića i kuhanja do pranja i napajanja stoke. Međutim, ti su bunari često bili plitki i nezaštićeni od procjednih voda s površine, zbog čega kvaliteta vode često nije bila zadovoljavajuća. Nedostatak higijenske kontrole nerijetko je dovodio do pojave zaraznih bolesti, što je s vremenom nametnulo potrebu za modernijim rješenjem.

Sedamdesetih godina prošlog stoljeća započela je prva organizirana gradnja uličnih vodovoda u Podravskim Sesvetama. Tadašnja ideja bila je da gotovo svaka ulica ima svoj zasebni bunar. No, taj se pristup, unatoč dobroj namjeri, brzo pokazao kao velika pogreška. Budući da se prije bušenja nisu provodila detaljna ispitivanja tla i sastava vode, kvaliteta u mnogim ulicama bila je loša.

Srećom, ubrzo je donesena strateški ispravna odluka. Umjesto mnoštva malih, nesigurnih izvora, pristupilo se kopanju dubokih bunara na najvišim i prirodno najčišćim dijelovima mjesta – u Staroj cirkvi, Ceresniku te na Trgu bana Jelačića. Ta se voda pokazala iznimne kvalitete, a ti su bunari ostali kralježnica sesvečke vodoopskrbe sve do današnjih dana.

Povijesni gutljaj na Dragancima (2007.): Svečano obilježavanje dolaska gradskog vodovoda. Tom prigodom Općina Podravske Sesvete osigurala je 50 besplatnih priključaka, čime je mještanima trajno zajamčena kvalitetna i zdrava pitka voda.

Iako je oko 2017. godine postavljen magistralni cjevovod koji povezuje šire područje, stariji mještani i dobri poznavatelji lokalnih prilika i danas s ponosom ističu razliku. Tvrde da okus i miris vode iz izvornih sesvečkih bunara ostaju nenadmašni, svjedočeći o prirodnom bogatstvu koje se krije duboko ispod sesvečkog pijeska.

4.8 Kanalizacija

Od europskih metropola do modernog sesvečkog sustava

Povijest kanalizacijskih sustava seže duboko u prošlost, no moderna odvodnja kakvu poznajemo danas razvila se tek u 19. stoljeću kao odgovor na velike epidemije u europskim gradovima. Širenje kanalizacije u Europskoj uniji danas je strogo regulirano standardima koji nalažu da i manja naselja moraju imati riješenu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda kako bi se zaštili podzemni izvori pitke vode i očuvala priroda.

U Hrvatskoj je proces uvođenja kanalizacije u ruralna područja intenziviran u posljednjih nekoliko desetljeća. Dok su se nekada domaćinstva oslanjala isključivo na septičke jame, suvremeni zahtjevi zaštite okoliša nametnuli su izgradnju složenih sustava kolektora i pročištača.

Polaganje kanalizacijskih cijevi u Koprivlju 2008. godine

Izgradnja sustava odvodnje u Podravskim Sesvetama

Kanalizacija u Podravskim Sesvetama predstavlja jedan od najvažnijih infrastrukturnih pothvata u novijoj povijesti mjesta, kojim je trajno riješeno pitanje otpadnih voda i zaštite bogatih izvora pitke vode. Sustavno rješavanje infrastrukture i zaštita okoliša nametnuli su se kao prioritetni zadaci Općine krajem prvog desetljeća 2000-ih, a pripreme za ovaj generacijski projekt započele su 2007. godine ishođenjem građevinske dozvole i pokretanjem složenog procesa javne nabave. Budući da je Općina bila glavni nositelj i financijer, posebna pažnja posvećena je usklađivanju s partnerima, prvenstveno Hrvatskim vodama, s kojima je ostvarena izvrsna suradnja. Radovi su službeno započeli 1. ožujka 2008. godine, a iako su ulice nakratko postale velika gradilišta puna bagera i dubokih rovova, mještani su s velikim strpljenjem pratili transformaciju mjesta, svjesni da njihova domaćinstva dobivaju standard 21. stoljeća.

Polaganje kanalizacijskih cijevi na Trgu kralja Tomislava 2008. godine

Iako je prvotni plan predviđao trogodišnji ciklus izgradnje glavnog kolektora i uličnih cjevovoda, dinamika na terenu od samog je početka bila brža od predviđene. Premda su tehnički kapaciteti dopuštali završetak u roku od dvije godine, projekt je zadržan u trogodišnjim okvirima radi lakšeg financijskog planiranja i rasterećenja proračuna. Ukupna vrijednost projekta zbrinjavanja voda iznosila je približno 22 milijuna kuna, što je uključivalo izgradnju kanalizacijske mreže vrijednu 11 milijuna kuna te sustav pročišćavanja za koji je izdvojeno dodatnih 10-ak milijuna kuna. U financiranju kanalizacijske mreže Hrvatske vode sudjelovale su s 40 %, dok je ostatak namiren iz općinskog proračuna i namjenskih fondova.

Općinska uprava zastupala je stav da sama izgradnja cijevi bez adekvatnog zbrinjavanja mulja ne rješava problem odvodnje, pa se paralelno s izgradnjom glavnog kolektora pristupilo projektiranju i izgradnji pročistača otpadnih voda. Cilj je bio uskladiti radove tako da se u trenutku dovršetka primarne mreže, u listopadu 2010. godine, pročistač može pustiti u probni rad. Uz primarnu kanalizaciju, projekt je obuhvatio i izgradnju sekundarne mreže vodovoda, čime je zaokružena rekonstrukcija podzemne infrastrukture.

Danas je u tijeku nadogradnja pročistača vode, kao i besplatno spajanje na kanalizaciju i gradski vodovod preostalih obiteljskih domaćinstava. Ovime su Podravske Sesvete dugoročno riješile pitanje ekološkog zbrinjavanja voda i podigle kvalitetu života svih mještana, ostavljajući iza sebe sustav spreman za buduće generacije.

4.9 Plinifikacija

Središnja Podravina već više od četiri desetljeća predstavlja energetske srce Hrvatske jer se u plinsko-kondenzatnim poljima Molve, Kalinovac, Stari Gradac i Gola nalaze najveće proizvodne rezerve prirodnog plina koje su činile okosnicu razvoja države. Proizvodnja je započela 1981. godine na polju Molve, a sustav se intenzivno širio kroz osamdesete godine izgradnjom procesnih postrojenja CPS Molve I, II i III. Plin se crpi s ekstremnih dubina od 3.000 do 4.000 metara, gdje vladaju pritisci do 505 bara i temperature do 200°C, zbog čega su primijenjeni vrhunski materijali i inovativna rješenja poput kompenzacijskih lira na cjevovodima kako bi se sustav zaštitio od toplinskog širenja i korozije. Na vrhuncu proizvodnje, ovaj je kompleks podmirivao oko 75 posto ukupne domaće potrebe za plinom, što svjedoči o njegovoj neviđenoj važnosti za energetske neovisnost zemlje.

Kontrolirano spaljivanje plina prilikom ispitivanja izdašnosti bušotine. Ovakvi prizori s polja Kalinovac desetljećima su simbol gospodarske snage naše općine. Iz ovih plamenova i dubokih bušotina izrasla je energetska neovisnost Hrvatske i temelj razvoja našeg kraja kroz rudnu rentu

Za Općinu Podravske Sesvete ova priča ima izniman značaj jer se plinsko polje Kalinovac, otkriveno sredinom sedamdesetih, značajnim dijelom proteže upravo na sesvečkom području. Od ukupno 12 aktivnih bušotina na polju Kalinovac, čak ih se polovica nalazi na području naše općine, što Sesvete svrstava među ključne točke hrvatske energetike. Intenzivno polaganje mreže cjevovoda prema sesvečkim bušotinama i njihovo povezivanje sa sabirnim sustavom započelo je sredinom 80-ih godina

prošlog stoljeća, čime je naša zemlja izravno doprinijela ekspanziji plinofikacije cijele Hrvatske. Danas te bušotine na sesvečkim poljima, unatoč teškim prirodnim uvjetima i dalje sigurno rade, predstavljajući trajan simbol tehnološkog napretka i bogatstva naše lokalne zajednice.

Plinsko brojilo kao jamac preciznosti i energetske dostupnosti u svakom sesvečkom kućanstvu.

Put plina završava u našim kuhinjama, pružajući nam komfor koji smo nekada, u vremenima prije plinofikacije, mogli samo zamišljati.

Od plinske boce do suvremene mreže: Put plina u sesvečka kućanstva

Dok se na polju Kalinovac osamdesetih godina odvijala velika tehnološka revolucija crpljenja plina iz dubina, u sesvečkim je domovima plin počeo mijenjati svakodnevicu na mnogo jednostavniji način – kroz plinske boce. Prije dolaska prve plinske mreže, Sesvečani su masovno prelazili s kuhanja na drva na praktične boce s propan-butanom. Plinska boca postala je simbol modernije kuhinje, ubrzavši pripremu hrane i oslobodivši domaćinstva stalne brige oko loženja vatre u ljetnim mjesecima. Ta se tradicija zadržala do danas; iako većina mjesta ima stabilnu mrežu, plinske boce i dalje su nezamjenjiv pratitelj sesvečkih druženja u prirodi, pri pečenju kotlovine ili u udaljenijim klijetima i dijelovima naselja kamo plinske cijevi još nisu stigle.

Sustavna plinofikacija cijevima, koja je uslijedila nakon izgradnje magistralnih plinovoda, donijela je novu razinu komfora – grijanje cijelih kuća bez muke oko drva ili ugljena. Međutim, veza Sesveta i plina nije samo u potrošnji, već i u izravnoj koristi za cijelu zajednicu. Naime, zahvaljujući činjenici da se dio nalazi na našem tlu, Općina Podravske Sesvete i danas ostvaruje značajne prihode od rudne rente. Taj novac, koji država i koncesionari plaćaju na ime eksploatacije prirodnog bogatstva iz našeg podzemlja, desetljećima je ključan izvor financiranja lokalne infrastrukture, od cesta do javnih zgrada. Tako sesvečki plin, koji je nekad počeo tiho šišati iz prve boce u kuhinji, danas kroz rentu i modernu mrežu doslovno gradi i pokreće cijelu našu općinu.

4.17 Katastarska izmjera

Jedan od najznačajnijih i najvrjednijih projekata u povijesti Općine Podravske Sesvete bila je kompletna katastarska izmjera cijelog područja općine koja je započela 4. travnja 2003. godine. Načelnik općine Ivan Derežić isticao je od samog početka kako je ovo jedan od najvažnijih zahvata za lokalnu zajednicu, s obzirom na to da su izmjerene i upisane sve katastarske čestice, objekti i njihovi vlasnici. Ovom izmjerom stvorena je takozvana nulta pozicija, jer su sve međe parcela ucrtavane dogovorno sa susjedima i međusobno usklađivane, čime su se dugoročno izbjegli budući sporovi.

"Početak radova na katastarskoj izmjeri 4. travnja 2003. godine. Na slici su načelnik Ivan Derežić i suradnici pokraj informativne ploče projekta."

Tijekom 2004. i 2005. godine projekt je bio u punom zamahu. Podaci su se prikupljali, zaključivali i računalno obrađivali, a elaborat katastarske izmjere poslan je na ovjeru kod Državne geodetske uprave. Radilo se o iznimno skupom i zahtjevnom pothvatu koji je u tom razdoblju bio pravi pionirski program, budući da u Hrvatskoj tada još nije bilo dovoljno zainteresiranih općina koje bi se usudile ući u tako opsežne zahvate. Projekt se provodio u suradnji s državnom geodetskom službom i fondovima Europske unije.

Cijeli projekt trajao je punih pet kalendarskih godina i službeno je završen u lipnju 2008. godine. Ukupni troškovi iznosili su preko 5 milijuna kuna, od čega je država osigurala 40 posto sredstava. Ono po čemu su Podravske Sesvete postale jedinstvene u cijeloj Hrvatskoj jest činjenica da mještani za ovaj projekt nisu morali izdvojiti niti jednu kunu iz vlastitih sredstava. Općina je u potpunosti pokrila svoj dio troškova, omogućivši građanima besplatno rješavanje imovinsko-pravnih pitanja.

Završetkom izmjere u funkciju je stavljena nova zemljišna knjiga, a mještani su nakon Uskrsa 2008. godine pozvani na njezinu javnu prezentaciju u suradnji s Općinskim sudom u Đurđevcu. Danas na području općine ne postoji niti jedan kvadratni metar površine za koji se ne zna tko mu je vlasnik ili tko njime upravlja. Nova dokumentacija omogućila je svima koji trebaju ishoditi razne dozvole vrlo brzo rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, čime su postavljeni čvrsti temelji za daljnji razvoj općine i nove slične projekte.

"Odluka o katastarskoj izmjeri na području katastarske općine Podravske Sesvete donesena je u svrhu izrade katastra nekretnina i obnove zemljišnih knjiga na ovom području.

Katastarsku izmjeru provodi Državna geodetska uprava, dok je za određene poslove u okviru izmjere zadužena tvrtka Geoprojekt d.d. iz Zagreba.

Tijekom obavljanja poslova na terenu, državni službenici i ovlaštene osobe izvođača radova imaju ovlaštenje ući u prostor svake katastarske čestice, uz izuzetak samih građevina, na način koji dopuštaju okolnosti gospodarenja zemljištem. U sklopu izmjere dopušteno je u nužnom opsegu odstraniti drveće, grmlje i ostalo raslinje ukoliko ono ometa radove, kao i postaviti potrebne oznake izmjere na zemljištu i objektima.

Nositelji prava na zemljištima dužni su do 30. travnja 2003. godine vidljivim i trajnim oznakama označiti granice posjeda na kojima imaju pravo vlasništva ili druga prava. Ista obveza označavanja granica zemljišta vidljivim trajnim oznakama u navedenom roku vrijedi i za upravitelje općih, javnih te drugih dobara na području općine.

Stručnu pomoć u označavanju granica zemljišta svim obveznicima pružit će Državna geodetska uprava putem Područnog ureda za katastar Koprivnica, Ispostave Đurđevac, te djelatnici tvrtke Geoprojekt d.d. Zagreb. Svi rezultati provedene katastarske izmjere bit će, po završetku cijelog procesa,loženi na javni uvid svim zainteresiranim mještanima i nositeljima prava."

V. ZANATI I ŽIVOT

5.1 Kovači

Povijest kovačkog zanata u Podravskim Sesvetama neraskidivo je vezana uz same početke naselja osnovanog krajem sedamnaestog stoljeća, točnije tisuću šesto devedeset i pete godine, kada je kovač bio najvažniji majstor bez kojeg se nije mogao zamisliti život na selu, jer je gotovo svaki željezni alat kojim je čovjek rukovao bio djelo njegovih ruku. U to zlatno doba zanatstva svaka je sesvečka ulica imala svog kovača, a u onim većim i prometnijim radilo ih je i više.

Zakoračiti u unutrašnjost Milekove kovačnice znači vratiti se u vrijeme kada je svaki predmet imao svoju težinu, a svaki zvuk čekića svoju priču. Prostorijom dominira miris hladnog željeza, starog drveta i prašine, nataložene tijekom desetljeća marljivog rada.

Srce radionice – Nakovanj i panj

S desne strane slike ponosno stoji kovački nakovanj, postavljen na masivni drveni panj. Taj panj, duboko ukopan u zemljani pod, upijao je tisuće udaraca teških čekića. Na samom nakovnju još uvijek se vide gotove potkovice, nijemi svjedoci vremena kada su konji i krave bili glavni pokretači gospodarstva u Sesvetama.

Radni stol i bogatstvo alata

Lijeva strana radionice ispunjena je dugim drvenim radnim stolom (ponkom) na kojem vlada "kreativni nered" pravog majstora. Tu se nalaze brojna kovačka kliješta, turpije, dlijeta i probijači, poslagani točno onako kako su ih ruke majstora ostavile. Svaki komad alata ovdje ima svoju svrhu – od najsitnijeg čavla do teških okova za zaprežna kola.

Kovački mijeh – Dah vatre

U pozadini se nazire kovački mijeh, ključni dio radionice koji je davao život vatri na ognjištu. Njegova drvena i kožnata konstrukcija podsjeća na vrijeme prije struje, kada je spretna noga majstora na poluzi određivala hoće li žar biti dovoljno jak da rastali tvrdo podravsko željezo.

Atmosfera i svjetlost

Zidovi kovačnice, obojeni u tople zemljane tonove i načeti zubom vremena, nose tragove dima i čađe. Svjetlost koja dopire kroz starinski prozor s drvenim okvirima baca sjenke na pod ispunjen metalnim strugotinama i komadićima drveta. Taj prozor bio je jedini kovačev dodir s vanjskim svijetom dok je u tišini, prekidanoj samo zvukom metala o metal, stvarao predmete koji su trajali generacijama.

Ova kovačnica nije samo zgrada; ona je spomenik sesvečkoj marljivosti. Svaki kutak ove prostorije govori o snazi, spretnosti i važnosti kovača koji su svojim radom "okovali" povijest Podravske Sesveta.

Milekova kovačnica je u potpunosti sačuvana do danas i nalazi se u sastavu Etnografske zbirke Josipa Cugovčana.

Kovači su bili pravi majstori za sve, izrađujući razne alate, naprave, čavle, klinove te ukrasne okove za vrata i škrinje, a njihov je radni dan često započinjao već u četiri sata ujutro lupanjem čekića po nakovnju čime su obavještavali ostale mještane da je radno vrijeme započelo.

Posebno zahtjevan dio kovačkog posla bilo je okivanje zaprežnih kola koja su u to vrijeme bila glavno prijevozno sredstvo, a vukle su ih krave ili kod imućnijih obitelji konji. Okivanje kola od drvenih kotača do najsitnijih dijelova trajalo je i do mjesec dana, a s obzirom na to da se drvo s vremenom sušilo, kola su se morala obnavljati svake tri godine što je uključivalo grijanje i skraćivanje željeznih šina.

Dok se u kovačnici željezo kalilo i oblikovalo, pravi ispit majstorstva događao se ispred nje, pod "strehom" ili na otvorenom dvoru. Prizor potkivanja Kurclinovog konja kod majstora Pande zorno prikazuje tu suradnju čovjeka i životinje. Potkivanje nije bio lak posao; zahtijevalo je dvojicu – jednog da drži podignutu nogu konja i smiruje životinju, a drugog, majstora, da precizno prilagodi i pričvrsti potkovu.

Majstor Panda, s prepoznatljivom kovačkom pregačom, obavlja posao koji štiti kopita od trošenja na sesvečkim putevima. Uz njih je mali drveni stol s najnužnijim alatom za potkivanje – čekićima i čavlima (jačmenjacima). Ovaj čin bio je ključan za svakodnevni život sela: bez zdrava i dobro potkovana konja, bogatije obitelji nisu mogle prevoziti urod s polja niti obavljati teške poljoprivredne radove. Potkivači su često znali i liječiti ozljede papaka, djelujući kao svojevrсни narodni veterinari.

Kovači su bili čuvari tradicije i napretka, ljudi koji su svojim vještim rukama omogućili da se selo razvija od njegova osnutka 1695. godine pa sve do danas.

Međutim, dolaskom električne energije, modernizacijom i pojavom traktora, potreba za kovačkim uslugama polako je nestajala, a tradicionalno kovanje zamijenile su brže i lakše tehnologije obrade metala. Danas su sesvečke kovačnice uglavnom utihnule, ali ostaju kao trajni spomenik vještini, snazi i marljivosti majstora koji su svojim radom okovali povijest ovog podravskog kraja.

Fotografija iz 1969. godine vjerno dočarava autentičnu atmosferu opuštenog nedjeljnog druženja susjeda u sesvečkoj kovačnici kod majstora Pande.

Iako je očito da se radilo o namjernom poziranju za uspomenu, svaki detalj na slici odaje duh tog vremena i važnost kovačnice kao društvenog središta sela. Na fotografiji vidimo četvoricu muškaraca odjevenih u njihova bolja nedjeljna odijela, što jasno potvrđuje da je riječ o posebnom trenutku odmora, a ne o uobičajenom teškom radnom danu ispunjenom čađom i znojem. Kovačka scenografija poslužila je kao savršena pozadina u kojoj dvojica muškaraca simbolično drže čekiće iznad nakovnja simulirajući radni proces, dok ostali poziraju sa stavom koji neodoljivo podsjeća na današnje selfije, ali uz zadržavanje onog karakterističnog, ozbiljnog i ponosnog izraza lica kakav je priličio tadašnjim generacijama. Sam ambijent unutrašnjosti kovačnice ispunjen je dubokim sjenama koje se lome na grubim, neobrađenim zidovima, stvarajući snažan vizualni kontrast s čistom i urednom odjećom posjetitelja te naglašavajući važnost ovog obrta u svakodnevnom životu zajednice.

5.2 Šustar - postolar - obučar - cipelar - čizmar

Povijest obuće u Podravskim Sesvetama neraskidivo je vezana uz domaće majstore šustere koji su u svojim radionicama izrađivali sve što pokriva i štiti nogu od nepovoljnih vremenskih uvjeta i teškog podravskog tla. U vrijeme velike neimaštine do nove se obuće teško dolazilo pa se ona prenosila s koljena na koljeno i više puta popravljala kod lokalnih obrtnika. Iako se značajniji napredak u proizvodnji bilježi od osamnaestog stoljeća pojavom prvih strojeva za šivanje, u sesvečkim se domaćinstvima obuća dugo vremena izrađivala isključivo po narudžbi. Čizme su se nosile rijetko, uglavnom zimi, i predstavljale su svojevrsni statusni simbol, dok su opanci služili kao ljetna radna obuća. Najraširenije su bile cipele kod kojih se više pažnje pridavalo izdržljivosti i upotrebljivosti nego tadašnjoj modi. U Sesvetama su ovaj unosan obrt godinama održavali majstori poput Alojza Haluseka Carovog, Franje Birovčeca Lepnjikovog, Josipa Lončarića Puzdera i Ivana Šerbedije Šustarice, dok su sjećanje na ovaj zanat u novije vrijeme čuvali Đuro Peić i Josip Posavec. Velika se važnost pridavala i samom održavanju obuće, što je uglavnom bio zadatak žena koje su cipele pažljivo sušile, čistile i glancale kako bi koža što duže trajala.

Majstor Josip Lončarić Puzder, jedan od sesvečkih šustara, s šeširom na glavi, za s radnim stolom prepunim sitnog alata, boja i postolarskog pribora, svjedočeci o skromnim, ali stručnim uvjetima u kojima su nastajale sesvečke cipele.

Postupak izrade obuće bio je dugotrajan i precizan rad koji je započinjao uzimanjem mjere za lijevu i desnu nogu te krojenjem gornjeg dijela kože na drvenom kalupu. Šustar je koristio posebne alate poput knajpa za rezanje kože i lohajzlina za bušenje rupa, dok se spajanje gornjeg dijela s potplatom obavljalo fercanjem pomoću drete, posebnog postolarskog konca koji se mazao kalafunjom kako bi postao otporan na vlagu. Donji dio cipele, tumpla, učvršćivao se drvenim čavlicima zvanim klinci, a da se kožni đon ne bi prebrzo trošio, na pete i prste pribijali su se metalni dijelovi u obliku malih potkovica poznati kao špicplej. Za izradu se koristila teleća, juneća ili goveđa koža različite kvalitete, od fine boks kože do grubljeg špalta. Završna obrada uključivala je bojanje čađom, poliranje voskom i mazanje boksom kako bi cipela dobila puni sjaj prije vađenja drvenog kalupa i stavljanja uložne tabanice.

Pojavom tvorničke proizvodnje broj sesvečkih šustara počeo se smanjivati, ali fotografije starih majstora za njihovim radnim stolovima ispunjenim alatima i kalupima i danas svjedoče o vremenu kada je ručni rad bio jedini jamac sigurne obuće.

Popravak potplata cipele dok su na stolu uredno poslagani alati: šila, dlijeta, posudica s drvenim klincima i dretva. U pozadini se vide drveni kalupi, neizostavni dio procesa izrade svake cipele po mjeri.

5.3 Brijačka radnja

Povijest brijanja i uređenja brade u Europi seže duboko u srednji vijek. U velikim gradovima poput Londona i Pariza već su u 14. stoljeću osnivani prvi cehovi brijača. Tadašnji brijači nisu bili samo majstori britve i škara, nego su često obavljali i jednostavnije kirurške zahvate. Brijanje je bilo prava vještina koja se izvodila oštrom britvom, uz toplu vodu i sapun, a odlazak majstoru smatrao se znakom urednosti, dostojanstva i društvenog statusa.

Ta se tradicija, premda u skromnijem seoskom obliku, prenijela i u Podravske Sesvete. Prije stotinjak godina Sesvete su imale dvostruko više stanovnika nego danas.

Nedjeljno poslijepodne pred brijačnicom Ivana Birovčeca u Staroj cirkvi, 1972. godine.

U mjestu je djelovalo više od pedeset zanatlija i obrtnika, otvoreno je bilo nekoliko trgovina mješovitom robom, a svaka je radnja imala svoje stalne mušterije i svoje mjesto u društvenom životu sela.

Posebno se isticala brijačnica Ivana Birovčeca u Staroj cirkvi. Imućniji Sesvečani dolazili su na redovito brijanje, i prepuštali lice sigurnoj ruci majstora. Dok bi britva klizila preko obraza, vodili su se razgovori o lokalnim prilikama, o političkim zbivanjima u državi i svijetu, o cijenama žita, o izborima i o sudbinama onih koji su kruh potražili u tuđini. Brijačnica je bila mjesto gdje su se vijesti prepričavale, tumačile i ponekad oblikovale.

Majke su redovito dovodile sinove na šišanje, osobito uoči blagdana, krizmi ili svadbi. Uredna frizura i obrijano lice bili su znak pristojnosti i poštovanja prema zajednici. Odlazak brici imao je i simboličnu vrijednost – dječaci su u ogledalu gledali vlastito odrastanje.

Oni poduzetniji i spretniji mještani snalazili su se i bez odlaska u radnju. U mnogim su se kućama čuvale britve, škare i ručni strojevi za šišanje. Susjedi i rodbina međusobno su se pomagali, a vješta ruka obavila bi posao.

Odlaskom majstora Ivana Birovčeca u mirovinu zatvorila su se vrata njegove brijačnice, a s njima je na neko vrijeme nestalo i jedno važno mjesto susreta. Trebala su proći desetljeća da se u selu ponovno otvori prvi moderni frizerski salon. Danas ih u Sesvetama djeluje nekoliko, opremljenih suvremenim aparatima i novim tehnikama šišanja, no njihovi korijeni sežu upravo u onu skromnu radnju u Staroj cirkvi.

5.4 Stočne i kolne vage

Kroz stoljeća, trgovina robom i stokom u Europi ovisila je o preciznosti mjerenja, što je bio temelj svakog pravednog gospodarskog odnosa. Razvoj mjernih instrumenata pratio je razvoj poljoprivrede, a uvođenjem metričkog sustava i osnivanjem specijaliziranih tvornica poput bečke tvornice **Josefa Florenza** sredinom 19. stoljeća, Europa je dobila visoke standarde mjerenja. Precizne mehaničke vage postale su simbolom povjerenja; one su jamčile da seljak za svoj trud dobije točnu protuvrijednost, bilo da se radi o kilogramu žita ili tonama žive vage. Takvi uređaji, izrađeni od masivnog lijevanog željeza i čelika, projektirani su da traju generacijama, a njihova robusnost omogućila je da se i danas, u doba digitalizacije, oslanjamo na njihovu nepogrešivu mehaniku.

Stočna kolna vaga u parku Kladje radi i danas, iako je njen mehanizam stariji od 100 godina.

Područje Općine Podravske Sesvete oduvijek je bilo izrazito poljoprivredni kraj. Dok su se žitarice poput kukuruza i pšenice tradicionalno uzgajale za prodaju, stočarstvo je činilo kralježnicu lokalnog gospodarstva s uzgojem krava, bikova, teladi i svinja. Iako se na manjim sajmovima često trgovalo

"nagodbom" na licu mjesta, za ozbiljniju prodaju većih količina robe vaganje je bilo neophodno. Dok su pojedini mještani imali kućne vage do 100 kg za vreće žita, stvarni napredak značio je dolazak velikih vaga. U narodu su se koristili nazivi kolna, stočna ili mosna vaga. Iako se radi o sličnim mehanizmima, razlika je bila u namjeni: kolna vaga služila je za vaganje cijelih zaprega, stočna je imala ogradu za živu stoku, dok je "mosna vaga" stručni naziv za konstrukciju gdje mjerna platforma poput mosta leži nad jamom s polugama.

Posebno mjesto u povijesti mjerenja u našem mjestu zauzima vaga renomiranog austrijskog proizvođača Florenz, nabavljena odmah nakon Drugog svjetskog rata, navodno iz Mađarske. Riječ je o modelu vrhunske izrade koji omogućuje vaganje od 1 kg do 3 tone. Prvotno smještena kod kapelice sv. Ivana Nepomuka, vaga je 1966. godine preseljena u park Kladje gdje je i danas u funkciji. Njezin mehanizam koristi sustav poluga i kliznih utega, a opremljena je posebnim sustavom za rasterećenje koji štiti mjerne "noževe" od habanja.

S pojavom uzgoja šećerne repe 90-ih godina, izgrađena je nova vaga na Bukovim gredama kod Šodrane. Za razliku od starog Florenza, ova se vaga oslanja na pritisak tereta na debeli gazni lim; ispod njega se nalazi sustav koji bez klasičnih utega, mehaničkim otporom, omogućuje brzo očitavanje težine velikih tereta.

Oba uređaja i danas svjedoče o važnosti preciznog mjerenja u podravskom gospodarstvu.

5.5 Vodenice

Povijest mlinarenja u **Podravskim Sesvetama** predstavlja sjećanje na ruralnu civilizaciju u kojoj je snaga vode bila ključni pokretač opstanka. Od samih početaka obnavljanja Sesveta, mlinovi su bili djelatnost od egzistencijalnog značaja, pretvarajući žito i kukuruz u kruh koji je hranio brojne generacije. U sesvečkom kraju mlinovi su bili neizostavan dio vizure Drave, Mrtvice i Bistre, a u samim Sesvetama i obližnjim Dragancima ostavili su dubok trag. Kroz stoljeća je na Dravi uvijek radilo više od deset mlinova, dok su se na potocima isticali Martinov mlin, smješten u blizini današnjeg društvenog doma u Mekišu, te poznati Kapitanov mlin koji se nalazio na početku današnjih Draganaca. Ovi su objekti građeni od čvrste hrastovine, s masivnim mlinskim kolima i mostićima za prilaz s obale. Mljele su se razne vrste žita i kukuruz, a mlinovi su se dijelili na potočare, koji su koristili brane ili splave za regulaciju vode, i dravske mlinove na kompovima. Ti dravski mlinovi bili su postavljeni na dva velika čamca kako bi se mogli seliti na mjesta s najjačom strujom. Većina ih je imala više suvlasnika koji su zajednički brinuli o pogonu i dijelili vrijeme meljave. Mlinari su živjeli u skladu s ritmom rijeke, boraveći često u kućicama na samim mlinovima i naplaćujući svoj trud ušurum, odnosno dijelom žita. Kvaliteta brašna ovisila je o razmaku mlinskog kamenja, a u narodu su se razlikovali tipovi poput nulera, cvajera i drajera.

Nije svaki kamen isti – za zlatno kukuruzno brašno birao se tvrdi kremen s dubokim radijalnim kanalima. Dok donji kamen miruje, gornji lomi zrno, ali ga ne gnječi. Pravi mlinar zna: tajna je u 'pikiranju' oba kamena; čim brazde otupe, brašno gubi miris i postaje gorko. Ovdje se ne melje samo žito, ovdje se preciznom obradom kamena čuva kvaliteta kruha i kolača.

Kraj ere tradicionalnog mlinarenja započeo je sredinom 20. stoljeća s tehnološkim napretkom i elektrifikacijom koja je vodenice učinila nerentabilnima. Prvi udarac bila je pojava modernih pogona, poput onoga koji je 1950. godine u Dravskoj ulici otvorio Stjepan Ficko, prijavivši motorni mlin proste meljave, a ubrzo su slične pogone otvorili i Stjepan Golubić te Stjepan Bratanović. Uvođenjem električne energije u sela i masovnom kupnjom kućnih mlinova čekičara, stari su mlinovi utihnuli.

Godine 1969. službeno prestaje s radom posljednji mlin u Podravskim Sesvetama na vodeni pogon, čime je nestao jedinstveni miris svježeg mirisnog brašna. Bio je to legendarni "Šerbedžijin mlin", koji je bio smješten na rijeci Dravi na mjestu današnje nove skele, a rastavljen je 1970-ih godina.

***Šerbedžijin mlin smješten svega 300 metara sjeverno od Karaule Mekiš,
i oko jedan kilometar istočno od stare skele.
Snimak iz 1969. godine.***

Danas su takvi mlinovi tek etnografska rijetkost i motiv na slikama podravskih naivnih slikara, ostajući kao mala sentimentalna bilješka za sve nostalgikare koji pamte svoje seljačko djetinjstvo i vrijeme kada je mlin bio srce svakog podravskog naselja.

5.6 Skela na Dravi

Skela je desetljećima bila druga ključna točka života na rijeci Dravi kod Podravskih Sesveta (uz mlinove-vodenice, kojih više nema).

Zbog čestih poplava i stalnog mijenjanja toka rijeke Drave u prošlosti, skela u Mekišu koja spaja Zgrute i Rusinovac sagrađena je tek oko 1959. godine, nakon što su se uredile dravske obale. Napravljena od dva velika limena čamca preko kojih se prostire drveni pod dimenzija otprilike 6x6 metara, skela je služila kao vitalna poveznica između dviju obala.

Čitav drveni plato bio je osiguran čvrstom ogradom koja je jamčila sigurnost putnicima, ali i sprečavala stoku da skrene s platforme tijekom prijelaza. Skela je bila dovoljno snažna i prostrana da sigurno preveze kola, poljoprivredne strojeve i mještane koji su odlazili na svoje posjede s druge strane rijeke.

Sigurnost ovog plovećeg mosta osiguravala je debela čelična sajla napeta preko cijele Drave. Po njoj klizi manja pomoćna sajla koja drži skelu, ne dopuštajući snažnoj riječnoj struji da je odnese nizvodno. Skelar, čuvar ove riječne prometnice, na postolju skele imao je svoju malu drvenu kućicu koja mu je služila kao zaklon od nevremena, vjetra i jakog sunca tijekom dugih radnih dana.

Samom skelom upravljalo se pomoću kormila – dugačke drvene grede s daskom na kraju, kojom bi jedan čovjek vještim manevriranjem koristio snagu dravske struje za prelazak s obale na obalu.

***Stara skela, slika iz 1969. godine(gore)
i 1970. godine(dolje)***

Iako je to tada bio važan korak, točan datum kada je skela službeno puštena u promet ostao je nepoznat. Bez obzira na trud oko uređenja obala, ćudljiva rijeka i dalje je stvarala probleme jer se razina vode često mijenjala. Plovidba je zbog toga bila povremena i nesigurna; nekada je vode bilo previše, a nekada premalo da bi skela mogla sigurno pristati. Sama skela nije bila najbolje održavana, pa se svaki prijevoz morao obavljati s

velikim oprezom kako ne bi došlo do nesreće ili dodatnih oštećenja. Preko rijeke se uglavnom prevozilo drvo, jer se na drugoj obali u Rusinovcu nalazio relativno mali dio hrvatskog teritorija, pa nije bilo potrebe za masovnijim prometom. Ipak, skela je s godinama postala stara i trošna, zbog čega su veći poljoprivredni strojevi preko nje prelazili vrlo teško i uz velik rizik. Sve je to stalno podsjećalo mještane na to koliko je ova poveznica važna za njihov kraj, ali i koliko je ona zapravo krhka i željna prave obnove.

Osim svoje primarne gospodarske svrhe, skela je ljeti postajala pravo središte zabave i razonode. Ribiči su s njezinih rubova, naslonjeni na ogradu, strpljivo čekali ulov u dubljim dijelovima rijeke, dok je za sesvečku mladež i kupaće skela bila omiljena skakaonica i simbol zajedništva i neraskidive veze Sesvečana s njihovom Dravom.

Fotografije iz 1973. godine.

Zbog dotrajalosti stare skele, Općina Podravske Sesvete pokrenula je postupak nabave nove, suvremene skele, čiju su izgradnju zajednički financirali Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture Republike Hrvatske te sama Općina. Iako je nova skela prvobitno bila postavljena na istoj lokaciji na kojoj se nalazila i stara, takvo se rješenje ubrzo pokazalo neadekvatnim. Naime, zbog stalnih promjena riječnog korita Drave i progresivnog pada razine vode, na staroj lokaciji nije bilo moguće osigurati uvjete za sigurno i neometano prometovanje.

Kako bi se omogućio nesmetan prijevoz putnika i dobara, donesena je odluka o premještanju skele nizvodno, približno 600 metara prema istoku. Skela je tako 17. veljače 2009. godine postavljena na povijesno znakovitu

lokaciju nekadašnjeg Šerbedijinog mlina, koja se nalazi svega 300 metara sjeverno od Turističko-rekreacijskog centra Karaula Mekiš. Na tom se mjestu skela nalazi i danas, uspješno prkoseći hirovitoj prirodi rijeke.

Ukupna investicija, koja je obuhvatila samu izgradnju skele, uređenje novih prilaznih putova te troškove njezina preseljenja na novu lokaciju, iznosila je 654.779,00 kn.

Danas ta skela predstavlja moderan, pouzdan i nadasve siguran način prijevoza na drugu obalu Drave, služeći kao važna prometna i turistička spona ovog kraja.

VI. SESVEČKE ZANIMLJIVOSTI

6.1 Sesvečki volovi na ražnju (Tradicijska velika proslava)

Povijest Podravske Sesvete duboko je ukorijenjena u specifičan reljef njezinih polja i samozatajan trud njezinih mještana. Za razliku od bogatih crnica u drugim dijelovima panonske ravnice, sesvečki je seljak svoju egzistenciju morao otimati od nepredvidivog tla. Ovdje se ralo i plug borilo s pijeskom, žitkom glinom i tvrdokornom ilovačom, dok su rubna područja prekrivala vlažna tresetišta. U tom malom svijetu podravskoga sela, odnos prema blagu bio je strogo diktiran surovom ekonomskom nuždom.

U Sesvetama je podjela rada između čovjeka i životinje bila pitanje golog opstanka. Dok su imućniji posjednici u svojim štalama držali konje – simbole brzine i prestiža – golemu većinu stanovništva oslanjalo se na krave kao na osnovni stup opstanka. Na zahtjevnim ilovastim tlima i pjeskovitim oranicama, krave su u Sesvetama bile više od obične stoke; one su bile univerzalne hraniteljice. Davale su mlijeko, sir i vrhnje za svakodnevnu prehranu obitelji, dok su telad osiguravala prijeko potreban gotov novac od prodaje.

Prvo javno pečenje vola u Podravske Sesvete 2001. godine, ispred zgrade Društvenog doma, povodom proslave Dana Općine.

U takvim okolnostima, uzgoj vola – tog snažnog, kastriranog mužjaka goveda – bio je za prosječnog težaka nedostižan luksuz. Iako je vol po prirodi daleko moćniji, idealan za izvlačenje teških tereta iz dravskih tresetišta ili oranje duboke gline, on je u očima siromašnoga mještanina predstavljao isključivo trošak. Za razliku od krave, vol ne daje mlijeko niti donosi pomladak. Držati ga značilo je hraniti snažna grla koja samo rade, ali ne reproduciraju vrijednost izvan samog fizičkog napora.

Cjelodnevno pečenje vola od 250 kilograma postalo je prava atrakcija koju su s nestrpljenjem pratili brojni mještani i gosti.

Zbog toga u Podravskim Sesvetama nikada nije postojala tradicija uzgoja volova kakvu poznajemo u prostranim slavonskim ravninama. Sesvečki je seljak bio prisiljen na krajnju racionalnost; njegova je krava morala biti i majka i radnik, vukući zaprežna kola i plug onim istim mišićima koji su stvarali hranu za djecu.

U narodnoj predaji i kolektivnoj svijesti ovoga kraja, vol na ražnju oduvijek je predstavljao vrhunac blagostanja, znamen neviđenog bogatstva koje je obično bilo rezervirano za udaljene carske dvorove ili najimućnije plemićke posjede. Za starog Sesvečana, koji je meso blagovao rijetko i svečano, a o volu razmišljao kao o nedostupnom radnom stroju, takva je gozba bila tek pusti san – slika iz nekih drugih, sretnijih vremena.

„Vol bi nam bio samo trošak, a onaj na ražnju tek daleki, nedostižni san naših starih.“

Mnogi pamte vola iz 2013. kao vrhunac kulinarskog umijeća; bio je toliko dobro pečen da su od njega ostale samo kosti, dok su gosti proslave uživali u svakom zalogaju.

Velika promjena u ovoj lokalnoj dinamici nastupila je s dolaskom novog milenija. Društvene i političke mijene donijele su nove običaje, a s osnivanjem Općine Podravske Sesvete i jačanjem lokalne samouprave, ono što je generacijama bilo nezamislivo, postalo je stvarnost.

U posljednjih četvrt stoljeća, sesvečki su se vidici promijenili, a miris pečenog vola konačno se proširio selom. Kroz proslave Dana Općine, politika i zajedništvo omogućili su mještanima iskustvo koje njihovi preci, boreći se s teškom ilovačom i pijeskom, nisu mogli ni naslutiti.

U tom razdoblju, Sesvečani su imali priliku tri puta svjedočiti i blagovati vola s ražnja.

Vol iz 2021. godine zadnji je vol koji je završio na ražnju u Podravskim Sesvetama. Hoće li on na kraju postati i posljednji, ovisit će, kao i na samom početku — o politici.

Ovi događaji nisu bili tek puka gastronomska zanimljivost; oni su označili simbolični odmak od ere oskudice. Činjenica da je pečenje bilo besplatno i namijenjeno svim mještanima, pretvorila je ove proslave u moderne narodne svetkovine. Iako vol više nije prijeko potreban za savladavanje negostoljubive sesvečke zemlje, on je u 21. stoljeću pronašao svoje mjesto u povijesti kao simbol novog doba, prosperiteta i zajedničkog stola.

Danas, kada suvremeni strojevi s lakoćom prolaze tamo gdje su se krave nekad mučile, sjećanje na „besplatnog vola“ ostaje zabilježeno kao važan kuriozitet. To je trenutak u kojem je davni san djedova konačno postao opipljiva zbilja za njihove potomke.

6.2 Janjci i prasci: Povijest na ražnju

Dok je vol na ražnju kroz dugu povijest Podravske Sesvete ostao nedostižnim simbolom, rezerviranim tek za rijetke i iznimne prilike, janjetina i prasetina u našem su kraju ispisale sasvim drugačiju kroniku. Iako su sesvečki obzori oduvijek obilovali prostranim livadama, gustim šumama i plodnim oranicama, ovčarstvo ovdje nikada nije postalo dominantnom granom gospodarstva.

***Radnici Poljoprivredne Zadruga Podravske Sesvete
1. svibnja 1959. godine***

Uzgoj ovaca bio je tek rijedak izuzetak; tek bi pokoja obitelj u svom dvorištu držala nekoliko grla, više iz navike ili specifične potrebe nego iz težnje za masovnim uzgojem. Unatoč tome, janjetina je na sesvečkim stolovima bila redovit gost, a njezina je prisutnost bila plod trgovačke snalažljivosti i sezonskih kretanja koja su danas gotovo zaboravljena. Glavni izvori nabave bili su susjedni obronci Bilogore, čija su sela bila prirodno stanište za brojna stada.

Za razliku od ovaca, svinje su se u sesvečkom kraju uzgajale oduvijek. Nabaviti prasca za ražanj bilo je neusporedivo lakše i jeftinije, pa je on postao temelj svake poštene svetkovine. Tako su se mirisi pečenog janjca i prasca stopili u neodvojiv dio našeg zajedništva u trenucima slavlja.

U dvorištu Gostione kod Milana Palaića prilikom natjecanja u kuglanju 1968. godine.

Obiteljska druženja u Podravskim Sesvetama 1972. godine.

Teško je zamisliti sesvečke svatove bez ražnja na kojemu se lagano okreću janjetina i prasetina, no njihova uloga tu nije prestajala. Oni su bili obavezna stavka jelovnika tijekom proslava rođendana, vjerskih blagdana, ali i velikih društvenih okupljanja – od političkih skupova do sportskih priredbi sve do današnjih dana.

Kod Slavka Donkovića 1969. godine.

Nekad se ražanj okretao ručno, na smjenu, a vrijeme se kratilo domaćim vinom i rakijom.

***Park Kladje, razna sportska natjecanja, 1973. godine(slika gore)
i 1982. godine(slika dolje).***

Tradicija janjca i prasca na ražnju i dalje prkosi vremenu. Ona opstaje kao trajan spomen na dane kada se, unatoč težini svakodnevnog rada, znalo proslaviti dostojno i ljudski. Taj miris, koji se i danas širi našim dvorištima, više je od dobrog jela – to je poziv koji i dalje okuplja susjede, prijatelje i obitelji oko zajedničkog stola, čuvajući duh zajedništva živim.

6.3 O ovcima i kozama

Iako su Podravske Sesvete kroz povijest bile određene poljoprivredom, u sastavu sesvečkog stočarstva ovca i koza zauzimale su tek sporedno, gotovo zanemarivo mjesto. Za razliku od krave hraniteljice ili konja koji je označavao moć, mala stoka nikada nije doživjela masovni uzgoj na ovom području. Obitelji koje su se odlučile za njihovo držanje mogle su se nabrojiti na prste jedne ruke, a takvi su primjeri u narodu više smatrani izuzetkom nego uobičajenim pravilom.

Razloge izostanka ovčarstva u većem obujmu poznavatelji prilika i zapisničari vremena pronalaze prvenstveno u negdašnjem obliku i izgledu samoga terena. Sve do sredine 20. stoljeća, podravski je kraj bio obilježen visokim vodama i prostranim močvarnim predjelima. Kako su ovce po svojoj prirodi životinje koje traže suhe pašnjake i tvrdu podlogu, vlažna sesvečka tresetišta i poplavne livade uz Dravu nisu bile pogodno stanište za njihov uzgoj. Ograničen broj kvalitetnih, suhih livada radije se čuvao za ispašu krupne stoke, dok su ovce ostajale na samom rubu sesvečkih gospodarstava.

U zajedničkom sjećanju Sesvečana, ovca je stoga ostala neraskidivo vezana uz ovčare iz Bosne koji su sa svojim stadima ovdje dolazili na zimovanja. Bilo je to vrijeme dostojanstvenih i oštarih zima s dubokim snjegovima, onakvih kakve današnji blagi mjeseci više ne poznaju. Ti su pastiri, tražeći zaklon i pašu, sa sobom donosili i janjce koji bi, kao kruna svake obiteljske proslave, završavali na sesvečkim trpezama.

Zagonetni izostanak koza

Još veća zagonetka u povijesti mjesta je izostanak koza. Iako je kozje mlijeko oduvijek bilo cijenjeno kao vrhunski lijek i hrana, a njezino meso iznimne dobrote, broj koza u sesvečkim štalama bio je tek zanemariv. Pravi razlozi zašto ova skromna i zahvalna životinja nije našla širu korist u našem kraju do danas nisu sasvim razjašnjeni. Moguće je da je prevladavalo razmišljanje usmjereno isključivo na govedarstvo, koje je davalo i radnu snagu i više onoga što je bilo potrebno za težak rad na ilovači i pijesku.

Rijetko prizori u sesvečkom domaćinstvu - koza i jare.

Tako je koza gotovo posve iščezla iz povijesne slike seoskog dvorišta. Taj nedostatak običaja uzgoja male stoke još jednom potvrđuje koliko je sesvečki seljak bio neraskidivo vezan uz krupno blago, prilagođavajući svoj životni i gospodarski hod isključivo onim životinjama koje su mogle savladati posebne i teške uvjete podravskoga tla.

6.4 Tajna sesvečkih vrana

Podravske Sesvete, smještene na samom rubu istočnog dijela Koprivničko-križevačke županije, predstavljaju svojevrsno utočište mira, mjesto gdje su parkovi, šume i livade još uvijek istinski hramovi prirode. Međutim, ova slikovita sredina živi u svojevrsnoj **zagonetki** koja zbunjuje promatrače sa strane, a Sesvečane ispunjava tihim ponosom. Naime, Podravske Sesvete nemaju muku koja mori gotovo sva ostala veća ili manja naselja i gradove u Hrvatskoj – u sesvečkim parkovima nema vrana.

Nema onog prepoznatljivog, oštrog graktanja koje para tišinu ranog jutra, nema vike, svađe, nasrtaja na prolaznike, niti polomljenog granja i drugog smeća koji te bistre, ali često naporne ptice ostavljaju za sobom. Rijetki su prizori gdje neka vrana preleti iznad mjesta, tek u prolazu, samo da bi produžila dalje prema obzorju, kao da je svjesna da ovdje nije dobrodošla, ne ljudskom voljom, već nekim višim, neobjašnjivim zakonom prirode.

Vidjeti vranu u Podravskim Sesvetama je rijedak i zanimljiv doživljaj.

Dok su druga mjesta bezuspješno pokušavala na razne načine, od zvučnih naprava i svjetlosnih bljeskova do sokolara, otjerati te crne stanovnike krošnji, pitajući se pri tome što to Sesvečani imaju i znaju, a oni ne, istina je zapravo mnogo jednostavnija i tajnovitija. Sesvečki parkovi su puni ptica:

sova, divljih golubova, grlica, vrabaca koji svojim pjevom i glasanjem uveseljavaju mještane, no u tom skladu zvukova nedostaje upravo taj jedan, opori ton graktanja. U čemu je tajna? To je pitanje na koje nitko ne zna siguran odgovor.

Naime, povijesna je istina da u Podravskim Sesvetama nikada nije bilo vrana u većem broju. Sesvečani ih nisu nikada tjerovali ni progonili, niti su bilo što radili protiv njih, što dodatno produbljuje ovu tajnovitost. One jednostavno nisu tu, kao da je samo mjesto zaštićeno nekom nevidljivom međom koju crne ptice ne žele ili ne mogu prijeći. Zašto onda vrane zaobilaze Podravske Sesvete? O tome se pišu rasprave i sastavci, pokušava se protumačiti ta neobičnost kroz prirodne utjecaje ili nedostatak određene hrane, ali pravog odgovora, onog koji bi zadovoljio i nauku i pjesničku dušu, još uvijek nema. Ostaje nam samo diviti se tom neobičnom skladu u kojem su Sesvečani pošteđeni napasti s kojom se ostatak svijeta bori.

Sesvečki parkovi pravi su biseri prirode. Ovdje možete istinski uživati u tišini ili pak slušati predivan pjev ptica pjeвица. Za razliku od parkova u većim mjestima, ovaj prostor odiše djevičanskom čistoćom i mirom.

6.5 Divovi iz vrta: Sesvečke bundeve i tikve

Stanovnici Podravske Sesvete od davnina uzgajaju valjanke (bundeve). Uzgajaju se za vlastitu prehranu kao i za prehranu stoke.

Zlatno-narančasto meso upotrebljava se za variva i kolače, a koštice se suše, peku i jedu za razbibrigu pred televizorom ili na nogometnoj utakmici. Stariji mještani još se živo sjećaju slika iz svojih dvorišta, gdje bi domaćin na teškom drvenom panju, udarcima sjekire, sjekao krupne plodove na manje dijelove, pripremajući tako izdašnu i hranjivu krmu za stoku koja je strpljivo čekala svoj obrok. Nekad su se bundeve sadile kao sporedna vrsta po poljima kukuruza, krumpira ili u vlastitom vrtu. Tek odnedavno bundeve se sade na veliko ponajviše radi koštica koje se prodaju za izradu ulja od bundeve (Koščićinog ulja - domaći, sesvečki izraz).

Tikva - morkinja - za pečenje i kolače

Ipak, u povijesti mjesta ostala je posebno zapisana 2006. godina kada su u vrtu obitelji Terzić na Mrtvici, u posve običnu i meku sesvečku zemlju, spuštene sjemenke bundeve.

Nitko u tom trenutku, pa ni sami domaćini, nije mogao ni naslutiti kakvo se čudo prirode sprema pod toplim ljetnim suncem. Kako su mjeseci odmicali, lišće je postajalo sve bujnije, a plodovi su počeli rasti preko svake mjere, pretvarajući se iz dana u dan u prave, nevjerojatne divove.

Kada je stiglo vrijeme jesenje berbe, nakon vaganja i mjerenja plodova, brojke koje su se pokazale iznenadile su i najiskusnije poljoprivrednike. Najveći primjerci težili su nevjerojatnih 80 pa sve do 120 kilograma, dok im je visina premašivala pola metra.

Te ponosne narančaste gromade, postavile su svojevrsni sesvečki rekord koji je ostao čvrst i neoboren sve do današnjih dana. I premda će netko reći da su ovi plodovi još uvijek daleko od svjetskih rekorda koji se bilježe u nekim drugim dijelovima svijeta, za Podravske Sesvete te su valjanke s Mrtvice bile i ostale dokaz nevjerojatne plodnosti domaće grude i priča o godini u kojoj je priroda odlučila bogato nagraditi trud sesvečkog težaka.

VII. DRUŠTVO, KULTURA I ZDRAVLJE

7.1 Dobrovoljno vatrogasno društvo Podravske Sesvete

Dobrovoljno vatrogasno društvo Podravske Sesvete osnovano je davne 1926. godine, potaknuto nužnom potrebom za organiziranom zaštitom mještana i njihove imovine od požara, potresa i poplava koji su u to vrijeme bili učestala prijetnja. Neposredno po osnivanju izrađena su Pravila o radu Društva (Statut), povijesni dokument koji je, premda djelomično oštećen, sačuvan do današnjih dana kao svjedočanstvo o utemeljenju društva

Slika originalnih Pravila iz 1926. godine

Spomenuti je dokument vlastoručno sastavio tadašnji bilježnik Josip Kovačić, a službeno ga je 10. listopada 1927. godine ovjerio veliki župan Osječke oblasti. Iz sačuvanih Pravila razvidno je da su jezgru društva te 1926. godine činili utemeljitelji i članovi: Franjo Habijanić, Ernest Hiršler, Valent Rasinec, Mato Posavec, Ivan Hosi, Gjuro Vlašić, Gjuro Petrovčić, Karlo Blažeković, Fabijan Šantić, Gjuro Huđek, Gjuro Kolar, Mijo Đipalo, Štefo Kolar, Franjo Kovačić, Ivan Šokec, Ivan Jagić te mnogi drugi mještani. Nažalost, većina dokumenata o kasnijem radu i djelovanju društva s vremenom je izgubljena, uništena ili je pak vođena nedostatno. Osim prvotnih Pravila o radu, povijesni arhivi ne bilježe najstarije zapisnike, a izgubljena je i prva, najstarija zastava društva. U svojim počecima Društvo se suočavalo s iznimnim poteškoćama, djelujući bez najosnovnije opreme i materijalnih sredstava. Iz tog razdoblja sačuvana je predaja da se pojava požara oglašavala crkvenim zvonima, vatrogasnom trubom ili pak pukim uzbunjivanjem i vikanjem po seoskim ulicama: „Vatra, vatra!“. Teške prilike, uzrokovane nedostatkom tehničke opreme i slabom organizacijom, primorale su požrtvovne članove da u potrazi za pomoći obilaze selo te skupljanjem milodara u žitu i novcu osiguraju sredstva za nabavu najelementarnijih sprava i potrepština. U tom predratnom razdoblju ipak su uspješno nabavljene dvije ručne štrcaljke iz Budimpešte, koje su zbog svoje

pouzdanosti služile svrsi i u godinama nakon Drugog svjetskog rata. Vatrogastvo u Podravskim Sesvetama doživljava kvalitetnu stručnu obnovu i snažnije organizacijsko strukturiranje nakon 1945. godine. Posebno značajna prekretnica bila je 1952. godina, kada se unutar mjesta osniva prva vatrogasna limena glazba koja je brojala 23 aktivna glazbenika, a radom je ravnao stručni kapelnik Mijo Rendel iz Pitomače. Premda je ova glazba u kasnijim godinama nažalost rasformirana, ostala je zabilježena u sjećanjima po nastupima na brojnim proslavama, obljetnicama, svečanim mimohodima i zabavama

Fotografija prve vatrogasne limene glazbe iz 1952. godine, snimljena ispred vatrogasnog spremišta.

U tom su sastavu instrumente svirali: na krilnicama Luka Lončarić, Ivan Štefanić, Antun Štefanić i Marijan Kućijevac; na Es trubama Josip Dergez, Lovro Šantić, Ivan Petrovčić, Josip Šokec i Stjepan Malusek; baritone su svirali Franjo Štefanić, Ivan Miloš, Stjepan Mikša i Mato Palaić; basove Slavko Štefanić i Đuro Petrovčić; bubnjari su bili Đuro Golubić, Josip Posavec i Ivan Bušetinčan, dok je činele svirao Franjo Rođak. U tom uspješnom razdoblju Društvom je kao predsjednik rukovodio Antun Posavec, dužnost tajnika obnašao je Stjepan Palaić, a blagajnik je bio Stjepan Dergez. Razdoblje od 1975. do 1979. godine donijelo je nove kadrovske i financijske izazove za DVD Podravske Sesvete, a funkciju predsjednika tada je obnašao Mato Mihoković, dok je zapovjednik bio Đuro Petrovčić. U godinama od 1979. do 1981. rad se ponovno intenzivira, a cjelokupna organizacija društva prelazi na višu razinu. U tom je mandatu nabavljena nova traktorska cisterna marke „Belje“ zapremnine 3.500 litara, a vodstvo društva činili su Franjo Špoljar kao predsjednik, Stjepan Britvić kao tajnik te Đuro Petrovčić kao blagajnik. Godine 1980. DVD Podravske Sesvete

prima novu svečanu zastavu, koju mu dodjeljuje Vatrogasni savez općine Đurđevac, a vodstvo su tada činili predsjednik Franjo Špoljar, zapovjednik Ivan Hodak i zamjenik zapovjednika Mato Pintarek

Članovi DVD-a Podravske Sesvete sa svojom zastavom

Od 1981. do 1985. godine dužnost predsjednika društva preuzima Andrija Štefanić, tajnik ostaje Stjepan Britvić, blagajnik postaje Ivan Škriljak, dok je funkciju komandira obnašao Mato Pintarek, s Franjom Špoljarom kao zamjenikom. Rad društva u ovom četverogodišnjem razdoblju ponovno bilježi stagnaciju uzrokovanu problemima s osipanjem članstva i nedostatkom financijskih sredstava. Preokret nastupa 1985. godine kada, zaslugom istaknutih vatrogasnih entuzijasta, njihovim iznimnim angažmanom i ustrajnim radom te ostvarenom uspješnom suradnjom s poduzećem INA, društvo osigurava znatna financijska sredstva. Svoj izniman obol u podizanju općeg stanja i ugleda društva dali su Stjepan

Karšić, Mato Pintarek, Franjo Špoljar i Andrija Štefanić. Izuzetan tehnički i organizacijski napredak, praćen stalnim omasovljenjem članstva i zapaženim radnim uspjesima, društvo bilježi 1986. godine. Tada je kupljena autocisterna TAM 4.500 kapaciteta 5.000 litara vode, auto-kombi, pogonski agregat Honda, 600 metara vatrogasnih cijevi, pripadajuće mlaznice, bacač pjene i vode kapaciteta 800 litara te 10 kompleta radnih uniformi. Iste je godine osnovano pionirsko odjeljenje za ženske i muške pionire, čime je postavljen temelj za budućnost društva. Tijekom te uspješne godine čak 23 vatrogasca uspješno polažu stručne ispite za ispitane vatrogasce,

a 8. lipnja 1986. godine upriličena je svečana primopredaja nove autocisterne.

S punim se pravom i sljedeća, 1987. godina, može nazvati razdobljem visoke operativne aktivnosti i intenzivnog osposobljavanja članstva DVD-a Podravske Sesvete. Društvo je postalo bogatije za 6 časnika (oficira) i 1 dočasnika (podoficira) koji su s uspjehom položili zahtjevne vatrogasne ispite. Istodobno, pioniri i pionirke postižu zavidne natjecateljske rezultate na vatrogasnim natjecanjima u Đurđevcu (*ovdje obavezno umetnuti sliku prema Vašoj napomeni: „Slika pionira i pionirki s natjecanja u Đurđevcu“*) te na susretima u Bjelovaru. Do 1989. godine DVD Podravske Sesvete već broji 36 odraslih aktivnih članova, 25 pionira i pionirki te 7 podupirajućih članova. Ponovnim dobivanjem statusa samostalne Općine 1997. godine, Društvo započinje još uži i plodonosniju suradnju sa svim društveno-političkim i kulturnim organizacijama u mjestu. Tijekom narednih godina kontinuirano se radilo na infrastrukturi; temeljito je uređen Vatrogasni dom,

ugrađena je moderna javna sirena te je uveden suvremeni sustav uzbunjivanja putem jedinstvenog broja 93. Razvoju operativne spremnosti uvelike je pridonijela i suradnja s kolegama iz DVD-a Čavle, zahvaljujući kojima je dobiven kombi za hitne intervencije i prijevoz ljudstva

Uređen Vatrogasni dom i interventno vozilo DVD-a.

Na području općine, u naselju Mekiš, također aktivno djeluje istoimeno dobrovoljno vatrogasno društvo, koje zajedno s DVD-om Podravske Sesvete od 2005. godine ponosno sačinjava i gradi Vatrogasnu zajednicu Općine Podravske Sesvete, jamčeći sigurnost i miran san svim svojim mještanima.

2004. - Općina Podravske Sesvete kupila je od DVD-a Čavle kamionsku cisternu kapaciteta 2500 litara za 35.000 kuna. Ovo je prva funkcionalna cisterna u povijesti društva, a njome je započeta i dugogodišnja suradnja s Općinom Čavle.

2005. - Osnivanje VZO: Dana 4. prosinca osnovana je Vatrogasna zajednica Općine Podravske Sesvete, koju statutarno čine DVD Podravske Sesvete i DVD Mekiš. Time je riješen status društava koja nakon istupanja iz VZO Kloštar Podravski nisu bila članovi županijske ni nacionalne zajednice.

Za predsjednika je izabran Petar Cugovčan, za dopredsjednika Željko Tudić, zapovjednik je Mario Kovačev, dozapovjednik Stjepan Cik, tajnik Damir Zrinski, a blagajnik Zlatko Miloš

2006. - Zahvaljujući suradnji s DVD-om Čavle, društvo je primilo donaciju kombi vozila TAM 80 (kapaciteta 500 litara s visokotlačnom pumpom).

Donacijom tvrtke INA i limarske radionice Kovačev ugrađena su nova vrata na vatrogasnom spremištu.

- Sustav dojave unaprijeđen je instalacijom nove sirene koja zvukom pokriva cijelo područje općine.

- Pod vodstvom dozapovjednika Krune Vlašića, ekipa pomlatka ostvarila je svoj prvi službeni nastup na Memorijalu Mirka Kolarića u Varaždinu.

2007. - Iz općinskog proračuna izdvojeno je 90.000 kuna, od čega je više od 42.000 kuna utrošeno na nabavu nove osobne i skupne zaštitne opreme. U privremeno uređenje spremišta uloženo je oko 50.000 kuna dobrovoljnog rada i sredstava.

- DVD broji pedesetak članova (polovica operativaca). Vozni park čine auto-cisterna TAM 125 (1981.), neregistrirana cisterna TAM 4500 (1968.), kombi TAM 80 (1987.) te dvije motorne pumpe Honda. Društvo operativno pokriva i desetak Ininih bušotina na svom području.

2012. - Društvo je pokrenulo tradiciju organiziranja godišnjeg "Vatrogasnog kupa Podravske Sesvete", natjecanja operativnih vatrogasaca koje se sastoji od 10 različitih taktičkih vježbi na više lokacija u općini.

2013. - Održano je drugo izdanje kupa na lokacijama Karaula Mekiš, Pjeskara Šarje i vatrogasnim domovima. Sudjelovalo je 8 ekipa, a prva tri mjesta osvojili su DVD Kalinovac, DVD Domaji i DVD Imbriovec.

- DVD Podravske Sesvete broji 57 članova i raspolaže s tri vozila. Članstvo ima visoku stručnu spremu (4 časnika, 9 dočasnika, 29 ispitanih vatrogasaca, 2 člana s ispitom za vođenje intervencija). Uređena je i prostorija za sastanke društva i VZO-a.

2014. - Operativni članovi društva aktivno sudjeluju u obrani od poplave, dugotrajnim dežurstvima i ophodnjama nasipa, čime je spriječeno plavljenje kuća u naselju.

2016. - Svečano je obilježeno 90 godina humanitarnog rada DVD-a Podravske Sesvete (osnovanog 1926. godine).

- Moderniziran je vozni park koji sada čine auto-cisterna Mercedes (6500 l), kombi TAM 80 s visokotlačnim modulom, kombi VW za prijevoz ljudstva te električne potopne pumpe. Društvo broji 56 članova, od čega 22 operativca.
- U suradnji s JVP Đurđevac, DVD-om Virje i Osnovnom školom Podravske Sesvete, 25. svibnja izvedena je velika pokazna vježba evakuacije i gašenja požara na objektu škole.

- Ključni doprinos radu i opremanju društva u ovom razdoblju daju predsjednik Damir Drvenkar i zapovjednik Krunoslav Vlašić.

2018. - Održano je sedmo izdanje kupa uz sudjelovanje 9 desetina. Natjecanje je otvorio član Predsjedništva VZŽ Branko Vucikuja, a proglašenje je vodio predsjednik VZŽ Goran Matonićkin.
- DVD Mekiš, pod vodstvom Mladena Jušte, proslavilo je 60 godina rada, uz opsežne radove na uređenju njihovog spremišta.
- Na godišnjoj skupštini VZO Podravske Sesvete donesena je jednoglasna

odluka o potrebi izgradnje novog, modernog vatrogasnog doma na novoj lokaciji, budući da je staro spremište (izgrađeno nakon Prvog svjetskog rata) prostorno i tehnički neadekvatno za moderna vozila i opremu. Pokrenute su administrativne pripreme za kandidiranje projekta prema fondovima Europske unije.

2018. - Na 92. godišnjoj skupštini DVD-a Podravske Sesvete donesena je odluka o intenziviranju rada s vatrogasnim podmlatkom. Bratsko društvo DVD Mekiš proslavilo je 60 godina rada, a suosnivaču Zorku Derežiću uručena je Spomenica za 60 godina vjernosti

.- Na natjecanju operativnih vatrogasaca sudjelovalo je 9 ekipa iz nekoliko županija. Prva tri mjesta pripala su DVD-u Čret, DVD-u Klanjec i DVD-u Domaji.

- Gospodin Niko Solomun iz Kupjaka proglašen je počasnim članom zbog znatne financijske donacije za rad društva.

- Sukladno zakonskim izmjenama, vatrogasna društva službeno postaju glavna operativna snaga Civilne zaštite na području općine.

2019. - Održan je 8. Kup na kojem je nastupilo 13 ekipa kroz 10 natjecateljskih disciplina. Prvo mjesto osvojio je debitant DVD Rakovec, drugo DVD Čret, a treće DVD Kalinovac. Natjecanje su pratili i gosti iz njemačkog grada Hallenberga u pratnji saborskog i županijskog izaslanstva.

- Povodom Dana općine organizirana je prva vježba s brentačama za

najmlađe, na kojoj su uz domaći podmladak nastupile i ekipe iz Bjelovara, Batinskih i Kalinovca.

- Nastavljene su redovne aktivnosti poput čuvanja Isusova groba na Veliku subotu, proslave sv. Florijana te sudjelovanja u adventskim događanjima u mjestu.

2020. - Potpisan je sporazum o nabavci novog kombi vozila za prijevoz vatrogasaca. Nabavu je sufinancirala Općina Podravske Sesvete sa 100.000 kuna te Vatrogasna zajednica Koprivničko-križevačke županije s 40.000 kuna. Ključevi novog vozila svečano su predani predsjedniku DVD-a Damiru Drvenkaru ispred spremišta tijekom obilježavanja Dana općine.

- Nakon razornog potresa u Petrinji, članovi Ivan Bošnjak i Damir Drvenkar priključili su se županijskim snagama na terenu u sanaciji krovišta i dimnjaka, dok su ostali operativci (Krunoslav Vlašić, Marko Šerbedija, Petar Cugovčan i Tomislav Mihoković) u dva navrata organizirali i prevezli humanitarnu pomoć koju su prikupili mještani Podravske Sesvete.

2022. - Načelnik Općine Podravske Sesvete Mladen Sitek i zapovjednica DVD-a Mekiš Spomenka Karšić potpisali su ugovor o donaciji nove namjenske vatrogasne autoprikolice (vrijednosti 15.000 kuna) i prateće opreme (vrijednosti 35.708 kuna bez PDV-a) s ciljem lakšeg odlaska na vježbe i privlačenja mladih članova. Službena primopredaja izvršena je u rujnu uz taktičko-pokaznu vježbu gašenja požara otvorenog prostora u kojoj su sudjelovali operativci iz Mekiša i Podravske Sesvete.

- Održano je terensko natjecanje s 13 ekipa iz 6 županija koje su prolazile kroz 8 zahtjevnih operativnih zadataka (vježbe s usisnom pumpom, na hidrantu, s autocisternom, čamcem na vodi, izrada zečjeg nasipa i pronalazak unesrećenog). Pobjedu je odnio DVD Čret, ispred DVD-a Varaždin Breg i DVD-a Rakovec.

- Operativni članovi prošli su stručna osposobljavanja Hrvatske vatrogasne zajednice za spašavanje u prometnim nesrećama, postupanje s vozilima na alternativna goriva te rad u sustavima Vatronet i UVI.

2023. - Održana je velika obljetnička skupština pod predsjedanjem Ivana Šerbedije i uz nazočnost brojnih pobratimskih i prijateljskih društava. Zaslužnim članovima dodijeljena su visoka odlikovanja: srebrne vatrogasne medalje i srebrne vatrogasne plamenice za dugogodišnji doprinos radu društva.

- U listopadu su započeli radovi na rekonstrukciji i energetskej obnovi starog Vatrogasnog doma (izmjena dotrajalih ulaznih vrata, rekonstrukcija dijela krovišta i čelnog zida, stropna izolacija, knauf i podne glazure). Radove u vrijednosti od 33.736 eura izvela je tvrtka Bajer građenje d.o.o. Ovaj prostor služit će društvu do izgradnje potpuno novog doma, nakon čega će se prenamijeniti u komunalni pogon.

- Jubilarni 10. Kup otvoren je svečanom primopredajom nove opreme u vrijednosti od 16.265 eura, nabavljene iz Fonda : solidarnosti EU (zamjena opreme oštećene u potresu), uz sufinanciranje Županije. Na natjecanju je nastupilo 9 odjeljenja.

- Dana 26. kolovoza u 02:15 sati zaprimljena je dojava o požaru štale u Tomićevoj ulici. U zahtjevnom gašenju i raščišćavanju objekta, koje je trajalo do jutarnjih sati, sudjelovalo je 18 vatrogasaca DVD-a Podravske Sesvete i JVP-a Đurđevac.

- Za Dane općine izvedena je združena vježba simulacije gašenja požara garaže i izvlačenja automobila, u kojoj su uz domaće snage sudjelovali DVD Kalinovac, DVD Sirova Katalena i DVD Mekiš.

- Na poziv dječjeg vrtića „Leptirići“ organizirana je prezentacija vatrogasnog vozila i opreme za skupinu „Srčeka“.

2024. - Operativci s autocisternom sudjelovali su na velikoj županijskoj vježbi „Zajedničke snage VZŽ Koprivničko-križevačke“, kao i na pokaznoj vježbi simulacije požara otvorenog prostora i spašavanja u Sirovoj Kataleni.

- Članovi društva osiguravali su paljenje tradicionalnog „Ivanjskog krijesa“ u organizaciji HFD Sesvečice te odradili niz radnih akcija pregleda i održavanja tehnike. Predstavnici društva aktivno sudjeluju u radu tijela Požarnog područja Đurđevac i Predsjedništva VZŽ.
- Nastavljen je redoviti operativni i društveni rad. Početkom svibnja svečano je obilježen Dan svetog Florijana, a uoči Uskrsa 16 članova VZO-a Podravske Sesvete u svečanim odorama odradilo je tradicionalno čuvanje Isusova groba u župnoj crkvi Svih Svetih.

2025. - Na tradicionalnom čuvanju Isusovog groba za Uskrs u Župnoj crkvi Svih Svetih sudjelovalo je 16 članova u svečanim odorama.

- **26. ožujka** – Predsjednik Damir Drvenkar potpisao ugovor s Koprivničko-križevačkom županijom o donaciji 6.666,66 eura za vatrogasnu opremu.

- **4. svibnja** – Svečano obilježen Dan svetog Florijana, zaštitnika vatrogasaca, odlaskom na svetu misu.

- **Lipanj** – Sudjelovanje u pripremi i osiguranju Ivanjskog krijesa u organizaciji HFD-a "Sesvečice".

- **Prosinac** – Organizirana tradicionalna božićna podjela poklon-paketa djeci pod nazivom „Vatromraz“.

- Ostale aktivnosti tijekom godine – Redovite radne akcije čišćenja, pregleda i održavanja opreme, edukacije i vježbe u sklopu DVD-a Podravske Sesevete i DVD-a Mekiš; sudjelovanje na sastancima Požarnog područja Đurđevac te Predsjedništva i Zapovjedništva VZŽ-KKZ.

Preuzimanje traktorske cisterne za potrebe DVD-a 1980. godine.

6.6.2026.

DVD Podravske Sesvete proslavilo 100. obljetnicu

Dobrovoljno vatrogasno društvo Podravske Sesvete svečano je obilježilo svoj veliki jubilej – **100 godina neprekidnog djelovanja**, uz prisustvo velikoj broja uzvanika iz drugih DVD-a, političara, društvenih, kulturnih i vjerskih djelatnika.

Zajednički snimak članova DVD-a Podravske Sesvete ispred Vatrogasnog doma koji je star koliko i samo društvo, ali je više puta obnovljen.

Počasni vod članova DVD-a Podravske Sesvete dočekuje goste.

Bila je to prilika za prisjećanje na bogatu povijest Društva, dokumentiranu u prigodnoj publikaciji koju je izradio Stjepan Jagić.

Članice DVD-a Podravske Sesvete, 2026.

Predsjednik Društva, **Marko Šerbedžija**, istaknuo je: *"Priča o našem društvu zapravo je priča o nesebičnosti, hrabrosti i istinskom zajedništvu koje traje punih 100 godina. Naši su članovi uvijek čuvali domove i ljudske živote s golemim i nosalomljivim srcem"*, poručio je Šerbedžija.

Načelnik Općine Podravske Sesvete Marko Derežić u društvu gostiju iz Vatrogasne zajednice Županije KC-KŽ.

Dodijeljena priznanja

Središnji dio proslave bila je dodjela zaslužanih priznanja članovima koji su svojim radom zadužili zajednicu:

Svečana sjednica DVD-a u Velikoj sali Društvenog doma

**Dobitnici Spomenica za dugogodišnje članstvo: Mato Pintarek - 50 g;
Stjepan Karšić - 40 g; Fičko Franjo - vatrogasna srebrna medalja**

- **Zlatna vatrogasna plamenica:** Zdenko Ščavničar, Krunoslav Vlašić, Damir Drvenkar i Danijel Golubić.
- **Srebrna vatrogasna plamenica:** Marijan Rep.
- **Brončana vatrogasna plamenica:** Jasna Ščavničar, Marija Vlašić i Ivana Drvenkar.
- **Srebrna vatrogasna medalja:** Ivana Bošnjak Lovković.
- **Brončana vatrogasna medalja:** Marko Šokec, Josip Šokec, Domagoj Sitek i Nikola Bošnjak.
- **Priznanje za vatrogasnog veterana:** Radovan Derežić, Ivan Šerbedija i Stjepan Halusek.

Zlatan Igrić, 40 g. članstva

***Damir Drvenkar, 40 g. članstva,
zlatna vatrogasna Plamenica***

Spomenice za dugogodišnje članstvo:

- **50 godina:** Mato Pintarek.
- **40 godina:** Stjepan Karšić, Damir Drvenkar i Zlatan Igrić.
- **20 godina:** Petar Posavec, Ivan Bošnjak, Kristijan Ciglec, Andreo Dergez, Dejan Halusek, Marko Šerbedija, Ivan Vlašić, Josip Zrinski i Tomislav Mihoković.
- **10 godina:** Kris Štefanić, Magdalena Vlašić, Dado Drvenkar, Matija Drvenkar, Darija Drvenkar i Mateo Ščavničar.

Danas, nakon punog stoljeća, DVD Podravske Sesvete nije samo skupina ljudi s opremom; to je operativna snaga Civilne zaštite, oslonac mještana i, od 2005. godine, čvrsti stup Vatrogasne zajednice Općine, koju ponosno gradi zajedno s DVD-om Mekiš.

prosvjetnom sastanku, koji je sazvao i vodio upravitelj škole **Đuro Fučijaš**, donesena je jednoglasna odluka o osnivanju Mjesne čitaonice.

Iz originalnog zapisnika zrači entuzijazam nekih drugih ljudi i nekih davnih vremena u kojima se cijenila lijepa riječ. Bili su to vizionari koji su znali prepoznati važnost prosvjećenja. Zapisnik bilježi imena onih koji su udarili temelje sesvečke kulture: Martin Cugovčan, Ivan Grčić, Ernest Flinker, Ivan Platušić, Imbro Fičko, Ivan Jagić, Mato Palaić, Andrija Živko, Josip Karšić, Franjo Vlašić, Tomo Kveštak i Mato Preko.

Početak je bio skroman, ali prožet zajedništvom. Kako bi čitaonica profunkcionirala, odlučeno je da se od dasaka piljenih za javne ustanove izrade klupe i stol. Josip Karšić odmah se obvezao da će dobrovoljno napraviti jednu klupu, ostatak posla podijeljen je seoskim majstorima, dok je Mijo Kovačić u tu svrhu darovao svoj dugački stol i dvije klupe.

Iste godine, u kolovozu 1947., zahvaljujući elektrifikaciji mjesta i iznimnom angažmanu mještana, u Domu kulture uređena je dvorana, izgrađena pozornica te je s radom započeo i prvi kino-projektor. Sesvete su disale punim kulturnim plućima.

Novi uzlet knjižnica doživljava dolaskom učitelja Željka Kovačića i preseljenjem knjižnice u novu općinsku zgradu 1983. godine.. On je s nesmanjenim žarom organizirao i vodio knjižnicu i čitaonicu punih deset godina, stvorivši respektabilan fond od oko 3.500 knjiga.

Nakon desetljeća uspješnog rada, knjižnica u kasnijem razdoblju prelazi u zgradu Općine Podravske Sesvete, gdje ju je predano vodila učiteljica Zvezdana Štefanić.

No, s promjenom društvenih okolnosti i vremena, interes i podrška počeli su kopniti. **2006. godine** knjižnica u zgradi Općine službeno prestaje s radom. Od tog trenutka, Podravske Sesvete ostaju bez svog stalnog hrama knjige, a vezu s pisanom riječi preuzima koprivnički Bibliobus koji povremeno posjećuje selo.

Pokušaj oživljavanja kulturnog duha mjesta dogodio se 24. veljače 2022. godine, kada su vrijedni članovi Udruge SUMA u samom središtu mjesta, pokraj kapelice sv. Ivana Nepomuka, postavili šarmantnu knjižnicu na otvorenom. Bila je to mala oaza besplatne razmjene knjiga koja je trebala poticati na čitanje i mlade i stare te krasiti selo.

Nažalost, sudbina ove male knjižnice ogledalo je današnjeg vremena. Prilikom kasnijeg preuređenja središta mjesta, mala knjižnica na otvorenom je uklonjena. Nakon završetka radova, nikada više nije vraćena niti postavljena na neku drugu lokaciju.

Danas u Podravskim Sesvetama ne postoji nijedna knjižnica. Sve ono što su stari Sesvečani 1947. godine gradili iz ničega, s puno ljubavi, odricanja i vizije, izgubilo se u bespućima povijesne zbiljnosti. Ostale su samo uspomene, požutjeli zapisnici i sjeta na dane kada je knjiga u Podravskim Sesvetama imala svoj dom.

7.3 Zdravstvo i socijalna skrb

Iako su Podravske Sesvete službeno postale naselje krajem 17. stoljeća, razvoj medicine tekao je vrlo sporo. Sve do sredine 19. stoljeća bolesnim su mještanima pomagali isključivo narodni vidari – ljudi iz naroda koji su posjedovali posebna znanja i vještine u korištenju ljekovitog bilja, namještanju polomljenih udova, masaži, vađenju zubi i drugim oblicima pučke medicine.

Značajniji iskorak prema modernijem sustavu događa se krajem 19. stoljeća, kada je zdravstvena služba na području cijeloga đurđevečkoga kotara ustrojena prema Zakonu ob uređenju zdravstva iz 1874. i dorađenom zakonu iz 1894. godine. Prema tim propisima, sedam općina od kojih se sastojao đurđevečki kotar podijeljeno je na četiri zdravstvene općine: đurđevečku (općine Đurđevac i Molve), pitomačku (kojoj su pripadale općine Pitomača, Kloštar i Sesvete), virovsku (općine Virje i Novigrad, koji se nalazio u koprivničkome kotaru) te posljednju zdravstvenu općinu kojoj je pripadala samo općina Ferdinandovac.

Sve četiri navedene općine pokrivala su tri liječnika i jedan liječnik kirurg (ranarnik). Kotarski liječnik imao je sjedište u Đurđevcu, a obavljao je i posao općinskog liječnika u Ferdinandovcu, dok je liječnik ranarnik bio zadužen za đurđevečku zdravstvenu općinu. Liječnici su bili razmješteni tako da se svaki pacijent nalazio u djelokrugu od 20 kilometara, odnosno do dva sata vožnje kolima, a svakome je liječniku pripadalo oko 11.000 stanovnika. Sjedišta su im se nalazila u naseljima smještenima na glavnoj državnoj cesti.

Prema spomenutom zakonu, liječnici su bili državni službenici, a posao koji su obavljali bio je iznimno zahtjevan jer je općinski liječnik istovremeno bio i liječnik, i sanitarac, i činovnik. Njegova je zadaća bila liječiti ljude u ordinaciji i na terenu, ali i sprječavati te obuzdavati brojne zarazne bolesti. Također, morao se boriti protiv nadrilječništva, seoskih gatara i barbera (neobrazovanih puštača krvi) koji su dotad držali monopol nad zdravljem seoskog stanovništva.

Uz to, liječnik je pregledavao zdravstvenu ispravnost i higijenu u školama, crkvama, gostionicama, javnim zgradama i uredima te po ulicama. Ujedno je djelovao kao školski liječnik i mrtvozornik, ali i kao činovnik pisar, budući da su liječnici morali voditi detaljne evidencije o bolestima, liječenju i troškovima koje su slali ovlaštenim ustanovama radi statističkih praćenja. Upravo su zbog svega toga liječnici bili jedni od malobrojnih obrazovanih ljudi u Hrvatskoj koji su u dušu poznavali stvarne prilike na selu, jer su živjeli i djelovali zajedno sa svojim pacijentima.

U drugoj polovici 20. stoljeća u mjestu je stalno boravila i službena, školovana babica čiji je glavni zadatak bio pomoć pri porođajima. U to je vrijeme broj rođene djece u odnosu na danas bio višestruko veći. Ta se praksa održala sve do sedamdesetih godina prošlog stoljeća, kada se ukida, a roditelji se počinju voziti u bolnicu, što je u svakom slučaju bilo sigurnije.

Tek nakon Drugog svjetskog rata, pojavom djelotvornih lijekova i školovanih kadrova, u Podravske Sesvete počinju povremeno dolaziti liječnici koji su u početku radili u prostorijama stare općinske zgrade. Za ozbiljnije zdravstvene slučajeve mještani su i dalje morali odlaziti u Pitomaču (dr. Jergović), Kloštar Podravski (dr. Babić) ili Đurđevac (dr. Bazijanec).

Značajan napredak i podizanje zdravstvene zaštite na višu razinu ostvareni su izgradnjom nove općinske zgrade sedamdesetih godina prošlog stoljeća, u sklopu koje su uređene i prostorije za zdravstvenu ambulantu, čime su Podravske Sesvete konačno dobile svog stalnog liječnika.

Posebno važan iskorak u podizanju kvalitete lokalne zdravstvene zaštite ostvaren je tijekom 2008. godine. Zahvaljujući razumijevanju i financijskoj potpori općinskih vlasti, započelo je temeljito uređenje unutrašnjosti zdravstvene stanice. U prvoj fazi kompletno je obnovljena i uređena čekaonica, čime je boravak pacijenata postao znatno ugodniji, a daljnje unutarnje uređenje same ambulante nastavljeno je usporedo sa završetkom građevinskih radova na općinskoj zgradi.

Uz prostornu obnovu, ambulanta je u ovom razdoblju napravila i tehnološki iskorak. Općina je u potpunosti financirala računalno opremanje i osuvremenjivanje rada, kao i angažman informatičkog tehničara koji je uspješno proveo tranziciju na digitalni način rada. Voditelj ambulante, dr. Mirko Zdeličan, uputio je iskrenu zahvalu svim pacijentima na strpljenju i uviđavnosti tijekom trajanja radova, istaknuvši kako je krajnji cilj svih ovih napora – uključujući i planove za otvaranje ljekarne za najakutnije potrebe – osigurati da mještani, a posebno stariji i nemoćni, više ne moraju za svaku potrebu putovati u Kloštar Podravski ili Đurđevac.

Uz liječnika, u ambulanti svakodnevno prema istaknutom radnom vremenu radi i medicinska sestra, koja obavlja previjanja, daje injekcije te vodi kompletnu administraciju.

Zdravstveni djelatnici u Podravskim Sesvetama

Kristina, Renata, Antonela i dr. Zdeličan

U Podravskim Sesvetama već više od 30 godina za zdravlje mještana i okolice brinu djelatnici ambulate u sklopu Doma zdravlja Koprivničko-križevačke županije, čijih više od 1300 pacijenata – pretežito starije životne dobi – godinama uspješno liječe doktor opće prakse Mirko Zdeličan i medicinska sestra Kristina Đuričić. Ambulanta radi pet dana u tjednu te dvije subote mjesečno, a kako pacijenti ne bi morali putovati, jednom tjedno organizirano je i vađenje krvi, dok njezino radno vrijeme vjerno prati lokalna ljekarna "Fett" u kojoj pravovremenu terapiju s osmijehom osigurava Antonela Tkalčec. Uz ambulantnu skrb, na terenu Podravskih Sesveta, Mekiša, Molvica i Draganca već duže od desetljeća neumorno djeluje patronažna sestra Renata Pintar, koja od 2019. godine svakog petka u ambulanti vodi besplatno savjetovalište za mjerenje tlaka i šećera, a po potrebi i Grupu za podršku dojenju, dok se sestra Ana Martan kroz kućnu njegu u toplini doma posvećuje oporavku onih najtežih bolesnika, čime cijeli ovaj složan zdravstveni tim, u suradnji s Općinom, kroz redovita javna predavanja kontinuirano brine o zdravstvenoj prosvjećenosti i dobrobiti cijele zajednice.

Medicinsko-biokemijski laboratorij

U siječnju 2008. godine u sklopu ambulate otvoren je i laboratorij za vađenje krvi, što je prepolovilo potrebu za odlascima u okolne gradove. Laboratorij je osnovan sporazumom između Općine Podravske Sesvete i Medicinsko-biokemijskog laboratorija u Đurđevcu.

Za potrebe laboratorija privedena je svrsi prostorija koja godinama nije bila u upotrebi. Općina je donirala materijal za krečenje i dio namještaja, dok je ostatak opreme osobno donirao dr. Mirko Zdeličan.

Laboratorij je odmah opravdao svoje postojanje: usluga vađenja krvi organizirana je svake srijede od 7 do 9 sati, a izdavanje nalaza četvrtkom od 13 do 14 sati. Od samog početka usluge je redovito koristilo više od dvadeset pacijenata srijedom, a za nepokretne i teško bolesne mještane organizirani su i kućni posjeti, čime je primarna zdravstvena zaštita u Podravskim Sesvetama podignuta na najvišu razinu. Uskoro su pokrenuti i pregovori s Mikrobiološkim laboratorijem u Đurđevcu radi proširenja usluga na preuzimanje drugih radnih materijala.

Dobrovoljno darivanje krvi i rad Crvenog križa

Važan stup zdravstvene solidarnosti čini Općinsko društvo Crvenog križa Podravske Sesvete, utemeljeno još 25. listopada 1953. godine. Redovite akcije darivanja krvi provode se tri puta godišnje (u travnju, kolovozu i prosincu) upravo u prostorijama domaće ambulate. Odaziv mještana je tradicionalno stabilan; primjerice, tijekom 2006. godine u tri akcije prikupljene su 84 doze krvi, dok društvo bilježi 29 stalno registriranih dobrovoljnih darivatelja koji redovito pomažu u opskrbi bolnica ovom dragocjenom tekućinom. Uz to, članovi Crvenog križa i učenici osmog razreda svake godine u listopadu uspješno provode humanitarnu akciju „Solidarnost na djelu“ za prikupljanje pomoći potrebitima.

Općinske potpore i demografske mjere

U svrhu popravljivanja demografske slike i pomoći obiteljima, Općina je još 2010. godine uvela sustav izravnih novčanih potpora za novorođenčad. Uz podršku najmlađima kroz rad Dječjeg vrtića „Leptirići“, poseban je naglasak stavljen i na mlade u nastavku školovanja, pa tako Općina sudjeluje u podmirenju troškova smještaja i hrane učenika srednjih škola u učeničkim domovima. S ciljem rješavanja stambenog pitanja, općinske su mjere proširene i na programe sufinanciranja gradnje obiteljske kuće ili kupnje prve stambene nekretnine. Ova potpora namijenjena je mladim obiteljima i parovima do 40 godina starosti. Uz brigu za mlade, općinske vlasti nisu zaboravile ni najstarije mještane. Tako je u teškim vremenima obilježenim

pandemijom koronavirusa, u ožujku 2021. godine, osigurana jednokratna novčana pomoć za sve osobe starije od 65 godina. Sve ove naknade i programi postali su redovita i iznimno važna stavka u općinskom proračunu kojom se mještanima svih uzrasta olakšavaju svakodnevne životne potrebe.

Projekt „Zaželi – Brižne žene Podravske“

Početakom 2019. godine Podravske Sesvete uključile su se u hvalevrijedan socijalno-zdravstveni projekt „Zaželi – Brižne žene Podravske“, pokrenut u suradnji s okolnim općinama, HZZ-om i Centrom za socijalnu skrb Đurđevac. Kroz ovaj projekt, na području Podravske Sesvete zaposlene su dvije domaće domaćice na razdoblje od 24 mjeseca.

One su preuzele svakodnevnu brigu o 10 starijih i nemoćnih krajnjih korisnika u mjestu, pomažući im u kućanskim poslovima, dostavi lijekova i hrane te pružajući im prijeko potrebnu podršku kroz razgovor i druženje.

Adaptacija stanova u potkrovlju općinske zgrade

U proljeće 2023. godine pokrenuti su temeljiti radovi na adaptaciji stanova u javnoj zgradi u Ulici Ivana Mažuranića 1. Ovom sveobuhvatnom obnovom – koja je obuhvatila građevinsko-obrtničke zahvate, nove elektroinstalacije te uvođenje modernog sustava grijanja i ventilacije – općinski su stanovi u potpunosti uređeni i prilagođeni za buduće potrebe novih liječnika i medicinskih sestara, čime se dugoročno osigurava preduvjet za ostanak stručnog medicinskog osoblja u mjestu.

7.4 Ljekarna

Iako su Podravske Sesvete imale stalnog liječnika i novu, modernu zgradu ambulate već više od 35 godina, dugo se osjećao nedostatak dobro opremljene ljekarne. Kako bi se riješio ovaj problem, Općina Podravske Sesvete je 2011. godine pokrenula inicijativu za uređenje prostorija u prizemlju općinske zgrade na adresi Ivana Mažuranića 1 (prostor bivše Slogine trgovine) za potrebe ljekarničke djelatnosti.

Nakon pregovora s više privatnih ljekarnika, odabrana je Zdravstvena ustanova Ljekarna Fett

U Podravskim Sesvetama je 23. ožujka 2012. godine svečano otvorena Poslovna jedinica 2. Ljekarna je smještena u istoj zgradi u kojoj se nalaze i adaptirani stanovi za liječnike, a njezino radno vrijeme u potpunosti je usklađeno s radom obiteljskog liječnika u zdravstvenoj ambulanti, čime je postignuta vrhunska suradnja na korist svih mještana.

**ZDRAVSTVENA USTANOVA
LJEKARNA FETT**
SUHOPOLJE, Stjepana Radića 8
Poslovna jedinica 2
PODRAVSKE SESVETE, Ivana Mažuranića 1
Tel: 048 / 819-063

Djelatnici Ljekarne Fett i gosti na otvorenju 2012.

Od toga dana Sesvečani više ne moraju odlaziti u susjedna mjesta po neophodne lijekove. Danas je to velika, moderno opremljena ljekarna koju krasi prekrasno, stručno i nadasve uslužno osoblje.

Na slici:
farmaceutkinja Antonela

Osim redovite opskrbe lijekovima, domaća ljekarna aktivno sudjeluje i u promicanju zdravlja u lokalnoj zajednici kroz stručne projekte.

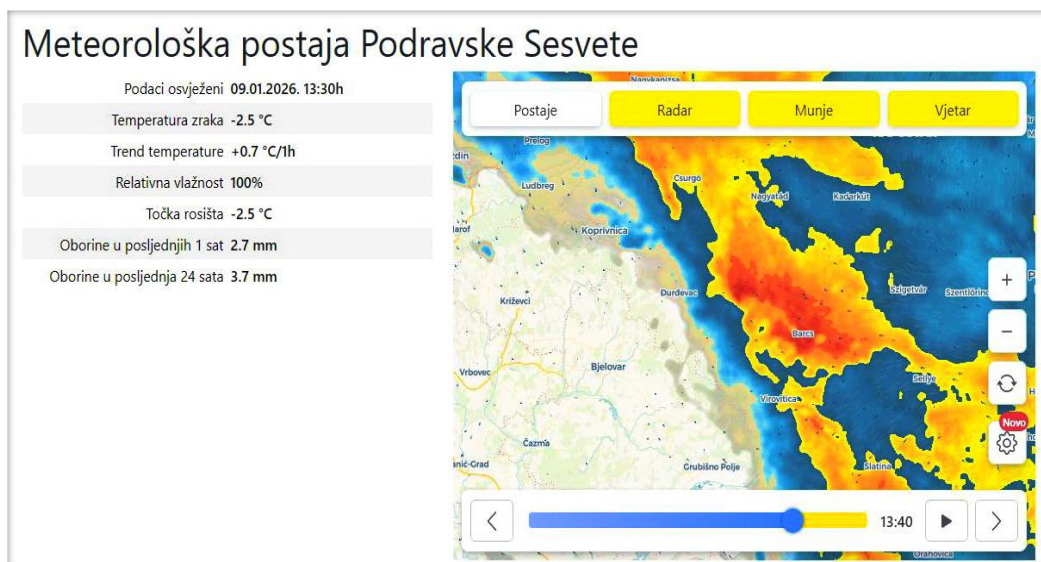
Tako su početkom rujna 2021. godine, u okviru projekta „Znanjem do prevencije metaboličkog sindroma i sprječavanja kardiovaskularnih rizika” čiji je nositelj Ljekarna Fett, u općinskim prostorijama održani edukativno predavanje i radionica na temu „Dijabetes – uloga medicinske sestre”.

Predavanje je održala medicinska sestra Kristina Đuričić, u suradnji s voditeljicom projekta Anom Fett i ravnateljicom zdravstvene ustanove Vesnom Fett.

7.5

Meteorološka postaja Podravske Sese

Svi trenutni podaci s meteorološke postaje mogu se vidjeti na [www adresi: https://www.neverin.hr/postaja/podravske-sese/](https://www.neverin.hr/postaja/podravske-sese/)

U ožujku 2023. godine u srcu Podravine, u Podravskim Sesvetama u predjelu Šarje, uspješno je dovršena izgradnja nove suvremene meteorološke postaje, čime je projekt započet 21. studenog 2022. godine dobio svoj konačni oblik.

Ova inicijativa Državnog hidrometeorološkog zavoda i Općine Podravske Sese predstavlja neraskidivu sponu između čovjeka i prirode, omogućujući nam da bolje razumijemo šapate ravnice i čudi neba.

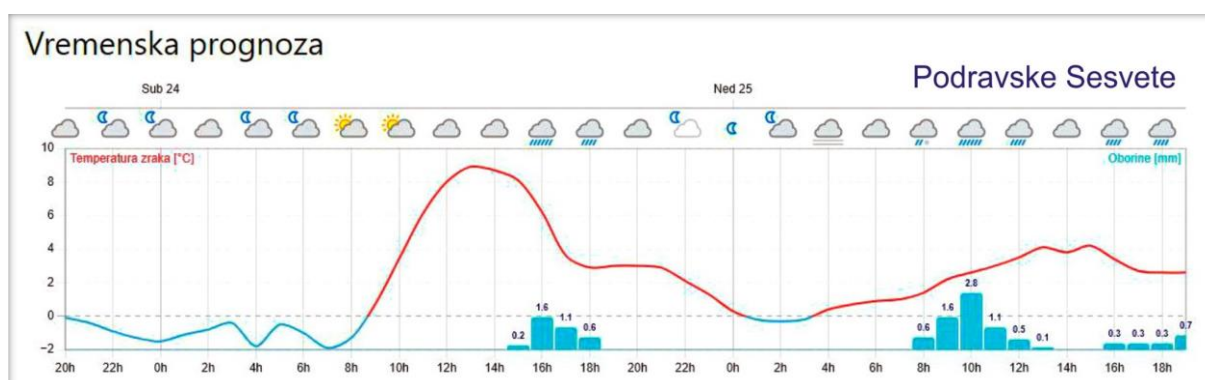
Smještena na geografskim koordinatama 45.994528° sjeverne geografske širine i 17.274889° istočne geografske dužine, postaja se nalazi na nadmorskoj visini od 95 metara. Iako je opća nadmorska visina samog naselja nešto viša i iznosi oko 105 metara, ovih 95 metara predstavlja standardnu visinu za službenu postaju DHMZ-a na ovom dijelu niskog podravskog terena. Glavna svrha ove tehnološke investicije je precizno praćenje klimatskih i vremenskih prilika u realnom vremenu, što je ključno u eri sve izraženijih klimatskih promjena i opasnih nepogoda.

Stanica neumorno bilježi smjer vjeta, temperaturu i relativnu vlažnost zraka unutar meteorološkog zaklona, kao i tlak zraka te količinu oborina koje natapaju naše plodne oranice. Ovi podaci, dostupni putem platformi poput Neverina, od neprocjenjive su važnosti za lokalno stanovništvo, voćare i poljoprivrednike u planiranju radova na otvorenom. Ipak, važno je napomenuti da se podaci s ovakvih postaja osvježavaju automatski i bez ljudske kontrole, stoga su moguća određena odstupanja od stvarnih vrijednosti, što je uobičajeno u digitalnoj meteorologiji.

Cijeli projekt modernizacije meteorološke motriteljske mreže u RH pod nazivom METMONIC financiran je s 85% sredstava iz Europskih fondova za regionalni razvoj (EFRR), dok je preostalih 15% osigurao Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (FZOEU).

Tijekom ožujka 2023. godine, završetkom radova i puštanjem u rad, Podravske Sesvete dobile su suvremeni alat za suživot s prirodom i osigurava sigurniju budućnost u skladu s vremenom.

7.6 Sesvečko zrakoplovstvo – letovi iz snova

U Podravskim Sesvetama, krajoliku, gdje zemlja i nebo graniče na dohvat ruke, jedan je čovjek odlučio ne samo sanjati o letu, nego i taj san pretvoriti u stvarnost.

Matija Petrovčić, sa svojom ljubavlju prema zrakoplovstvu i odlučnošću u srcu, ostvario je san koji mnogima izgleda kao bajka — svoj je vrt pretvorio u pistu, i vinuo se u nebeske visine iznad sela koje toliko voli. Njegova priča nastavak je tradicije prvih hrabrih hrvatskih letača, ali i dokaz da su i najčudniji snovi ponekad samo korak do stvarnosti. Sesvečani se ionako nisu nikad bojali pomaknuti granice, niti se zadovoljiti malim i običnim. Ta vječna čežnja za slobodom, želja za raskidanjem zemaljskih okova i letom iznad svakodnevnih briga, duboko je utkana u samu ljudsku narav.

Nakon što je završio fakultet i stekao zvanje zrakoplovnog inženjera, Matija je započeo svoj put kroz padobranstvo i paraglajding, uživajući u slobodi i ljepoti leta.

No, želja za vlastitim avionom bila je neumoljiva – pa je prije četiri godine položio pilotski ispit za male avione i krenuo u ostvarenje svog najvećeg sna.

Kupnja aviona Morane MS 892 bila je ključni trenutak – stari, ali pouzdani avion star šezdeset godina, sa svojih 7.700 sati leta i mogućnošću punjenja običnim automobilskim benzinom, postao je njegov vjerni pratilac u nebu. No, Matija nije stao samo na tome. Vrt svoga imanja u Podravskim Sesvetama pretvorio je u pravu pistu – otkupio je čak trideset parcela kako bi stvorio pistu dugom 700 metara, idealnom za polijetanja i slijetanja. Njegovi susjedi su s razumijevanjem prihvatili njegovu strast i podržali ga u ostvarivanju ideje.

Matijin avion sada može primiti četiri odrasle osobe, pa se u nebeskim visinama više nije usamljen. Letovi na visini do 300 metara pružaju nezaboravne prizore na prostrane šume, oranice, Dravu i potoke Podravske Sesvete iz ptičje perspektive, ljepote koje samo nebo može darovati. Za Matiju nema većeg zadovoljstva od leta iznad mjesta koje zove svojim domom.

I dok Matija još uvijek sanja o popravku drugog zrakoplova, legendarnog „Ford Mustanga“ među avionima, njegova priča ostaje izvor nadahnuća svima koji znaju da se uz volju, strast i odlučnost snovi mogu zaista ostvariti.

7.7 Ekološki vrt mira

Ekološki vrt mira otvoren je 21. rujna 2003. godine na Trgu bana Josipa Jelačića u Podravskim Sesvetama. Projekt je realiziran u povodu obilježavanja Međunarodne godine svježe vode, Međunarodnog dana mira te Dana Općine Podravske Sesvete. Idejni začetnik projekta bio je hrvatski mirotvorac Milorad Kovačević, čiji je prijedlog o izgradnji spomeničkog kompleksa posvećenog vodi i kulturi mira Općina spremno prihvatila i provela u djelo.

Svečano otvorenje, 21. rujna 2003. – trenutak rezanja vrpce kojim je Ekološki vrt mira službeno predan mještanima i javnosti uz nazočnost brojnih uzvanika.

Projekt polazi od univerzalne teze o vodi kao izvoru života, pročišćenja i obnavljanja. Voda je u kontekstu Vrta mira predstavljena kao "Središte mira" i temeljni element civilizacije koji povezuje sve ljude, bez obzira na kulturne ili religijske razlike. Vrt šalje snažnu ekološku poruku o potrebi promjene ljudskog odnosa prema prirodi, upozoravajući na krhkost opstanka u svijetu u kojem dominira pohlepa za profitom.

Izgradnja vrta započela je 7. srpnja 2003. godine na Trgu bana Josipa Jelačića. Za izradu skulptura nabavljeno je masivno hrastovo drvo iz poznate carske šume „Carski rastik“. Tijekom intenzivne kiparske radionice, 18 umjetnika iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine oblikovalo je trupce u prirodnoj veličini, dajući im likove osoba koje su zadužile čovječanstvo svojim radom na polju mira, umjetnosti i znanosti.

Popis autora i oblikovanih skulptura:

Mato Tijardović	Isus
Ivan Forjan	Mojsije
Dragutin Ciglar	Lao Tse i Džalal Al-Din Rumi
Ivan Peić	Buda i Višeslavova krstionica
Antun Ferbežar	Ašoka (indijski kralj mirotvorac)
Nediljko Ožić	Chief Seattle (poglavica Seattle)
Dražen Kuharović	Magellan
Ivan Vukšić	Tales iz Mileta
Ljubica Matulec	Franjo Asiški i Beethoven
Milan Karakašić	Odisej
Katica Parađ-Vojković	Ivan Krstitelj
Dragutin Jamnić	Hipokrat
Mato Mihinica	Tagore
Branko Ivanković	P. I. Čajkovski
Miroslav Karač	G. F. Handel
Ivan Abijanac	Johann Strauss
Saša Sermek	Kserkso I.

Vrt je postavljen na prostoru okruženom sa 27 stoljetnih stabala lipa, koja se u narodu smatraju drvećem mira. Uz 90 stoljetnih lipa i 78 platana u naselju, Podravske Sesvete se ističu kao mjesto s iznimno visokom koncentracijom „drveća mira“ po broju stanovnika u Hrvatskoj. U ovaj Panteon ravnopravno su uključeni i velikani glazbe poput Straussa i Čajkovskog, ali i lik tiranina Kserksa I., čije suze služe kao trajna opomena i prijekor svim ratnicima i razaranjima.

Realizacija projekta bila je plod truda cijele zajednice pod vodstvom načelnika Ivana Derežića. Ključnu ulogu u logistici imali su Ivan Drvenkar, Mladen Tuđić i Ivan Matočec. Svakodnevnu prehranu umjetnika organizirao je Boris Drvenkar, a hranu su pripremale sesvečke domaćice Milka Drvenkar, Marija Drvenkar, Mirjana Bošnjak i Dijana Šokec. Tehničku pomoć pružali su Ignac Škriljak (dovoz trupaca) te Vlado Kovačić i Franjo Bregovec (pilarski radovi).

Iako je službena radionica završila 12. srpnja, nekoliko umjetnika ostalo je završiti centralni spomenik, vizualni simbol cijelog parka. **Ljubica Matulec** i **Ivan Peić** oblikovali su, prema ideji Milorada Kovačevića, monumentalni spomenik u hrastovom trupcu starom 150 godina, visine 3,70 metara i težine 3,5 tona. Na vrhu spomenika nalazi se izvorište vode koje teče na četiri strane svijeta, dok se ispod njega nalazi 20 glava koje simboliziraju sve rase svijeta. Donji dio spomenika krasi likovi Indijanca i domaćeg Podravca, uz simbole stopala i zdenaca koji označavaju ujedinjenje cijelog čovječanstva. *(slika dolje)*

Rad kiparske kolonije i samo otvorenje izazvali su golemo zanimanje javnosti i snažan medijski odjek. Naslovi poput „Skulpture promijenile život Podravske Sesvete“ i „Prvi svjetski ekološki vrt mira“ danima su ispunjavali novinske stupce, dok su proces nastajanja skulptura svakodnevno posjećivale grupe djece i brojni znatiželjnici iz cijele regije. *Večernji list* je u svojim reportažama isticao kako su ove skulpture trajno promijenile vizuru i život mjesta, dok je *Podravski list* detaljno bilježio posjete visokih gostiju, uključujući ruske i kineske veleposlanike.

Delegacija Veleposlanstva Ruske Federacije na čelu s Eduardom Leonidovičom Kuzminom u društvu mirotvorca Milorada Kovačevića, općinskog načelnika Ivana Derežića te gostiju i kulturnih djelatnika ispred skulpture P.I. Čajkovskog.

Vrhunac događanja pratila je i velika međunarodna izložba „Voda izvor mira“, na kojoj je javnosti predstavljeno 47 radova od ukupno 35 autora, čime je cijeli projekt dobio i snažnu galerijsku dimenziju.

Učiteljica sesvečke škole Anđelka Dergez u razgovoru s predstavnicom Veleposlanstva NR Kine prilikom razmjene darova na izložbi slika i skulptura. Podravske Sesvete, 2003. godina. Posjet je održan u vrijeme mandata veleposlanika Zhi Zhaolina.

Svaka skulptura u Vrtu, pažljivo zaštićena od vremenskih nepogoda i postavljena na čvrsti postament s dvojezičnim opisom, stoji kao trajni podsjetnik da mir nije samo izolirani trenutak, već neprekidni proces očuvanja prirode i međusobnog uvažavanja. Ekološki vrt mira danas stoji kao trajno svjedočanstvo podravske dobrote i univerzalne vizije mira. On nije samo turistička atrakcija, već ekološko evanđelje u drvetu, mjesto nade i nadahnuća koje podsjeća da smo svi suputnici zemaljskih bića s kojom dijelimo zajedničku brigu za život.

Danas su Podravske Sesvete nezaobilazno odredište brojnih delegacija, namjernika i školskih ekskurzija.

11.1 Međunarodna likovna izložba „Voda izvor mira“

Kao neodvojiv dio projekta Ekološkog vrta mira, 21. rujna 2003. godine u Općinskoj vijećnici u Podravskim Sesvetama otvorena je **Međunarodna likovna izložba „Voda izvor mira“**. Izložba je okupila umjetnike iz Hrvatske i inozemstva s ciljem da se kroz različite slikarske tehnike i stilove progovori o vodi kao temeljnom elementu života, čistoće i sveopćeg pomirenja.

Na poziv organizatora odazvala su se neka od najznačajnijih imena suvremene likovne scene. Umjetnici su interpretirali dvije ključne teme: portrete povijesnih ličnosti (koje su zastupljene i skulpturama u Vrtu) te motive vode i prirode kao simbole univerzalnog kretanja i opstanka.

Otvorenju Međunarodne likovne izložbe "Voda izvor mira" 2003. godine uz domaćine, događaju su nazočili predstavnici Vlade RH Andrija Hebrang i Jadranko Crnić, čime je istaknuta važnost ove kulturne manifestacije.

Popis autora i izloženih djela:

- **Vojo Stanić:** Don Kihot i priroda
- **Jože Ciuha:** Motiv na temu vode
- **France Slana:** Motiv na temu vode
- **Mersad Berber:** Lik Džalal Al-Din Rumija
- **Slavko Živković:** Motiv rijeke Bosut
- **Živko Toplak:** Motiv rijeke Drave
- **Drago Bešenić:** Motiv rijeke Drave
- **Vladimir Ivančan:** Darovi rijeke Drave

Pažnja kojom posjetitelji, od onih najmlađih pa do iskusnih poznavatelja umjetnosti, proučavaju detalje na platnima, svjedoči o uspjehu izložbe u poticanju dijaloga. Ovakvi događaji u Podravskim Sesvetama nisu samo kulturna razonoda, već ključna mjesta susreta lokalne zajednice s međunarodnim gostima i visokim diplomatima, čime se umjetnost potvrđuje kao snažan alat mirotvorstva i društvene kohezije.

- **Zvonko Sigetić:** Mlinovi na rijeci Dravi
- **Ivica Antolčić:** Ptica i Noina korablja
- **Predrag Lešić:** Portreti Lao Tsea i Talesa iz Mileta te motiv vode
- **Boris Salamaha:** Portret Bude i motiv rijeke Dunav
- **Davorin Radić:** Kostajnica i dolina Une
- **Zlatko Kauzlarić Atač:** Portret Isusa
- **Zdravko Ćosić:** Portret Chief Seattlea i motiv rijeke Save
- **Branimir Dolenc:** Motiv rijeke Drave
- **Ivan Andrašić:** Motiv rijeke Drave
- **Martin Mehkek:** Portret Indijanca
- **Josip Pintarić Puco:** Rajski vrt i hrast drvo mira
- **Thoma T. Petranović Rvat:** Mjesečina na mokrom polju
- **Karlo Kolundžić:** Motivi Plitvičkih jezera i rijeke Orljave
- **Toni Franović:** Motiv hrasta
- **Enerika Bijač:** Univerzalno kretanje u tragu vode
- **Mirko Horvat:** Motiv rijeke Drave i portret Chief Seattlea
- **Mato Toth:** Don Kihot i voda
- **Ivan Štefanek:** Motiv rijeke Bednje
- **Mijo Kovačić:** Zaleđena rijeka Drava
- **Josip Biffel:** Čovjek i krajolik
- **Nevenka Rehorović Matas:** Portret Chief Seattlea

- **Marija Barbarić Ljilja:** Portret Franje Asiškog
- **Ivan Hanžek Hans:** Planeta voda
- **Mladen Veža:** Portreti Ašoke i Chief Seattlea
- **Željko Mučko:** Portret Chief Seattlea
- **Jadranka Fatur:** Portret Chief Seattlea
- **Goran Petrač:** Portret Tantala
- **Ivan Švertasek:** Portret Chief Seattlea
- **Zlatko Priča:** Portret Rabindranat Tagore
- **Ivan Lacković Croata:** Motiv mutne vode
- **Zlatko Ćular:** Brončana skulptura Chief Seattlea

Središnje mjesto u narativu izložbe i Vrta zauzima lik indijanskog poglavice **Seattlea**. Njegovo čuveno pismo američkom predsjedniku Franklinu Pierceu iz 1854. godine citirano je kao jedan od najdubljih ekoloških dokumenata povijesti. Seattleove riječi o prolaznosti naroda, svetosti zemlje i neraskidivoj povezanosti čovjeka s prirodom služe kao trajna opomena modernom društvu. On naglašava:

„Vaš bog nije i naš bog! (...) Mi smo dva različita plemena, različitog podrijetla i sudbine. Pepeo naših predaka nama je svetinja, a njihovo vječno počivalište sveta zemlja.“

Poruka poglavice Seattlea da „Zemlja ne pripada čovjeku, nego čovjek pripada Zemlji“ čini okosnicu cijelog sesvečkog projekta.

Svečani trenutak s međunarodne izložbe u Podravskim Sesvetama na kojoj su se okupili brojni ugledni gosti. Na fotografiji su zabilježeni Andrija Hebrang, tadašnji potpredsjednik Vlade RH, i mirotvorac Milorad Kovačević u razgovoru s posjetiteljima tijekom razgledavanja bogatog galerijskog postava. Izložba je povezala visoku diplomaciju i lokalnu zajednicu, naglašavajući važnost umjetnosti u promicanju mira i ekološke svijesti kroz univerzalni simbol vode.

7.8 Susret obitelji Zvonar

Svečani doček gostiju na 11. Zvonarijadi, Podravske Sesvete, 1.7.1990.

Prezime Zvonar, kao i mnoga druga stara hrvatska prezimena, potječe od zanimanja i časne struke kojom su se bavili naši preci. U ovom je slučaju ono neraskidivo povezano sa zvonom i zvonjenjem, a samim time i sa životom Crkve te lokalne zajednice. Sama riječ "zvonar" dolazi od glagola "zvoniti", što označava stvaranje zvuka udaranjem u zvono – zvuk koji je stoljećima označavao vrijeme za molitvu, rad, slavlje, ali i uzbunu. Zanimljivo je napomenuti da su osobe koje su lijevale i izrađivale sama zvona obično nosile prezime Zvonarić ili slično, dok je prezime Zvonar ostalo rezervirano za one čija je ruka budila glas crkvenih tornjeva.

Prema povijesnim izvorima, prezime Zvonar prvi se put pojavljuje u Hrvatskoj još u dalekom 15. stoljeću. Kroz stoljeća, rodoslovna su se stabla granala, pa se danas prezime Zvonar može pronaći diljem Hrvatske, ali i u brojnim drugim zemljama svijeta kamo je životni put odveo njegove nositelje. U Hrvatskoj danas ponosno živi oko 520 Zvonara u 220 domaćinstava. Rasprostranjeni su u većini hrvatskih županija, točnije u 34 grada i 53 manja naselja, što svjedoči o dubokim i čvrstim korijenima ovog imena na našim prostorima.

Mimohod sudionika 11. Zvonarijade

Iz tog dubokog osjećaja pripadnosti istome imenu, u Podravskim Sesvetama 1. srpnja 1990. godine održao se uistinu jedinstven i povijesni događaj. Bio je to veličanstveni susret obitelji koje nose prezime Zvonar – manifestacija koja je s ponosom ponijela ime Zvonarijada. Koliko je ovaj događaj velik i značajan za lokalnu povijest govori i činjenica da se ovakva manifestacija, posvećena jednom prezimenu, nikada prije ni poslije nije održala u Podravskim Sesvetama.

Ovaj susret imao je snažan međunarodni karakter, okupivši preko 250 sudionika iz cijele Hrvatske, ali i iz raznih zemalja svijeta, koji su prešli stotine kilometara kako bi bili dio ovog zajedništva. Objedinjeni pod istim prezimenom, sudionike nije nužno povezivalo blisko krvno srodstvo, već upravo

ponos prema zajedničkom prezimenu i želja za stvaranjem neraskidivih veza. Izvrsni domaćini ovog velikog okupljanja bili su Antun i Josip Zvonar, koji su uz nesebičnu pomoć ostalih članova obitelji podnijeli glavni teret organizacije kako bi se svatko osjećao dobrodošlim i kao kod kuće.

Izvjestilac Sarajevskih novosti u razgovoru sa sudionicima susreta.

Bogat prigodni program odvijao se u ispunjenoj Velikoj sali Društvenog doma te u prekrasnom zelenilu parka Kladje. Za vrhunsku atmosferu i očuvanje tradicije pobrinulo se domaće folklorno društvo "Sesvečice", koje je pjesmom i plesom oduševilo sve prisutne. Glazbeni dio programa dodatno su zapalili i podigli na noge muzički sastav Đure Petrovčića Đoke, kao i raspjevani muzički sastavi samih gostiju.

Bila je to prava podravska fešta – jelo se, pilo, plesalo i zabavljalo od ranog jutra pa sve do kasnog mraka. No, Zvonarijada je pokazala i svoje veliko srce; tijekom susreta skupljali su se i dobrovoljni prilozi u plemenite, humanitarne svrhe.

(Na slici dolje: članovi sesvečkih obitelji Zvonar.)

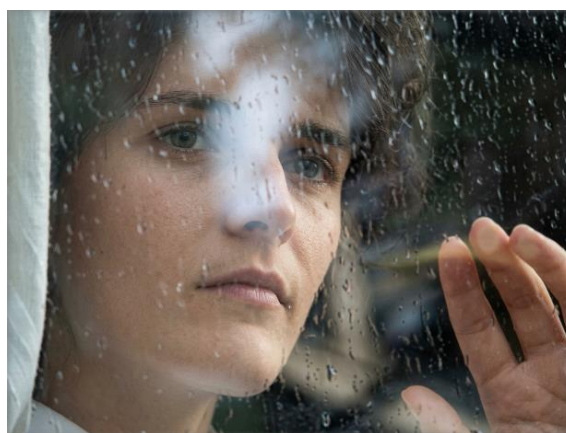

Veselu kolonu gostiju s ponosom je predvodio Stojan Zvonar, istinski čuvar ove tradicije koji je od samih početaka sudjelovao u ovakvim druženjima, a ovo sesvečko okupljanje bila mu je jubilara, 11. Zvonarijada po redu.

Razgovori sa sudionicima susreta naše sesvečke VHS ekipe.

Ovaj susret u Podravskim Sesvetama ostao je trajno upisan u sjećanjima svih sudionika. Sklapala su se nova, cjeloživotna prijateljstva, bljeskale su kamere i neumorno se slikalo za obiteljske albume, davale su se izjave za novine kako bi se ovaj povijesni dan otisnuo od zaborava, a na samom rastanku pala je i pokoja suza radosnica i sjetna – suza ponosa što pripadaju velikom i složnom prezimenu Zvonar.

Zagrljaji i suze na rastanku.

VIII. Literatura i prilozi

a) Korištena literatura

- Zoran Turk - Ljudi s druge strane utičnice
- Vladimir Lovas - Od gradske plinare do elektre
- HEP - Stoljeće svjetla u Zagrebu
- Zapisnici rada CB sekcije Podravske Sesvete
- Zapisi Željka Kovačića i Josipa Cugovčana
- Dražen Nađ - Draganci kroz vrijeme
- Sesvečke novine
- Podravski list

<https://podravske-sirine.com.hr/>

<https://www.podravske-sesvete.eu/>

<https://www.youtube.com/Kratkopisi>

b) Fotografije

- Martin Kralj
- Stjepan Jagić
- Dražen Nađ
- Dinko Borozan
- fotografije nepoznatih autora iz albuma sesvečkih obitelji

Napomena autora

* **Sadržaj knjige:** Ova knjiga sadrži tekstove, fotografije i sjećanja osoba do kojih je autor uspio doći tijekom istraživanja.

* **Odabir materijala:** Pri odabiru materijala vodili smo se tematskim okvirom i opsegom knjige. Objavljeni materijali odabrani su kao najvažniji za razumijevanje pojedine teme, pri čemu nijedan podatak nije namjerno izostavljen.

* **Izmjene i dopune:** Kako je povijesna građa podložna dopunama, svaka nova informacija ili dokument od važnosti za sadržaj ove knjige bit će uvršten u digitalno (e-izdanje). U slučaju eventualnog novog tiskanog izdanja, svi utvrđeni ispravci i dopune bit će uneseni u novi tisak.

* **Osobna svjedočanstva:** Sjećanja i zapisi objavljeni u ovoj knjizi predstavljaju osobne doživljaje pojedinaca te autor ne odgovara za točnost subjektivnih viđenja povijesnih događaja.

* **Autorska prava:** Autor zadržava autorsko pravo na koncepciju i grafičku obradu knjige, osim ako nije drugačije naznačeno.

* **Poziv na suradnju:** Pozivamo čitatelje koji posjeduju dodatne podatke, dokumentaciju, fotografije ili prijedloge za nove teme da nam se jave na e-mail: *stjepany@gmail.com*.

* **Povrat materijala:** Svi ustupljeni izvorni materijali i fotografije bit će vraćeni vlasnicima u najkraćem mogućem roku.

* **Zahvala:** Zahvaljujemo svima koji su svojim sjećanjima, tekstovima i fotografijama pridonijeli nastanku i potpunosti ove knjige.

I M P R E S U M

Naslov: „Svjetlo u tami“

Autor: *Stjepan Jagić*

Vlastita naklada autora

URL publikacije: <https://www.podravske-sesvete.eu/knjige/sut.pdf>

Urednica: Petra Štefec

Jezična lektura i korektura: Petra Štefec

Naslovnica i fotografija na naslovnici: Dražen Nađ

Zadnja strana: Dražen Nađ

ISBN 978-953-46887-4-8

Publikacija je dostavljena Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u skladu s obvezom dostave obveznog primjerka propisanom Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19, 98/19, 114/22) te Pravilnikom o obveznom primjerku (NN 66/20).

Mjesto izdanja: Podravske Sesvete,

Godina izdanja: 2026.

Tehnika je oduvijek bila više od žica, lampi i radio-valova. Bila je to iskra ljudske radoznalosti, odraz potrebe da se čujemo, vidimo, razumijemo – čak i kada nas dijele kilometri, tišina ili vrijeme.

U Podravskim Sesvetama, gdje je sve dugo dolazilo pješice, biciklom ili zaprežnim kolima, i tehnika je dolazila skromno, ali s jasnom zamisli.

Svaka sijalica upaljena iz kućne elektrane, svaka pjesma puštena s gramofona, svaki šapat preko CB-a, i svaki prvi "klik" na bežičnoj mreži – dio su jedne iste priče: o ljudima koji nisu čekali da im svijet dođe, nego su ga stvarali sami.

Ova knjiga ne govori samo o tehnologiji, nego i o zajedništvu, znatiželji i neugasloj volji Sesvečana da se ide naprijed – uz radio, uz film, uz internet, ali uvijek – uz ljude.

I zato, kad večeras opet zatreperi svjetlo s ulične lampe, kad netko pusti pjesmu ili se spoji na WiFi, možda se prisjetimo – sve je to počelo s jednom iskrom u tami.

ISBN 978-953-46887-4-8

